

Nr 241.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 31 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändrad lydelse av 3 § och 8 § 3 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstkatt;

3) förordning om ändrad lydelse av 78 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379); samt

4) lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen denna dag hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Propositionen upptager förslag till omläggning av det kommunala ortsavdragssystemet efter i huvudsak samma linjer, som år 1947 godkändes för statsbeskattningens vidkommande.

Sälunda föreslås att den nuvarande uppdelningen av ortsavdraget i grundavdrag och familjeavdrag skall upphöra. Likaså föreslås avskaffande av bestämmelserna om bankning och om det s. k. 20-kronorsavdraget.

För skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och bott tillsammans med andra maken, föreslås ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

Ogift skattskyldig (varmed jämställs änkring, änka eller frånskild), som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd och haft hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, föreslås skola åtnjuta ortsavdrag med samma belopp som gift skattskyldig.

Ortsavdragen för skattskyldig, som icke är hänförlig till någon av nyssnämnda kategorier, föreslås skola bestämmas till följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 180 kronor, i ortsgrupp II 1 230 kronor, i ortsgrupp III 1 290 kronor, i ortsgrupp IV 1 340 kronor och i ortsgrupp V 1 400 kronor.

De föreslagna ortsavdragen uppgå till omkring två tredjedelar av de statliga ortsavdragens belopp.

Förutom i fråga om avdragsbeloppens storlek avvika de föreslagna bestämmelserna om kommunala ortsavdrag jämväl i annat avseende från de statliga. Enligt de föreslagna bestämmelserna göres nämligen icke någon skillnad mellan ogift skattskyldig — utan husföreståndarinna — med försörjningsskyldighet mot barn och ogift skattskyldig, som är ensamstående, utan ortsavdragen föreslås i båda fallen skola utgå med ett fast, av inkomstens storlek oberoende avdrag. Vid den statliga beskattningen reduceras däremot den senares ortsavdrag vid stigande inkomst.

Barnfamiljerna föreslås skola kompenseras för borttagandet av barnavdragen genom en höjning av barnbidragen från 260 kronor till 290 kronor.

Den föreslagna höjningen av de kommunala ortsavdragen anses icke kunna genomföras utan att staten lämnar bidrag åt kommunerna och, i förekommande fall, åt landsting. I detta hänseende föreslås att statsbidrag skall utgå i sådan omfattning, att den sammanlagda utdebiteringen till kommun och landsting icke skall behöva höjas med mer än högst en krona. För att så långt som möjligt förenkla bidragsgivningen föreslås att stegringen av landstingsskatten alltid först skall avräknas å nämnda krona.

Statsbidragssystemet betraktas såsom ett provisorium och frågan förutsättes skola senare omprövas.

Det föreslagna statsbidraget skall avse den skattehöjning utöver en krona per skattekrona, som föranledes av de föreslagna ortsavdragen. Det blir därför nödvändigt, att för varje kommun fastställa den skatteökning, som skulle hava vållats av reformen, därest kommunen icke erhållit särskilt bidrag från staten. Bidraget föreslås skola beräknas efter objektiva grunder utan någon prövning av de kommunala inkomst- och utgiftsstaterna i samband med bidragets bestämmande. Bidraget föreslås skola bestämmas en gång för alla och någon nedsättning eller successiv minskning av detsamma under provisorietiden föreslås således icke.

Statsbidragets storlek föreslås skola bestämmas enligt följande metod. Kommunens normala behov av skattemedel bestämmas med hänsyn till det genomsnittliga utdebiteringsbehovet enligt staterna för åren 1948—1950.

Skillnaden mellan den utdebitering, som framkommer om det på detta sätt beräknade utdebiteringsbehovet fördelas å skatteunderlaget enligt 1951 års taxering, och den utdebitering, som erhålles om samma utdebiteringsbehov fördelas å det med tillämpning av de föreslagna höjda ortsavdragen uträknade skattekontalet, skall anses utgöra den skatteökning, som föranledes av ortsavdragens höjning.

En begränsning av statsbidraget till att avse den utdebiteringsstegring, som överstiger en krona, skulle komma att medföra en ökning av den kommunala inkomstskatten för skattskyldiga med inkomster över en viss gräns. Det förutsättes därför att 1949 års skatteutredning skall vid sin översyn av den statliga inkomstskatteskalen för fysiska personer föreslå sådan jämkning av skalan, att de skattskyldiga icke på grund av ortsavdragens höjning erhålla någon ökning av den sammanlagda inkomstskatten.

Statens kostnader för genomförande av den föreslagna ortsavdragsreformen hava beräknats till omkring 120 miljoner i direkta statsbidrag och 8 miljoner i minskade skatteintäkter, som föranledas av jämkningar i den statliga inkomstskatteskalen. Därtill komma utgifter för höjning av barnbidragen, beräknade till 51 miljoner kronor.

De föreslagna bestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1952.

F ö r s l a g

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 48 § 2 och 3 mom., 49 §, 50 § 2 mom. och 52 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 22 § punkt 6., 48 §, 49 § punkt 1., 51 § och 62 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

48 §.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag (*grundavdrag och familjeavdrag*) på sätt nedan sägs.

2 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Grundavdraget utgör i ortsgrupp I: 340 kronor; i ortsgrupp II: 380 kronor; i ortsgrupp III: 420 kronor; i ortsgrupp IV: 460 kronor och i ortsgrupp V: 500 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

Skattskyldig, vilken under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin hustru eller som haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn under 18 år, vilket icke haft minst 600 kronors inkomst, är berättigad att, utöver grundavdrag, åtnjuta familjeavdrag. Familjeavdraget utgör, med lika belopp för hustru och varje barn, i ortsgrupp I: 160 kronor; i ortsgrupp II: 160 kronor; i

¹ Senaste lydelse av 48 § 2 mom. se 1938:368, av 50 § 2 mom. se 1948:308, av 52 § 1 mom. se 1930:190, av anvisningarna till 48 § 2. se 1930:190, av anvisningarna till 22 § 6. och anvisningarna till 48 § 4. se 1938:368 samt av anvisningarna till 48 § 1. se 1945:897.

Nuvarande lydelse.

ortsgrupp III: 180 kronor; i ortsgrupp IV: 180 kronor; samt i ortsgrupp V: 200 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn, för vilket han varit berättigad erhålla avdrag, att åtnjuta samma familjeavdrag, som tillkommer skattskyldig för hustru.

För barn, vilkas föräldrar icke varit under beskattningsåret gifta med varandra eller, ehuru gifta med varandra, levt åtskilda, skall, därest enligt nu givna bestämmelser båda föräldrarna skulle vara berättigade till avdrag för barnet, en var av föräldrarna erhålla halvt avdrag. Beloppet avrundas nedåt till jämna tjugotal kronor.

3 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under en del av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt ortsavdrag, utgörande för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, en tolvtedel av det enligt bestämmelserna i 2 mom. medgivna avdrag. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas nedåt till jämna tjugotal kronor.

(Se vidare anvisningarna).

49 §.

Därest delägarna i boet efter avliden person, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, levt i oskift bo och varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av dödsboets inkomst, må dödsboet efter vederbö-

Föreslagen lydelse.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra och tredje styckena sagts äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 180 kronor, i ortsgrupp II 1 230 kronor, i ortsgrupp III 1 290 kronor, i ortsgrupp IV 1 340 kronor och i ortsgrupp V 1 400 kronor.

3 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under en del av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt ortsavdrag, utgörande för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, en tolvtedel av det enligt bestämmelserna i 2 mom. medgivna avdraget. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas nedåt till jämna tiotal kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

49 §.

Därest delägarna i boet efter avliden person, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, levt i oskift bo och varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av dödsboets inkomst, må dödsboet efter vederbö-

Kungl. Maj:ts proposition nr 241.

Nuvarande lydelse.

rande beskattningsnämnds beprövande kunna för senare beskattningsår än det, då dödsfallet inträffade, tillerkännas *grundavdrag och avdrag för barn* med högst samma belopp, som den avlidne skulle hava åtnjutit i avdrag, därest han fortfarande levte.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

2 mom. För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, *skall i hemortskommunen den taxerade inkomsten minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag,*

om inkomsten uppgår till eller överskjuter ortsavdragets dubbla summa, med ett belopp motsvarande hälften av ortsavdraget och,

om inkomsten ej uppgår till ortsavdragets dubbla summa, med hälften av det belopp, varmed inkomsten överskjuter ortsavdraget.

Återstår efter tillämpning av föregående stycke för skattskyldig, vilkens hemortskommun tillhör ortsgrupp I eller II och ej utgör stad, av den taxerade inkomsten högst 500 kronor, skall denna ytterligare minskas med 20 kronor.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga vara väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, *för vilka familjeavdrag är medgivet*, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas med ytterligare ett belopp av högst 2 000 kronor. Skattskyldig, vars inkomst

Föreslagen lydelse.

rande beskattningsnämnds beprövande kunna för senare beskattningsår än det, då dödsfallet inträffade, tillerkännas *kommunalt ortsavdrag* med högst samma belopp, som den avlidne skulle hava åtnjutit i avdrag, därest han fortfarande levte.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

2 mom. För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, *utgöres såvitt angår hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt ortsavdrag.*

Finnes skattskyldigs skatteförmåga vara väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, *för vilka den skattskyldige äger tillgodonjuta allmänt barnbidrag*, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, *förutom med kommunalt ortsavdrag*, med ytterligare

*Nuvarande lydelse.**Föreslagen lydelse.*

helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, skall — därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda — anses hava sådan nedsatt skatteförmåga, varom ovan förmäles.

ett belopp av högst 2 000 kronor. Skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, skall — därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda — anses hava sådan nedsatt skatteförmåga, varom ovan förmäles.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

52 §.

52 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Skatteplikt enligt 51 § bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst. Ortsavdrag *ävensom beskattningsbar inkomst* beräknas för makarna gemensamt; och skall den beskattningsbara inkomsten i jämna tiotal kronor fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras i kommunen taxerade inkomster.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Skatteplikt enligt 51 § bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst. Ortsavdrag beräknas för makarna gemensamt *till belopp som i 48 § 2 mom. andra stycket sägs. Den beskattningsbara inkomsten beräknas likaledes för makarna gemensamt och skall i jämna tiotal kronor fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras i kommunen taxerade inkomster.*

Anvisningar**Anvisningar**

till 22 §.

till 22 §.

6. Hemmavarande barn, — — — punkt 2.)

6. Hemmavarande barn, — — — punkt 2.)

Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras självt för den inkomst, det kan hava haft i avlöning

Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras självt för den inkomst, det kan hava haft i avlöning

Nuvarande lydelse.

och naturaförmåner eller eljest, var-
emot föräldrarna få göra avdrag så-
som för annan arbetshjälp. För barn,
som icke anses tillhöra arbetsperso-
nalen, får intet dylikt avdrag göras,
även om barnet deltagit i arbetet, var-
av följer, att lön och underhåll åt
barnet ej heller skall upptagas såsom
inkomst för barnet. *Den lindring i
föräldrarnas skattskyldighet, som
medgives för sådant barn, regleras
genom ortsavdragen (se 48 §).*

till 48 §.

1. Vad i denna paragraf stadgas om
person, som varit här i riket bosatt,
skall på grund av föreskriften i 68 §
tillämpas även å person, som här i
riket stadigvarande vistats. Jämlikt
65 § bedömes frågan, om en person
 varit gift eller om en gift person levt
tillsammans med sin make, efter det
förhållande som rått under större de-
len av beskattningsåret, och bedö-
mes frågan, huruvida skattskyldig
har barn eller icke, *liksom ock frå-
gan om barns ålder* efter förhållan-
dena den 1 november året näst före
taxeringsåret. Med barn avses jämväl
styvbarn ävensom adopterat barn.
Avgörande för frågan, huruvida
skattskyldig haft husföreståndarinna,
är det förhållande, som rått under
större delen av beskattningsåret.

2. *Av bestämmelserna i 52 § 1 mom.
framgår, att makar, som under be-
skattningsåret levt tillsammans, äga
att gemensamt åtnjuta ett grundav-
drag, ett avdrag för make och, i före-
kommande fall, ett avdrag för varje
barn. Taxeras i sådant fall endast
hustrun men icke mannen, skall hon
ensam åtnjuta nämnda avdrag.*

Föreslagen lydelse.

och naturaförmåner eller eljest, var-
emot föräldrarna få göra avdrag så-
som för annan arbetshjälp. För barn,
som icke anses tillhöra arbetsperso-
nalen, får intet dylikt avdrag göras,
även om barnet deltagit i arbetet,
varav följer, att lön och underhåll åt
barnet ej heller skall upptagas såsom
inkomst för barnet.

till 48 §.

1. Vad i denna paragraf stadgas
om person, som varit här i riket bo-
satt, skall på grund av föreskriften
i 68 § tillämpas även å person, som
här i riket stadigvarande vistats.
Jämlikt 65 § bedömes frågan, om en
person varit gift eller om en gift per-
son levt tillsammans med sin make,
efter det förhållande som rått under
större delen av beskattningsåret, och
bedömes frågan, huruvida skattskyl-
dig har barn eller icke, efter förhål-
landena den 1 november året näst
före taxeringsåret. *Rätt till allmänt
barnbidrag anses föreligga från och
med den dag barnet fötts eller rätten
eljest inträtt till och med den dag
barnet fyllt 16 år eller rätten eljest
upphört.* Med barn avses jämväl styv-
barn ävensom adopterat barn. Avgö-
rande för frågan, huruvida skatt-
skyldig haft husföreståndarinna, är
det förhållande, som rått under stö-
re delen av beskattningsåret.

Nuvarande lydelse.

3. Till ledning vid tillämpningen av bestämmelserna i 3 mom. anföres följande *exempel*:

En man har varit bosatt i kommun, tillhörande ortsgrupp III, under tiden den 1 januari—den 5 mars. Efter avflyttning från riket sistnämnda dag ingår han den 1 april äkten-skap, vilket består under återstoden av året. Vid taxering nästföljande år utgör honom tillkommande ortsavdrag $3/12 \times (420 + 180) = 150$, vadan avdrag får åtnjutas med 140 kronor.

4. Vid tillämpning av stadgandet i 48 § 2 mom. sista stycket gäller, att en var av föräldrarna skall för barn som där sägs erhålla halvt familjeavdrag — räknat efter den ortsgrupp den skattskyldige tillhör — så vitt det icke visas eller av omständigheterna framgår, att endera av föräldrarna ej alls eller endast i ringa mån bidragit till barnets underhåll. I sådant fall skall den andre av föräldrarna vara berättigad till hela avdraget för barnet.

till 49 §.

1. Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta ortsavdrag (*grundavdrag och familjeavdrag*) med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levt. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till be-

Föreslagen lydelse.

2. Till ledning — — — följande *exempel*:

En man har varit bosatt i kommun, tillhörande ortsgrupp III, under tiden den 1 januari—den 5 mars. Efter avflyttning från riket sistnämnda dag ingår han den 1 april äkten-skap, vilket består under återstoden av året. Vid taxering nästföljande år utgör honom tillkommande ortsavdrag $3/12 \times 1840 = 460$ kronor, vadan avdrag får åtnjutas med *sistnämnda belopp*.

till 49 §.

1. Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta *kommunalt* ortsavdrag med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levt. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets ut-

Nuvarande lydelse.

skattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Avdrag, varom — — — ägt rum.

till 51 §.

Vid tillämpning av bestämmelsen i paragrafens första stycke tages ej hänsyn till huru lång tid den skattskyldige varit här i riket bosatt. En skattskyldig, som varit här i riket bosatt allenast en kortare tid och därunder ej åtnjutit någon inkomst i hemortskommunen men under återstoden av året i samma kommun haft en beräknad taxerad inkomst, som icke uppgår till 600 kronor, upptages icke till beskattning för någon inkomst i kommunen i fråga. Har han däremot exempelvis i hemortskommunen, under den tid han varit i riket bosatt, åtnjutit 500 kronors inkomst och under återstoden av året, då han bott utomlands, tillgodonjutit i kommunen skattepliktig inkomst till belopp av 700 kronor, utgör den skattskyldiges hela beräknade taxerade inkomst i nämnda kommun 1 200 kronor och föreligger alltså skatteplikt för honom, därest icke honom tillkommande ortsavdrag skulle uppgå till sistnämnda belopp.

till 62 §.

Till ledning — — — följande exempel:

En ensamstående person, bosatt å ort tillhörande ortsgrupp II, har år 1929 för beskattning därstädes uppgivit en inkomst av 1 200 kronor. Hans beskattningsbara inkomst blir då med tillämpning av bestämmelserna i 48 och 50 §§ 630 kronor. År

Föreslagen lydelse.

gång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Avdrag, varom — — — ägt rum.

till 51 §.

Vid tillämpning av bestämmelsen i paragrafens första stycke tages ej hänsyn till huru lång tid den skattskyldige varit här i riket bosatt. En skattskyldig, som varit här i riket bosatt allenast en kortare tid och därunder ej åtnjutit någon inkomst i hemortskommunen men under återstoden av året i samma kommun haft en beräknad taxerad inkomst, som icke uppgår till 600 kronor, upptages icke till beskattning för någon inkomst i kommunen i fråga. Har han däremot exempelvis i hemortskommunen, under den tid han varit i riket bosatt, åtnjutit 500 kronors inkomst och under återstoden av året, då han bott utomlands, tillgodonjutit i kommunen skattepliktig inkomst till belopp av 1 000 kronor, utgör den skattskyldiges hela beräknade taxerade inkomst i nämnda kommun 1 500 kronor och föreligger alltså skatteplikt för honom, därest icke honom tillkommande ortsavdrag skulle uppgå till sistnämnda belopp.

till 62 §.

Till ledning — — — följande exempel:

En ensamstående person, bosatt å ort tillhörande ortsgrupp II, har år 1953 för beskattning därstädes uppgivit en inkomst av 2 000 kronor. Hans beskattningsbara inkomst blir då med tillämpning av bestämmelserna i 48 och 50 §§ 770 kronor. År 1954

Nuvarande lydelse.

1930 upptäckes, att deklarationen varit felaktig, i det att den skattskyldige rätteligen bort uppgiva en inkomst av 2 000 kronor. Den beskattningsbara inkomsten hade alltså med tillämpning av nyssnämnda lagrum år 1929 rätteligen bort vara 1 430 kronor, och till eftertaxering år 1930 skall upptagas ett belopp av 1 430 — 630 = 800 kronor. Detta belopp upptages — utan sammanblandning med den beskattningsbara inkomst, som kan i vanlig ordning fastställas — i 1930 års taxeringslängd.

Föreslagen lydelse.

upptäckes, att deklarationen varit felaktig, i det att den skattskyldige rätteligen bort uppgiva en inkomst av 2 800 kronor. Den beskattningsbara inkomsten hade alltså med tillämpning av nyssnämnda lagrum år 1953 rätteligen bort vara 1 570 kronor, och till eftertaxering år 1954 skall upptagas ett belopp av 1 570 — 770 = 800 kronor. Detta belopp upptages — utan sammanblandning med den beskattningsbara inkomst, som kan i vanlig ordning fastställas — i 1954 års taxeringslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

F ö r s l a g

till

förordning angående ändrad lydelse av 3 § och 8 § 3 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 3 § och 8 § 3 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse.

3 §.

Bestämmelserna i — — — statlig inkomstskatt.

I den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller i denna förordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser äga tillämpning vid taxeringen till statlig inkomstskatt, skola likaledes anvisningarna till kommu-

Föreslagen lydelse.

3 §.

Bestämmelserna i — — — statlig inkomstskatt.

I den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller i denna förordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser äga tillämpning vid taxeringen till statlig inkomstskatt, skola likaledes anvisningarna till kom-

Nuvarande lydelse.

nalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse. Därvid skall dock iakttagas, att familjeavdrag för barn icke åtnjutes vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

8 §.

3 mom. Vad i 49 § kommunalskattelagen stadgas angående grundavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

Föreslagen lydelse.

munalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse.

8 §.

3 mom. Vad i 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

F ö r s l a g

till

förordning om ändrad lydelse av 78 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 78 § taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande — — vederbörande taxeringsnämndsordförande;

g) att när fråga uppkommer att beträffande barn, vilkas föräldrar icke varit under beskattningsåret gifta med varandra eller, ehuru gifta med varandra, levt åtskilda, vid taxeringen till kommunal inkomstskatt tillerkänna en av föräldrarna helt familjeavdrag för barnet, i fall, då den andre av föräldrarna ej skall taxeras

Föreslagen lydelse.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande — — vederbörande taxeringsnämndsordförande;

¹ Senaste lydelse se 1947:578.

Nuvarande lydelse.

inom distriktet, lämna vederbörande taxeringsnämndsordförande meddelande om förhållandet;

h) att även i andra fall än under e), f) och g) här ovan sägs, därest under taxeringsarbetet framkommit förhållanden, som kunna antagas hava betydelse för taxering i annat distrikt, lämna vederbörande taxeringsnämndsordförande underrättelse därom;

i) att kalla taxeringsnämndens ledamöter till sammanträde och om utsatt tid och ställe härför på lämpligt sätt och i god tid underrätta länsstyrelsen och de skattskyldiga inom taxeringsdistriktet;

j) att leda taxeringsnämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet;

k) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och, i den utsträckning Kungl. Maj:t föreskriver, dess längder; samt

l) att, därest under taxeringsarbetet fråga uppkommer att åsätta skattskyldig taxering med avvikelse från avlämnad självdeklaration, där så kan ske bereda honom tillfälle att yttra sig i frågan, dock vare detta ej nödigt i fråga om felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är för utrednings vinnande behövtigt.

Det åligger — — — kunna lämnas.

På begäran — — — kunna lämnas.

Föreslagen lydelse.

g) att även i andra fall än under e) och f) här ovan sägs, därest under taxeringsarbetet framkommit förhållanden, som kunna antagas hava betydelse för taxering i annat distrikt, lämna vederbörande taxeringsnämndsordförande underrättelse därom;

h) att kalla taxeringsnämndens ledamöter till sammanträde och om utsatt tid och ställe härför på lämpligt sätt och i god tid underrätta länsstyrelsen och de skattskyldiga inom taxeringsdistriktet;

i) att leda taxeringsnämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet;

j) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och, i den utsträckning Kungl. Maj:t föreskriver, dess längder; samt

k) att, därest under taxeringsarbetet fråga uppkommer att åsätta skattskyldig taxering med avvikelse från avlämnad självdeklaration, där så kan ske bereda honom tillfälle att yttra sig i frågan, dock vare detta ej nödigt i fråga om felräkning misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är för utrednings vinnande behövtigt.

Det åligger — — — nämnden kunna lämnas.

På begäran — — — ordföranden kunna lämnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953.

F ö r s l a g

till

**lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947
(nr 529) om allmänna barnbidrag.**

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 26 juli 1947 om allmänna barnbidrag skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse.

1 §.

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 260 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag — — — i riket.

Föreslagen lydelse.

1 §.

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 290 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag — — — i riket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952.

Utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *ändrade kommunala ortsavdrag, m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 februari 1949 har dåvarande chefen för finansdepartementet tillkallat ledamoten av riksdagens första kammare H. R. Anderberg, ledamoten av riksdagens andra kammare K. A. M. Andersson i Löbbo, ledamoten av riksdagens andra kammare E. H. Kärrlander, ledamoten av riksdagens andra kammare N. Persson i Svensköp, ledamoten av riksdagens första kammare H. L. E. Sjödahl (ordförande), ledamoten av riksdagens första kammare C. G. Velander samt dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare, numera ledamoten av riksdagens första kammare O. E. Werner med uppdrag att såsom sakkunniga inom finansdepartementet utreda frågan om de kommunala ortsavdragen. I direktiven för utredningen anfördes följande:

När ortsavdragen år 1919 infördes vid den *statliga* beskattningen, utmättes avdragen i princip ur synpunkten att från skatt skulle undantagas vad som motsvarade ett genomsnittligt existensminimum; bestämmelserna om ortsavdrag såväl som den samtidigt därmed införda regeln om s. k. bankning motiverades med hänsyn till skatteförmågan. De ifrågavarande bestämmelserna ha sedermera varit föremål för viss översyn för att i samband med tillkomsten av 1947 års förordning om statlig inkomstskatt erhålla en i flera hänseenden genomgripande omgestaltning. Jag åsyftar främst den sistnämnda år genomförda höjningen av vissa avdrag, slopandet av bankningsregeln samt avskaffandet av barnavdragen; sistnämnda åtgärd sammanhängande med införandet av barnbidragen.

Vid den *kommunala* beskattningen infördes ortsavdragen år 1920. Emellertid var det med hänsyn till det kommunala skatteunderlaget icke möjligt att göra dessa avdrag lika stora som vid den statliga beskattningen; de skattefria avdragen blevo endast hälften så stora som avdragen vid statsbeskattningen. Vid antagandet av 1928 års kommunalskattelag fastställdes ortsavdragen till de belopp, som alltjämt äro gällande; genom beslut vid 1938 års riksdag ha dock vissa ändringar i hithörande bestämmelser företagits.

Det är uppenbart att de år 1928 fastställda ortsavdragen numera äro än mindre än tidigare ägnade att från kommunal beskattning fritaga dem, som sakna förmåga att erlägga sådan skatt. Sålunda har icke ens den försämring av penningvärdet, som ägt rum sedan år 1928, beaktats med avseende å ortsavdragen. Det otillfredsställande med ortsavdrag av nu gällande storleksordning har framstått särskilt tydligt efter genomförandet av uppborädsreformen. Skattskyldiga, som på grund av inkomstens obetydliga storlek sakna förmåga att erlägga skatt, påföras likväl taxering, och de lokala skattemyndigheterna tillstålla dem likaledes debetsedlar å preliminär skatt. Detta resulterar ofta i framställningar om nedsättning av eller befrielse från löneavdrag, vilka ansökningar behandlas med utgångspunkt från de av de lokala skattemyndigheterna tillämpade grunderna för bestämmande av existensminimum. Resultatet blir en eftersläpning av skatt, debitering av kvarstående skatt och förnyat beslut om nedsättning av eller befrielse från löneavdrag, restföring och ett i allmänhet resultatlöst indrivningsförfarande. Ett vidlyftigt men mången gång meningslöst administrativt förfarande måste sålunda genomföras.

Det må i detta sammanhang även framhållas, att den nuvarande ordningen leder till att kommunerna av statsverket uppbära kommunalskatt på grundval av ett större skatteunderlag än som rätteligen borde komma i fråga. Skattskyldiga med små inkomster bliva ju till följd av de låga kommunala ortsavdragen påförda taxering enligt kommunalskattelagen och kommunerna uppbära av statsverket den sålunda påförda skatten, ehuru det från början står klart att skatten icke kan uttagas av de skattskyldiga.

Även på annat sätt har olägenheten av de nuvarande låga ortsavdragen kommit till synes. Jag åsyftar 1948 års riksdags beslut om skattelindring för vissa folkpensionärer, en åtgärd som kunde kritiseras ur principiella synpunkter men som ansågs erfordrerlig för att icke folkpensioneringsreformen till en del skulle äventyras.

Slutligen må mera allmänt framhållas att det — icke minst ur taxeringstekniska synpunkter — är önskvärt med större överensstämmelse än vad för närvarande är fallet mellan reglerna för de kommunala och de statliga ortsavdragen.

Man har tidigare, då frågan om ändring av de kommunala ortsavdragen diskuterats, utgått från att nämnda spörsmål lämpligen borde upptagas till prövning i samband med bland annat frågan om den kommunala fastighetsbeskattningen. Sistnämnda fråga är emellertid av svårlöst natur och kan näppeligen bringas till sin lösning inom den närmaste tiden. Frågan om de kommunala ortsavdragen är å andra sidan av brådskande art. Vid sådant förhållande bör man enligt min mening undersöka, huruvida det är möjligt att på förevarande område gå de partiella reformernas väg och sålunda nu upptaga frågan om de kommunala ortsavdragen till behandling särskilt för sig.

En förutsättning för att frågan om de kommunala ortsavdragen skall kunna upptagas till separat behandling är uppenbarligen, att den ifrågasatta reformen icke medför någon mera kännbar övervältring av skattebördan å fastighetsägarna eller över huvud någon mera kännbar ökning av den kommunala utdebiteringen. En reform efter dylika linjer synes icke heller utesluten. Reformen skulle innebära att de kommunala familjeavdragen avskaffades, varigenom det kommunala skatteunderlaget skulle öka. Slopandet av familjeavdragen skulle möjliggöras genom att barnfamiljernas intressen i stället tillgodosåges genom att de statliga barnbidragen höjdes i skälig mån. Den vunna ökningen av skatteunderlaget skulle i

sin tur, i förening med en mindre höjning av den kommunala utdebiteringen, möjliggöra en väsentlig höjning av de kommunala grundavdragen. — I detta sammanhang må framhållas, att den inkomstförbättring för jordbruket, som numera vunnits, kan föranleda en annan uppfattning av garantibeskattnings skatteskärpande effekt än den som tidigare hävdats. Vidare må anmärkas, att en lösning av frågan efter de nyss antydda linjerna troligtvis förutsätter särskilda regler om statligt bidrag till kommuner, där på grund av speciella förhållanden en omreglering av ortsavdragen skulle medföra olämpliga konsekvenser.

Frågan huruvida en lösning av förevarande problem kan vinnas efter de linjer, jag nu skisserat, kan självfallet icke slutgiltigt besvaras utan en närmare utredning. Denna utredning bör anförtros åt särskilt tillkallade sakkunniga. Det bör ankomma på de sakkunniga att i första hand pröva huruvida frågan över huvud kan lösas enligt de angivna riktlinjerna och huru stora ortsavdrag som i så fall kunna medgivas respektive huru stor ökning av barnbidragen som må anses påkallad; vid utformningen av de eventuella nya reglerna för de kommunala ortsavdragen bör självfallet eftersträvas, att i tekniskt hänseende vinna överensstämmelse med motsvarande regler i 1947 års förordning om statlig inkomstskatt. Vidare böra de sakkunniga pröva frågan om eventuella bidrag av statsmedel till kommuner, där sådana bidrag utgöra en förutsättning för en omreglering av ortsavdragen. De sakkunniga böra även undersöka, huruvida en omreglering av de kommunala ortsavdragen bör medföra att de av 1948 års riksdag beslutade särskilda bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärer — vilka bestämmelser i praktiken äro svårtillämpliga — lämpligen kunna upphävas eller om de i modifierat skick alltjämt böra bibehållas.

Jag vill i anslutning till det redan sagda anmärka att, därest de kommunala ortsavdragen ändras på förut antytt sätt, jag förutsätter att befrielse från löneavdrag icke vidare skall medgivas efter schablonmässiga grunder utan allenast i särskilda fall, då grundad anledning därtill finnes föreligga.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *ortsavdragskommittén*, hava med skrivelse den 1 februari 1950 avlämnat betänkande med förslag till ändrade kommunala ortsavdrag m. m. (SOU 1950: 5).

Över betänkandet hava efter remiss, *yttranden* avgivits av *socialstyrelsen, statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket, 1949 års skatteutredning* (särskilt yttrande av herrar Rehn och Söderlund), *1949 års uppborrds-sakkunniga, kommunala skattelindringsutredningen, överståthållarämbetet* (med överlämnande av yttranden från stadskollegiet i Stockholm, uppborrdsdirektören Tor Josefson och exekutionsdirektören Alarik Lundberg), *länsstyrelserna i samtliga län, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet* (särskilda yttranden av herrar Mannerskantz och Hammarlund), *Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges fastighetsägareförbund.*

Därjämte hava skrifter inkommit från stadskollegiet i Göteborg, drätselkammarna i Nacka, Solna, Södertälje och Visby samt kommunalfullmäktige i Gammelstorps socken.

2. Gällande bestämmelser.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt *ortsavdrag* (grundavdrag och familjeavdrag), vars storlek bestämmes med hänsyn till dels levnadskostnadernas höjd i hemortskommunen, dels ock den skattskyldige åvilande försörjningsbörd.

Med avseende å levnadskostnadernas höjd indelas samtliga orter i riket i fem ortsgrupper, av vilka ortsgrupp I omfattar orter med de billigaste och ortsgrupp V orter med de dyraste levnadskostnaderna. Denna indelning verkställes av socialstyrelsen enligt de närmare föreskrifter Konungen äger meddela, och gäller för en tid av fem år i sänder. Nu gällande ortsgruppering har fastställts av socialstyrelsen för åren 1948—1952 i kungörelse den 19 december 1947 (SFS 1947:980).

Grundavdraget utgör för helt år räknat 340, 380, 420, 460 och 500 kronor i respektive ortsgrupper. Skattskyldig, vilken under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin hustru eller som haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn under 18 år, vilket icke haft minst 600 kronors inkomst, är berättigad att, utöver grundavdrag, åtnjuta familjeavdrag. Familjeavdraget utgör för helt år räknat, med lika belopp för hustru och varje barn 160, 160, 180, 180 och 200 kronor i respektive ortsgrupper. För barn, vilkas föräldrar icke varit under beskattningsåret gifta med varandra eller, ehuru gifta med varandra, levt åtskilda, skall, därest enligt nu angivna bestämmelser båda föräldrarna skulle vara berättigade till avdrag för barnet, en var av föräldrarna erhålla halvt avdrag. Därvid avrundas avdragsbeloppet i förekommande fall nedåt till jämna tjugotal kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änkring, änka eller fränksild) och haft hemmavarande barn, för vilket han varit berättigad erhålla avdrag, att åtnjuta samma familjeavdrag, som tillkommer skattskyldig för hustru (*husföreståndarinneavdrag*).

Har skattskyldig under endast en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, reduceras ortsavdraget sålunda att för varje kalendermånad eller del därav, som den skattskyldige varit här i riket bosatt, ortsavdrag får åtnjutas med en tolfedel av eljest gällande belopp varjämte avrundning nedåt till jämna tjugotal kronor äger rum.

Förutom med ortsavdrag skall den skattskyldiges i hemortskommunen taxerade inkomst minskas, om inkomsten uppgår till eller överskjuter ortsavdragets dubbla summa, med ett belopp motsvarande hälften av ortsavdraget och, om inkomsten ej uppgår till ortsavdragets dubbla summa, med hälften av det belopp, varmed inkomsten överskjuter ortsavdraget (s. k. *bankning*). Återstår efter tillämpning av dessa bestämmelser för skattskyldig, vilkens hemortskommun tillhör ortsgrupp I eller II och ej utgör stad, av den taxerade inkomsten högst 500 kronor, skall denna ytterligare minskas med 20 kronor (*20-kronorsavdrag*).

Slutligen må, om den skattskyldiges skatteförmåga finnes vara väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka familjeavdrag är medgivet, eller annan därmed jämförlig omständighet, hans taxerade inkomst efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande minskas med ytterligare ett belopp av högst 2 000 kronor (*avdrag för nedsatt skatteförmåga*). Skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, skall — därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda — anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som enligt vad nyss sagts berättigar till extra avdrag. Vad som härefter återstår utgör efter avrundning nedåt till jämna tiotal kronor den skattskyldiges i hemortskommunen beskattningsbara inkomst.

Vid taxering av fysisk person i annan kommun än hemortskommunen, så ock vid taxering av annan skattskyldig än fysisk person, utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. I sådana fall utgår sålunda icke något Ortsavdrag.

Storleken av de nu gällande Ortsavdragen (vid fullt utnyttjad bankningsdel) framgår av följande sammanställning:

	Ortsavdrag i kronor inom Ortsgrupp				
	I	II	III	IV	V
Ensamstående.....	510	570	630	690	750
Äkta makar	750	810	900	960	1 050
» » + 1 barn...	990	1 050	1 170	1 230	1 350
» » + 2 » ...	1 230	1 290	1 440	1 500	1 650
» » + 3 » ...	1 470	1 530	1 710	1 770	1 950
» » + 4 » ...	1 710	1 770	1 980	2 040	2 250

Beträffande *skattepliktens* inträdande gälla vid den kommunala inkomstbeskattningen följande regler. Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret och vilkens inom hemortskommunen beräknade taxerade inkomst icke uppgår till 600 kronor, skall icke upptagas till beskattning för sådan inkomst. I övrigt inträder skatteplikt i fråga om kommunal inkomstskatt för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret i hemortskommunen, då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 10 kronor, och i annan kommun, då den beräknade taxerade inkomsten där uppgår till minst 100 kronor. För annan skattskyldig än fysisk person inträder skatteplikt, då den beräknade taxerade inkomsten i kommunen uppgår till minst 100 kronor.

Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Allmänna avdrag, som därvid helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens skattepliktiga inkomst, må avräknas å den

andra makens inkomst i samma kommun. Skatteplikten bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst. Ortsavdrag ävensom beskattningsbar inkomst beräknas för makarna gemensamt. Den beskattningsbara inkomsten i jämna tiotal kronor fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras i kommunen taxerade inkomster. Äkta makar, som under beskattningsåret levt åtskilda, skola i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt anses såsom av varandra oberoende skattskyldiga.

Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill föreslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor (*avdrag för gift kvinna*). Sistnämnda avdrag ingår bland de s. k. allmänna avdragen.

3. Sammanfattning av kommitténs förslag.

Kommittén föreslår en omläggning av det kommunala Ortsavdragssystemet efter i stort sett samma linjer, som år 1947 godkändes för statsbeskattningens del. Kommittén förordar sålunda avskaffande av barnavdragen vid den kommunala beskattningen. Därvid förutsätter kommittén, att de allmänna barnbidragen höjas med åtminstone 30 kronor.

Den nuvarande uppdelningen av Ortsavdraget i grundavdrag och familjeavdrag skall enligt förslaget upphöra. Likaså försvinner bankningen och det s. k. 20-kronorsavdraget.

Ortsavdragen för gift skattskyldig skola enligt kommitténs förslag bestämmas till följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 680 kronor, i Ortsgrupp II 1 760 kronor, i Ortsgrupp III 1 840 kronor, i Ortsgrupp IV 1 920 kronor och i Ortsgrupp V 2 000 kronor.

Ortsavdragen för ogift skattskyldig ha enligt förslaget upptagits till följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 180 kronor, i Ortsgrupp II 1 230 kronor, i Ortsgrupp III 1 290 kronor, i Ortsgrupp IV 1 340 kronor och i Ortsgrupp V 1 400 kronor. Ortsavdragen för ogift motsvara sålunda omkring $\frac{2}{3}$ av Ortsavdragen för gift, vilket är samma proportion som vid statsbeskattningen. Spännvidden mellan högsta och lägsta Ortsgrupp uppgår till 16 %.

De av kommittén föreslagna Ortsavdragen motsvara i runt tal $\frac{2}{3}$ av de statliga. Kommittén har undersökt, huruvida Ortsavdragen i de lägsta inkomstskikten kunde göras lika stora som de statliga och därefter successivt minskas vid stigande inkomst, detta i avsikt att förhindra en alltför stor nedgång av skatteunderlaget. Kommittén har emellertid på i betänkandet närmare angivna skäl funnit sig icke kunna framlägga förslag härom.

Med hänsyn till att kommittén föreslagit, att de kommunala barnavdragen skola avskaffas, har kommittén ansett sig böra förorda ett borttagande av den nuvarande bestämmelsen om att hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, skola anses tillhöra arbetspersonalen endast under förutsättning, att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor att skatteplikt för barnet enligt kom-

munalskattelagen föreligger. Enligt kommitténs förslag skall alltså hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och deltagit i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, anses tillhöra arbetspersonalen.

De av kommittén verkställda statistiska undersökningarna ha övertygat kommittén om att den av kommittén föreslagna höjningen av de kommunala ortsavdragen icke kan genomföras, utan att staten lämnar kommunerna hjälp. I detta hänseende föreslår kommittén att — såsom ett provisorium — statsbidrag skall utgå i sådan omfattning, att den sammanlagda utdebiteringen till kommunerna och landstingen icke skall behöva höjas med mera än högst en krona. För att så långt möjligt förenkla bidragsgivningen föreslår kommittén, att stegringen av landstingskatten alltid först avräknas på nämnda krona. På grund härav kommer statsbidrag endast att utgå till primärkommunerna.

Då en stegring av den kommunala utdebiteringen med en krona kommer att medföra, att skattskyldiga med inkomster över en viss nivå — visserligen ett relativt litet antal — komma att, trots det större ortsavdraget, få sin kommunalskatt höjd, förutsätter kommittén, att sådan jämkning av den statliga inkomstskatteskalen skall vidtagas, att någon höjning av de fysiska personernas sammanlagda inkomstskatt icke kommer att inträffa.

Kommittén beräknar statens utgifter för höjda barnbidrag till 68 miljoner kronor vid en ökning av bidragen med 40 kronor per barn och 51 miljoner kronor vid en ökning med 30 kronor per barn. De särskilda statsbidragen till kommunerna beräknar kommittén komma att uppgå till 121 miljoner kronor. Enligt av 1949 års skatteutredning gjorda beräkningar kommer en justering av den statliga inkomstskatteskalen enligt ovan angivna riktlinjer att medföra ett inkomstbortfall för staten av 8 miljoner kronor. Statens kostnader för ett genomförande av kommitténs förslag komma sålunda sammanlagt att uppgå till 197 miljoner kronor (vid en höjning av barnbidragen med 40 kronor per barn) och 180 miljoner kronor (vid en höjning av barnbidragen med 30 kronor).

Kommittén har övervägt en annan utformning av bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärerna. På i betänkandet angivna grunder har kommittén emellertid icke framlagt förslag härom.

Kommittén föreslår, att de nya ortsavdragen första gången skola tillämpas i fråga om det preliminära skatteuttaget år 1952. För att möjliggöra ett beaktande redan i förväg av den minskning i det kommunala skatteunderlaget, som föranledes av en höjning av de kommunala ortsavdragen, förutsätter kommittén att en omräkning med nya ortsavdrag verkställs vid 1951 och 1952 års taxeringar. Fastställandet av utdebiteringen för åren 1952 och 1953 föreslås skola ske på grundval av de sålunda framräknade reducerade skatteunderlagen. Härav föranledes en provisorisk lagstiftning rörande utdebiteringens fastställande för åren 1952 och 1953, varom förslag av kommittén dock icke framlagts. Förändringen av skatteunderlaget medför i sin tur, att de särskilda statsbidragen första gången skola upptagas i de kommunala staterna för år 1952, vilka fastställas i oktober månad 1951.

I särskilt yttrande anför ledamoten i kommittén herr *Velander*, att frågan

om ortsavdragen icke bör lösas isolerad utan upptagas i samband med frågan om kommunalbeskattningen i hela dess vidd. En förutsättning för en höjning av ortsavdragen borde vara, att den nu gällande fastighetsskatten avskaffades. Därest kommitténs förslag genomfördes, borde under provisorietiden statsbidraget till kommunerna kompensera hela den utdebiteringsökning, som ortsavdragshöjningen föranledde. Det lämpligaste och samtidigt det enklaste sättet därför syntes vara, att staten »tillskjuter det skatteunderlag», som på grund av höjningen av ortsavdragen bortföle. Detta borde ske sålunda, att vid systemets ikraftträdande en engångsuträkning verkställdes rörande skattekronebortfallet. Skatteunderlaget till kommunerna finge då beräknas med tillämpning av såväl de tidigare gällande som de nya ortsavdragen. Det skattekrontal, som utgjorde skillnaden mellan dessa båda skatteunderlag, skulle därefter i vanlig ordning deltaga i den kommunala repartiserings- och utdebiteringsprocenten fastställas med beaktande härav. Statsbidraget skulle fastställas till det belopp, som med hänsyn till den för varje år beslutade utdebiteringen motsvarade kommunalskatten å det skatteunderlag, som staten hade att svara för (betänkandet s. 99—110).

Ledamoten i kommittén, herr *Werner* framhåller, att han biträtt kommitténs förslag angående storleken av höjningen av ortsavdragen under den bestämda förutsättningen, att hela kommunalskattefrågan omedelbart upptages till utredning. I fråga om förslaget om de statliga bidragen till kommunerna för ersättande av det bortfallande skatteunderlaget liksom i fråga om kompensationen till de skattskyldiga, anmäler herr *Werner* en avvikande mening. Enligt herr *Werners* uppfattning borde staten ersätta hela skatteförlusten under provisorietiden (betänkandet s. 111—117).

4. Frågan om en separat reform av ortsavdragen.

Remissyttrandena.

I stort sett äro samtliga remissinstanser ense om, att en höjning av de kommunala ortsavdragen är påkallad; det otillfredsställande med ortsavdrag av nu gällande storleksordning anses ha framstått särskilt tydligt efter genomförande av uppborädsreformen. Däremot äro meningarna delade i fråga om lämpligheten av att lösa frågan om de kommunala ortsavdragen särskilt för sig. I ett stort antal yttranden — även i sådana, vilka icke avstyrka en partiell reform — framhålls att spörsmålet helst bort lösas i samband med en allmän översyn av den kommunala beskattningen.

En partiell reform, innebärande att kommitténs förslag lägges till grund för ett nytt ortsavdragssystem såsom ett provisorium i avvaktan på kommunalskattefrågans lösning i dess helhet, tillstyrkes eller lämnas i huvudsak utan erinran av *socialstyrelsen, 1949 års skatteutredning, 1949 års uppborädsakkunniga, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs och Västernorrlands län samt Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund och Landsorganisationen i Sverige.*

Av de i nyssnämnda remissyttranden gjorda uttalandena må följande här återgivas.

Socialstyrelsen är helt ense med ortsavdragskommittén om den otillfredsställande beskaffenheten av nu gällande bestämmelser om ortsavdrag, vad beträffar kommunalbeskattningen. Det vore icke rimligt, att personer med så små inkomster, att de saknade skatteförmåga, likväl påfördes taxering, såsom nu i alltför stor utsträckning bleve fallet tack vare de här åsyftade bestämmelserna. Behovet av en reform vore trängande. Det måste anses riktigt, att man redan nu upptog denna särskilda fråga till prövning, oberoende av att en allmän översyn av hela den kommunala skattelagstiftningen hade begärts vid 1948 års riksdag. Det borde emellertid därvid understrykas, att ett nytt ortsavdragssystem i varje fall endast kunde avses som ett provisorium i avvaktan på kommunalskattefrågans lösning i dess helhet.

1949 års skatteutredning anför (med reservation av ledamoten, herr Söderlund):

I en den 10 december 1949 avgiven promemoria har skatteutredningen redogjort för sin uppfattning i fråga om det vidare fortbeståndet av de extraordinära konsumtionsskatter, som infördes år 1948 för att möjliggöra en överbalansering av driftbudgeten. Utredningen hade därvid anledning att beröra det inom ortsavdragskommittén då pågående arbetet, som var inriktat på att åstadkomma en lättnad i kommunalbeskattningen för de lägre inkomstagarna genom en höjning av de kommunala ortsavdragen. Utredningen fann en dylik reform, vilken för sitt genomförande krävde tillskott av statsmedel, vara av så hög angelägenhetsgrad, att den borde lämnas företräde i förhållande till en sänkning av vissa av de extraordinära konsumtionsskatterna. Detta uttalande innebar även en begränsning. Utredningen förutsatte, att reformen skulle kunna finansieras inom den ram, som erhöles genom att de extraordinära konsumtionsskatterna tillätos delvis fortbestå. — — —

Då det av kommittén föreslagna systemet för direkta bidrag till kommunerna kunnat givas endast provisorisk karaktär, har kommittén förutsatt, att hela frågan om den kommunala beskattningen toges upp till förnyat övervägande i samband med att detta bidragssystem avvecklas och ersättes med ett efter rationellare grunder uppbyggt skatteutjämningsförfarande. Kommittéförslaget är sålunda att uppfatta som ett provisorium i avvaktan på att den av 1948 års riksdag begärda förnyade utredningen om kommunalskattelagstiftningens utformning kommer till stånd.

Under sådan förutsättning finner skatteutredningen en ökning av ortsavdragen nödvändig för att tills vidare något reducera de olägenheter, som bero av de nuvarande avdragens otillräckliga storlek.

1949 års uppördssakkunniga framhålla, att ett genomförande av kommitténs förslag kunde i olika avseenden komma att medföra mindre önskvärda konsekvenser, t. ex. en viss ökning i skattebördan för fastighetsägare och juridiska personer. Ökningen i skattebördan för fastighetsägarna torde komma att bli än mer markerad, om fastighetsvärdena vid nästkommande allmänna fastighetstaxering allmänt höjdes. Därest det emellertid ansåges, att nämnda konsekvenser borde tagas, finge uppördssakkunniga tillstyrka förslaget med hänsyn till de förbättringar, som ett genomförande därav skulle medföra i taxerings- och uppördsförfarandet. Höjningen av ortsavdragen, avskaffandet av barnavdragen och bankningen ävensom borttagan-

det av det s. k. 20-kronorsavdraget komme att underlätta arbetet för taxerings- och uppbördsmyndigheterna. Vidare komme den minskning av antalet kolumner i skattetabellerna, som föranleddes av att barnavdragen försvunne, att medföra arbetslättnad för arbetsgivare och lokala skattemyndigheter. Ur de synpunkter, uppbördssakkunniga hade att företräda, hade det givetvis varit önskvärt med samma ortsavdrag vid den kommunala som vid den statliga beskattningen. De skäl, som förmått ortsavdragskommittén att avstå från att föreslå sådan enhetlighet i skattesystemet, syntes emellertid så vägande att en bristande överensstämmelse mellan dessa avdrag alltjämt måste accepteras. Nuvarande olägenheter av att ortsavdragen ej nådde upp till existensminimum komme dock att minska genom kommitténs förslag. Vid sitt fortsatta utredningsarbete finge uppbördssakkunniga närmare överväga de förbättringar i uppbördssystemet, som kunde vara möjliga för att ytterligare begränsa dessa olägenheter. Därvid torde de sakkunniga få anledning pröva, i vilken utsträckning man borde ålägga de lokala skattemyndigheterna och utmätningsmännen att, såvitt gällde uppbörd och indrivning av skatter, vid fastställande av existensminimum i det enskilda fallet följa vissa enhetliga grunder.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Genom en sammanställning av tabellerna N och O (s. 144 och 145) kan en beräkning göras, hur förändringen av skatteunderlaget i absoluta tal fördelar sig på olika slag av skattekröner (beloppen i miljoner).

Taxering	Fastighetsskatt av jordbruksfastighet	annan fastighet	Kommunal inkomstskatt	Summa
1938.....	3·1	8·0	47·1	58·2
1948.....	4·0	13·1	138·5	155·6
Ökning	0·9	5·1	91·1	97·4
Ökning procentuellt fördelad .	0·9	5·3	93·8	100·0

Denna sammanställning klarlägger, att inkomstskattekrönerna haft en överväldigande betydelse för skatteunderlagets tillväxt. Eftersläpningen i fråga om taxeringsvärdenas anpassning till dagens prisnivå har sålunda varit av liten vikt, särskilt i vad gäller jordbruksfastighet. Av väsentlig betydelse är däremot, att det samlade antalet skattekröner år 1948 utgör icke mindre än 267 procent av antalet skattekröner enligt 1938 års taxeringar. Det är anmärkningsvärt, att detta indextal för skatteunderlaget ligger väsentligt över index 158 för levnadskostnaderna år 1947 (basår 1937). I det förhållandet, att skattekrönetillväxten är så väsentligt mycket större än levnadskostnadsökningen under den ifrågavarande 10-årsperioden, vill länsstyrelsen se ett uttryck för att kommunerna relativt sett fått en kraftigare förstärkning av basen för sin hushållning än gemene man. Därest ortsavdragen nu skulle omräknas till bättre överensstämmelse med dagens levnadskostnader, synes detta endast innebära, att en med det fallande penningvärdet alltmer framträdande orättvisa bleve avskaffad. Ur denna synvinkel torde någon erinran icke kunna riktas mot att ortsavdragen höjas. Om kommittéförslaget genomfördes, skulle detta för övrigt endast i ringa grad medföra en nedskärning av inkomstskatteunderlagets förut beskrivna, relativa tillväxt.

Vid bedömandet av hithörande frågor torde man emellertid icke utan vidare såsom en självklar sanning böra godtaga satsen, att de först intjänade

inkomstbeloppen, motsvarande beräknat existensminimum, under alla förhållanden skulle hava så liten skattekraft, att detta alltid måste fritagas från beskattning. Ägde denna sats en ovillkorlig giltighet, skulle den indirekta beskattningen av konsumtionsvaror knappast kunna ur skatteformågesynpunkt godtagas. Vill man å andra sidan konsekvent bygga inkomstbeskattningen på principen om ett skattefritt existensminimum, är det svårt att ur teoretisk synpunkt motivera, varför detta minimum skulle sättas lägre vid kommunalbeskattningen än vid statsbeskattningen. Möjligen kan sägas, att det högre avdraget vid statsbeskattningen kompenserar det lägre vid kommunalbeskattningen, och att verkningarna av de båda skatteformerna måste bedömas som en enhet. Anlägges detta betraktelsesätt, blir frågan emellertid icke en isolerad kommunalskattefråga utan ett kombinerat statligt-kommunalt skatteproblem. Att avvägningen av den statliga beskattningen knappast kan lämnas åt sidan i den fortsatta diskussionen torde för övrigt följa därav, att kommunalskatteförslaget innebär en viss, icke alldeles oväsentlig övervältring av kommunala skattetunga framför allt på de juridiska personerna, men i någon mån även på fastighetsägarna, en förändring, vilken visserligen skulle kunna uppfattas som en återgång till balansen före kriget, men som för de juridiska personerna även måste ses i belysning av den omfördelning i skattebördorna, som kommit till uttryck i 1947 års skattereform. Vad här framhållits torde ytterligare understryka vikten av att beskattningens förhållande till existensminimum icke underskattas vid skatte- lagstiftningen.

Kommittén har (s. 64) förklarat, att Ortsavdragen med nödvändighet måste fastställas efter vissa genomsnittsnormer och att någon möjlighet att vid beloppens avvägning taga hänsyn till mera individuella omständigheter icke förefinnas. Om detta kommitténs uttalande kan sägas, att det är lätt att »skära alla över en kam» genom att antaga normer, vilka ur viss teoretisk synpunkt kunna framstå såsom rättvisa. Men det är ingalunda säkert, att man genom en sådan på enbart teoretiska resonemang grundad åtgärd når en rättvisa i den meningen, att man avlastar skattebördan i tillräcklig mån just för de människor, vilka ur andra synpunkter vore närmast i behov av lättnad. Det är möjligt, att en undersökning — upplagd exempelvis efter sociologiska linjer — skulle visa, att skattelättnadens mera markerade anknytning till andra faktorer än ett teoretiskt levnadskostnadsminimum, såsom sjukdom, ställning såsom ensamstående, särskilt hög hyra, barnantal etc., skulle giva betydligt bättre anpassning efter skatteformågan. Ur denna synpunkt kunde ett alternativ till höjda Ortsavdrag vara att söka i anpassning av beskattningen efter förmåga genom bättre reglering och utnyttjande av möjligheterna till skattelindring enligt 50 § kommunalskattelagen. Ytterligare en annan möjlighet vore nog att taga mera hänsyn till de individuella betalningssvårigheterna på indrivningsstadiet. I detta sammanhang måste länsstyrelsen med beklagande konstatera, att Ortsavdragskommitténs förslag icke utgör en slutlig lösning av det brännande problem, som sammanhänger med att existensminimum bedömes så olika enligt kommunalskattelagen samt enligt praxis vid tillämpning av uppbördsförordningen och reälvindrivningsförordningen. Denna praxis har till följd en orättvis och till sina verkningar olycklig överflyttning av ansvaret för restantier på statsverket. Även efter kommittéförslagets genomförande lär systemet med statlig garanti för de kommunala restantierna medföra olägenheter av sådan storlek, att saken icke borde lämnas obeaktad. Någon utredning, som visar motsatsen, har i varje fall icke blivit av kommittén framlagd. Därest den egna kommunen, på samma sätt som gällde före uppbördsreformen, själv finge vidkännas sin del i restantierna, skulle olägenheterna med det nuvarande till-

ståndet bliva mindre. Länsstyrelsen anser, att denna fråga är av den vikt, att den snarast måste utredas. En schablonmässig fördelning av restantierna på stat och kommun, förslagsvis så att kommunen får vidkännas hälften av de faktiskt avskrivna beloppen, vore måhända en i detta sammanhang framkomlig väg.

Det frågekomplex, som här vidrörts, utgör en enligt länsstyrelsens mening ofrånkomlig bakgrund till ortsavdragsproblemet, varför länsstyrelsen icke velat underlåta att i detta sammanhang beröra dessa ämnen. Flertalet av de ifrågavarande, i och för sig betydelsefulla spörsmålen, äro naturligen av den räckvidd, att de svårigen kunna slutligen bedömas i nu förevarande sammanhang. De måste kanske därför skjutas på framtiden. Att dessa spörsmål även tränga fram och inom en nära framtid kräva sin lösning synes emellertid knappast utgöra tillräckligt vägande skäl mot att kommittéförslaget redan nu läggas till grund för partiella reformer på kommunalbeskattningens område. Länsstyrelsen anser, att förslaget innefattar en moderat jämkning i ortsavdragen till belopp, som må antagas i det stora hela leda till rättvisare skatteavvägning. Reformen får anses vara av den angelägenhetsgrad, att densamma nu kan behandlas utan sammankoppling med kommunalskattefrågan i övrigt och andra beskattningsproblem. Länsstyrelsen anser sig därför i princip kunna tillstyrka kommitténs förslag.

Överståthållarämbetet finner den föreslagna lösningen, som kunde sägas innebära en partiell kommunalskattereform med ianspråktagande av statsmedel, ingiva vissa principiella betänkligheter. I detta hänseende kunde framhållas, att — såsom stadskollegiet uttalade — det föreslagna statsbidragssystemet innebure en överflyttning av skattebelastningen från kommunalt till statligt beskattningsunderlag utan att det kunnat tillfredsställande utredas huru denna överflyttning återverkade på skattebelastningen för olika kategorier av skattskyldiga. Att förslaget sålunda icke helt vore uppbyggt på den kommunala beskattningens egen grund, syntes icke tilltalande. Principiellt sett hade det vidare varit att föredraga, att de för kommunerna nödvändiga statsbidragen lämnades inom ramen för ett allmänt skattutjämningsystem.

Överståthållarämbetet anser sig emellertid böra tillstyrka, att förslaget lägges till grund för lagstiftning, därvid ämbetet dock understryker, att denna partiella reform icke borde få undanskjuta den trängande angelägenheten att söka samordna alla pågående och nu planerade skattutredningar. Att skattesystemet i hela dess vidd med det snaraste underkastades en förutsättningslös revision i förenklingssyfte, syntes nämligen vara av behovet utomordentligt starkt påkallat.

Liknande synpunkter uttalas av *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Kronobergs och Gävleborgs län*.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser, att behovet av en höjning av de kommunala ortsavdragen vore oavvisligt. Ehuru det kvarstode som ett önskemål, att dessa avdrag kunde bringas till närmare överensstämmelse med de statliga ortsavdragen och kommitténs förslag till utformning av de kommunala ortsavdragen därför syntes böra betraktas som ett av det statsfinansiella läget och rådande skattetryck betingat provisorium, an-

såge länsstyrelsen detta provisorium vara att föredraga framför den nuvarande ordningen.

Landsorganisationen i Sverige framhåller, att kommittén vid den statistiska undersökningen av innebörd och verkningar av olika alternativa förslag till höjning av gällande ortsavdrag vid kommunalbeskattningen nödgats utgå från inkomstförhållandena under 1947. Det av kommittén föreslagna statsbidraget till kommunerna, erforderligt för täckande av det vid höjda ortsavdrag ökade utdebiteringsbehovet, i den mån detta uppginge till mer än 1 krona per skattekrona, hade av kommittén på denna grundval beräknats till 121 miljoner kronor. På grund av den sedermera inträffade höjningen av allmänna inkomstnivån, f. n. ca 18 %, syntes statsbidraget vid oförändrade grunder enligt en schematisk beräkning bli närmare $\frac{1}{3}$ mindre än det av kommittén angivna beloppet. Inkomststegringen sedan 1947 hade i särskilt hög grad träffat landsbygdsbefolkningen, främst jordbrukarna, beroende på att 1947 på grund av dåligt skördeutfall m. m. vore ett relativt ogynnsamt inkomstår för dessas del. Denna omständighet borde uppmärksammas vid bedömningen av ortsavdragsreformens återverkan på skattefördelningen mellan ägare av jordbruksfastighet och andra skattskyldiga. Kommitténs beräkning, som visade en viss minskning av skatten för icke-fastighetsägare jämfört med ägare av jordbruksfastighet som resultat av dess förslag, torde därför icke heller vara realistisk. I verkligheten torde utfallet bli mindre ogynnsamt för ägarerna av jordbruksfastighet, då dessa efter inträdd inkomstökning i ökad utsträckning måste komma att kunna utnyttja ortsavdragen trots garanti-skatten. Förutom i det avseende som nyss anförts syntes statens kostnader för genomförande av kommitténs förslag ha överskattats med ytterligare 20 å 30 miljoner, beroende på att de utdebiteringsökningar som befunnits erforderliga i de av kommittén undersökta städerna antagits gälla även i storstäderna; så syntes dock icke bli fallet. Att statens kostnader för reformen sålunda komme att bli betydligt mindre än som beräknats funne landsorganisationen vara av icke oväsentlig betydelse vid valet mellan olika alternativ. Det vore påtagligt att möjligheterna att genomföra en större höjning av ortsavdragen ökats därigenom. Landsorganisationen funne visserligen icke anledning att framställa något uttryckligt yrkande på genomförande av högre ortsavdrag än kommittén föreslagit, men underströk att vad som här anförts måste beaktas vid frågans slutliga avgörande.

Riksräkenskapsverket, kommunala skattelindringsutredningen, länsstyrelserna i Södermanlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund samt de kommuner, vilka inkommit med yttranden, tillstyrka — i flertalet fall dock under uttalande av starka betänkligheter mot att spørsmålet icke löses i samband med övriga till kommunalbeskattningen hörande problem — att en ändring nu vidtages i fråga om de kommunala ortsavdragen. Ifrågavarande myndig-

heter och organisationer hava emellertid samtidigt förordat ändringar i väsentliga punkter av kommitténs förslag. De framförda erinringarna rikta sig framför allt mot det av kommittén föreslagna statsbidragssystemet och frågan om ortsavdragens storlek; olika förslag till lösning av dessa spörsmål framföras. Även erinringar av annan art anföres emellertid. Sålunda yrkar *Svenska landstingsförbundet*, att om proposition, grundad på kommitténs förslag, förelägges årets riksdag, borde denna proposition kompletteras med principförslag om kompensation för den inkomstminskning landstingen enligt av landstingsförbundet gjorda beräkningar kunna åsamkas genom en höjning av ortsavdragen. — De erinringar och motförslag, som framförts av ifrågavarande myndigheter och organisationer, beröra emellertid delfrågor vilka komma att behandlas senare, varför yttrandena i dessa delar icke här redovisas i detalj.

Av de myndigheter och organisationer, som uttalat sig i princip om möjligheten av att lösa frågan om de kommunala ortsavdragen utan samband med den kommunala beskattningen i övrigt, framhåller *riksräkenskapsverket*, att det är tveksamt om den föreliggande delfrågan ens provisoriskt bör lösas för sig. När riksräkenskapsverket trots betänkligheter icke ansåge sig böra avstyrka en reform enligt kommitténs förslag, vore det fördensskull under förutsättning, att kommunalskattefrågan i hela dess vidd bleve föremål för snar behandling. Mest ändamålsenligt torde därvid vara, att frågan om de statliga och kommunala ortsavdragen, och därmed i stort sett frågan om skattskyldighetens inträdande i förhållande till såväl stat som kommun, behandlades i ett sammanhang. Vid det fortsatta utredningsarbetet borde en av riktpunkterna vara, att den kommunala garantibeskattningen av fastighet avvecklades. Riksräkenskapsverket ville här erinra om att ämbetsverket i sitt utlåtande över kommunalskatteberedningens förslag förordade en sådan avveckling. Fastighetsskatteunderlagets i huvudsak oavbrutna relativa minskning — vilken statistiskt belysts av ortsavdragskommittén — syntes numera än ytterligare ha jämnat vägen för en dylik reform. En kommande utredning torde vidare böra omsorgsfullt pröva möjligheterna att åstadkomma enhetlighet i fråga om statliga och kommunala ortsavdrag, även om dessa enhetliga avdrag måste bli lägre än de nuvarande statliga. En sådan lösning skulle innebära fördelar bland annat från teknisk synpunkt. I högre grad än en lösning med skilda avdrag, med enhetsavdraget som ungefärligt genomsnitt, skulle den vara ägnad att mildra den bestående spänningen mellan existensminimum vid taxeringen, d. v. s. ortsavdragen, och existensminimum vid löneavdrag och införsel. Att denna spänning gäve upphov till åtskilligt ändamålslost merarbete för både myndigheter och skattskyldiga, liksom till åtskillig irritation, hade omvittnats i skilda sammanhang, och riksräkenskapsverket — med sin nära kontakt med problemen på området — kunde endast bestyrka dessa vittnesmål. Det kunde här nämnas, att antalet av de lokala skattemyndigheternas beslut om befrielse från löneavdrag med hänsyn till existensminimum enligt inom riksräkenskapsverket förd statistik vore 23 000 under 1948 och 31 000

under de tre första kvartalen 1949, varav båda åren över en tredjedel i Stockholms stad. — I direktiven för ortsavdragskommittén hade uttalats, att en väsentlig höjning av de kommunala ortsavdragen förutsattes resultera i att befrielse från löneavdrag icke vidare skulle behöva medgivas efter schablonmässiga grunder så som nu flerstädes skedde. Det vore emellertid uppenbart, att den höjning av ortsavdragen som kommittén föreslagit icke vore tillräcklig för att inskränka befrielserna från löneavdrag till undantagsfall. Enligt kommitténs siffermaterial rörande normala existensminima vid löneavdrag och införsel — som røjde anmärkningsvärt stora skillnader mellan olika delar av landet — vore dessa existensminima på många håll icke obetydligt högre än de statliga ortsavdragen. Det kunde visserligen antagas, att en i och för sig önskvärd standardisering därvidlag i viss mån skulle beskära de högsta beloppen. Särskilt för barnfamiljer förefölle det dock ogörligt att pressa ner existensminima ens till överensstämmelse med de nu gällande statliga ortsavdragen; barnbidragen åsyftade ju icke att täcka mer än en del av barnkostnaderna.

Kommunala skattelindringsutredningen framhåller, att den föreslagna höjningen av ortsavdragen visserligen icke löste problemet att få bort klyftan mellan indrivningsmyndigheternas existensminimum och kommunalskattelagens skattefria gräns, men att kommitténs förslag dock enligt kommunala skattelindringsutredningens uppfattning ginge så långt som för närvarande torde vara praktiskt möjligt.

Länsstyrelsen i Västerbottens län uttalar:

Det har ofta framhållits att partiella reformer på skattelagstiftningens område böra undvikas. Resultaten äro svårbedömliga och reformerna få allt för ofta icke avsedda verkningar. Om det emellertid är omöjligt att till tiden för det föreliggande förslaget genomförande år 1952 åstadkomma ett ställningstagande till kommunalskattefrågan i dess helhet, i första rummet frågan om den kommunala skatteutjämningen, måste länsstyrelsen trots motvilja mot att godtaga en partiell lösning dock förorda, att en ändring av de kommunala ortsavdragen provisoriskt genomföres. Olägenheterna, vilka äro alltför väl kända för att behöva preciseras, av att ortsavdragen äro alltför låga äro så stora, att det enligt länsstyrelsens uppfattning är nödvändigt att snarast få till stånd en förbättring åtminstone på detta område. Och enligt länsstyrelsens mening är detta icke omöjligt, varvid ortsavdragskommitténs förslag bör kunna tagas till utgångspunkt för lagstiftning i ämnet, även om utredningen på väsentliga punkter bort kunna vara grundligare.

I betänkandet diskuteras huruvida en höjning av de kommunala ortsavdragen får till följd en alltför kraftig övervältring av skatt från gruppen inkomsttagare med ortsavdrag till andra grupper skattskyldiga, i första rummet fastighetsägare. Av kommittén utförda utredningar ha ansetts visa, att någon nämnvärd förskjutning av skattebördan på fastighetsägare som grupp betraktad icke blir följden av kommitténs förslag. Länsstyrelsen är för sin del tveksam om de av kommittémajoriteten här anlagda synpunkterna äro de riktiga och om man icke bör fästa större avseende vid resultaten för enskilda skattedaragare än vid medeltal, där de påtagliga fallen av merbelastningen utjämnats. Men det bör väl också framhållas, att skattebördans fördelning på olika grupper skattskyldiga — fastighetsägare, inkomsttagare med ortsavdrag och inkomsttagare utan ortsavdrag — icke är något kon-

stant förhållande utan under olika perioder kan växla avsevärt. Såsom i betänkandet berörts har den ursprungliga fördelningen av skattebördan efter tillkomsten av nu gällande kommunalskattelag undergått en avsevärd förskjutning på grund av det stegrade skatteunderlaget för inkomsttagargruppen, varigenom beskattningen av fastigheterna i motsvarande grad lättat. Därtill har bidragit att vid en siffermässig ökning av inkomsterna till följd av penningvärdets försämring ortsavdragen behållits oförändrade i stället för att de bort undergå en höjning motsvarande penningvärdesförsämringen. Förändringen i penningvärdet har däremot icke haft motsvarande effekt på fastigheterna som på inkomsterna i beskattningshänseende.

Då fördelningen av skattebördan sålunda icke är något under alla omständigheter konstant förhållande, synes möjligheten av en övervältring av skatt knappast utgöra något principiellt hinder för en höjning av ortsavdragen. En dylik höjning kan väl, såsom läget för närvarande är, anses innebära en återgång till förhållanden, som tidigare rått härutinnan.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller, att de nuvarande låga ortsavdragen vid kommunalbeskattningen medför orättvisa och olägenheter i olika avseenden och en höjning av ortsavdragen därför är ofrånkomlig. Lösningen av denna fråga droge emellertid med sig en hel del andra spörsmål, som borde avgöras i ett sammanhang med ortsavdragsfrågan, t. ex. frågan om den kommunala skatteutjämningen, fastighetsskatten m. m. En isolerad lösning beträffande ortsavdragen framstode därför som mindre lämplig. Kunde arbetet med ny kommunalskattelag och därmed sammanhängande frågor forceras så att förslag inom de närmaste åren förelades riksdagen, torde den nu föreslagna provisoriska lösningen av ortsavdragsfrågan kunna undvaras, särskilt som provisoriet vore avsett att tillämpas först fr. o. m. år 1952. Vore emellertid en sådan forcering icke möjlig, torde provisoriska åtgärder i huvudsaklig överensstämmelse med vad ortsavdragskommittén föreslagit böra vidtagas, trots nackdelar i olika avseenden.

Liknande synpunkter framföras av *länsstyrelserna i Södermanlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Jämtlands län*.

Svenska stadsförbundet anför:

De erinringar styrelsen har att anföra mot själva utredningen och det därpå grundade förslaget, återgå till stor del ytterst på det förhållandet, att utredningen icke närmare klarlagt vad den situation faktiskt innebär, som nu är för handen på grund av den bristande överensstämmelsen mellan ortsavdragen och ett genomsnittligt beräknat existensminimum av tillfredsställande storlek. Man saknar, med andra ord, i betänkandet varje närmare belysning av i vilken omfattning denna bristande överensstämmelse faktiskt medför, att debiterad kommunalskatt icke kan uttagas. I detta avseende har kommittén väsentligen nöjt sig med att redovisa vissa inhämtade uppgifter angående normalbelopp för bestämmande av existensminimum vid löneavdrag och införsel för skatt samt därtill knutit vissa konstateranden om dessa normalbelopps storlek i förhållande till de nuvarande kommunala och statliga ortsavdragen. Däremot lämnas inga siffermässiga upplysningar om i vad mån dessa normalbelopp verkligen tillämpas; det påpekas blott att »betydande avvikelser såväl uppåt som nedåt kunna förekomma». Icke heller ha de sålunda redovisade uppgifterna lagts till grund för några beräkningar

vare sig beträffande antalet kommunalskatteposter, som ehuru debiterade kunna enligt de angivna grunderna antagas ej ha blivit uttagna, eller i fråga om motsvarande totalbelopp av icke uttagen kommunalskatt. Lika litet har på annat sätt presterats någon statistisk belysning i sistnämnda hänseenden.

Kommittén har själv i ett särskilt sammanhang, varom mera nedan, berört denna brist i utredningen men därvid framhållit att »för närvarande en mera fullständig statistik i ämnet icke föreligger». Styrelsen kan ej känna sig alldeles övertygad om att det varit uteslutet att förebringa uppgifter om det verkliga uppboordsresultatet, vilka kunnat ge någon vägledning för frågans bedömande ur nu berörda synpunkt. I alla händelser måste det konstateras att bristen på sådana uppgifter gör sig starkt kännbar på flera sätt.

Först och främst är att märka att man på grund härav icke får någon klarhet beträffande frågan, i vad mån de som huvudskäl för utredningen påtalade administrativa olägenheterna verkligen skulle reduceras genom en revision av ortsavdragsbestämmelserna i enlighet med kommitténs förslag. Givetvis betyder varje höjning av ortsavdragen att dessa olägenheter i viss mån minskas. Kommittén har också sökt siffermässigt belysa sitt förslags verkan i detta avseende såtillvida, som beräkningar gjorts rörande antalet inkomsttagare, vilka därigenom skulle helt undgå taxering till kommunal inkomstskatt; och dessa beräkningar giva vid handen att en i och för sig icke föraktlig effekt skulle vinnas. Men för att fullt ut bedöma denna effekt hade givetvis till jämförelse också fordrats en undersökning beträffande antalet inkomsttagare, av vilka sådan skatt faktiskt icke uttages på grund av de lokala skattemyndigheternas befrielsebeslut. Först genom en dylik undersökning hade man fått möjlighet att bedöma omfattningen av de påtalade olägenheterna och att — genom jämförelse därmed — bedöma, i vilken utsträckning dessa olägenheter komme att göra sig gällande även efter den av kommittén föreslagna höjningen av ortsavdragen. Utan en sådan undersökning får man däremot åtnöjas med de slutsatser i sistnämnda avseende, som — rent överslagsvis — kunna dragas vid en jämförelse mellan de föreslagna ortsavdragsbeloppen och de av kommittén sammanställda uppgifterna angående normalbelopp för bestämmande av existensminimum vid löneavdrag och införsel för skatt. Såvitt kan slutas vid denna jämförelse, synes man utan tvekan få räkna med att det också efter den nu föreslagna höjningen av ortsavdragen skulle komma att inträffa många fall av den påtalade inbörden, där alltså meningslöst administrativt arbete finge fullgöras.

Naturligen är det en åtminstone teoretisk möjlighet, att denna svaghet i kommitténs förslag kan — såsom kommittén själv möjligen åsyftat — i viss mån motvägas genom strängare normer för existensminimum vid skattens uttagande. Vad kommittén härom uttryckligen anfört är dock endast ett understrykande av angelägenheten att de lokala skattemyndigheternas avgöranden i frågor om befrielse från eller nedsättning av löneavdrag grundas på en i möjligaste mån individuell prövning, och styrelsen kan därför icke underlåta att framhålla, att möjligheterna att genom dylik prövning reducera de ifrågavarande olägenheterna ej få överskattas. I regel måste säkerligen de lokala skattemyndigheternas avgöranden härvidlag träffas efter generaliserade normer. Att märka är ju också, att en mycket ingående individuell prövning betyder ökat administrativt arbete som, i den mån resultatet i allt fall blir skattebefrielse, sålunda direkt motverkar den nu aktuella reformens syfte.

Då kommittén alltnog stannat för ett förslag, som endast innebär mindre höjning av ortsavdragen än den själv synes ha funnit behöflig har detta motiverats med återopande av statsfinansiella skäl och därvid har dock förutsetts, att kommunerna skulle bära en väsentlig del av reformens ekonomiska

konsekvenser. Det torde emellertid kunna slutas av det här redan sagda, att tillförlitliga utgångspunkter saknats för frågans bedömande även ur denna synpunkt. Också härvidlag gör sig bristen på undersökning rörande den faktiska skatteuttagningen i de lägsta inkomstskikten påtagligt gällande. De beräkningar, som i betänkandet redovisats rörande de ekonomiska verkningarna för det allmänna enligt olika behandlade alternativ, anknäva genomgående till det kommunala skatteunderlag, som — med nuvarande ortsavdragsbestämmelser — taxeringsmässigt blivit fastställt, och ta sålunda ingen hänsyn till i vad mån detta skatteunderlag verkligen kunnat utnyttjas. Vid dessa beräkningar har således alldeles lämnats å sido det förhållandet, att höjningen av ortsavdragen kan för de lägsta inkomstskiktens vidkommande antagas till väsentlig del icke alls komma att betyda någon verklig skatteförlust. Speciellt för bedömande av den förevarande frågan ur statsfinansiell synpunkt är emellertid detta förhållande a priori av väsentlig betydelse på grund av statens ansvar för de kommunala restantierna. Kommittén har visserligen icke alldeles förbigått detta förhållande men det är just i samband med ett påpekande därom, som det ovannämnda uttalandet gjorts, att en mera fullständig statistik i ämnet saknas, och kommittén har därför lämnat påpekalets närmare innebörd ouppklarad. Även utan sådan statistik måste styrelsen dock antaga — åtminstone att döma av de förut omförmälda uppgifterna om normalbelopp för bestämmande av existensminimum — att man härvidlag har en betydande marginal att räkna med i fråga om möjligheterna ur statsfinansiell synpunkt att höja ortsavdragen.

Det nu sist anförda betyder givetvis också, att man för närvarande ej kan bedöma, huru kostnaderna för den föreslagna reformen skulle i verkligheten komma att fördela sig mellan staten och kommunerna. Hårtill kommer emellertid att själva förslaget i vad angår denna fördelning måste ge anledning till starka betänkligheter särskilt ur kommunal synpunkt.

Statskontoret, kammarrätten, länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Hallands och Älvsborgs län, Svenska landskommunernas förbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges fastighetsägareförbund och Tjänstemännens centralorganisation avstyrka, att kommitténs förslag för närvarande lägges till grund för lagstiftning.

Statskontoret anser, att den föreliggande utredningen icke bör föranleda annan åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnas till 1949 års skatteutredning för att av denna tagas i övervägande vid fullgörande av dess uppdrag. Statskontoret anför vidare, att de ekonomiska konsekvenserna för såväl staten som kommuner och enskilda av ett skatteprovisorium, vilket endast i ringa mån skulle råda bot för bristerna i nuvarande ortsavdragssystem, gäve anledning till starka betänkligheter mot förslaget. Ett fortsättande på den inslagna vägen med separat behandling av olika, var för sig betydelsefulla skatteproblem måste, såvitt statskontoret förstode, endast ytterligare komplicera och försvåra genomförandet av ett rationellt skatte-system med rimligare avvägning av skattebördan än det nuvarande.

Kammarrätten yttrar:

Kammarrätten inser till fullo, att den övervägning av den kommunala skattebördan, som blir en följd ej blott av en effektiv utan även av en otillräcklig höjning av de kommunala ortsavdragen, icke kan verkställas utan antingen en samtidig grundlig revidering av de statliga skatteskalorna eller

en med statsmedel företagen kommunal skatteutjämning av sådan räckvidd, att den eliminerar verkningarna av de kommunala ortsavdragens höjande. Därvid måste i möjligaste mån tillses, att sammanlagda stats- och kommunalskatten ej höjes. Intetdera alternativet läser i nuvarande läge vara möjligt att genomföra. I insikt därom har kommittén föreslagit ett provisorium, vars verkningar dock icke kunna överblickas. Så långt kunna dock verkningarna fastställas som att en viss övervältning av den kommunala skattebördan kommer att inträda, varigenom vissa skattskyldiga få sin kommunala skattebördan minskad, under det att andra få den ökad, samt att staten måste träda hjälpende emellan. Men hur verkningarna komma att te sig för de enskilda skattskyldiga, därom råder icke erforderlig klarhet.

Härutinnan är särskilt att märka, att de av kommittén åberopade statistiska utredningarna synas otillräckliga för att man med rimlig grad av säkerhet skall kunna bedöma verkningarna av förslaget redan på den grund att de huvudsakligen avse nu existerande kommuner, trots att reformen är avsedd att genomföras i samband med den nya kommunsammanslagningen, och att man således i stor utsträckning måste räkna med storkommuner i stället för nu existerande kommuner.

Vidare vill kammarrätten som sin åsikt framhålla, att det är omöjligt att bedöma verkningarna av förslaget jämväl på den grund att skattetrycket i kommunerna kommer att bli beroende av de bestämmelser angående statsbidrag, som förutsätts komma att utfärdas, och att det med ledning av vad som anförts i kommittébetänkandet svårligen läser låta sig göra att verkställa tillförlitliga beräkningar om vare sig i vad mån kommunerna genom statsbidragen komma att erhålla avsedd kompensation för utdebiteringshöjning, eller till vilket belopp de årliga statsbidragen komma att uppgå.

Några av de remissinstanser, som avstyrkt förslaget, understryka särskilt den övervältring av skatt å vissa grupper av skattskyldiga, som skulle bli en följd, om den föreslagna reformen komme till utförande nu.

Sälunda uttalar länsstyrelsen i Jönköpings län:

Den för närvarande mest trängande, för att ej säga ofrånkomliga åtgärden på skatteområdet är att söka åstadkomma en lättnad i den hårda direkta beskattningen. Ortsavdragskommittén har visserligen icke haft sig förelagd denna fråga. Men i nuvarande läge borde man dock ha kunnat förvänta, att kommittén skulle ha undvikit att framkomma med förslag, som omedelbart syftar till skärpt beskattning. Det sistnämnda har emellertid blivit fallet. Kommittén har övervältrat skattebördor — utan att närmare precisera i vilken omfattning — från vissa skatteobjekt på andra. Oavsett det betänkliga i ett sådant förfaringssätt, som för övrigt knappast är förenligt med syftet med kommitténs arbetsuppgift, framstår resultatet av utredningsarbetet såsom ett skolexempel på hur otillfredsställande det är att lösrycka ett viktigt avsnitt av skattelagstiftningen och behandla det isolerat från övriga delar. Frågan om en reglering av ortsavdragen vid den kommunala beskattningen inrymmer en hel del problem, som sammanhånga med skattepolitiken i stort samt med uppbörds- och källskattesystemen. Dessa sammanhang äro av sådan art, att det måste vara förenat med betydande svårigheter att positivt taga ställning till föreliggande belänkande, i vilket beröringspunkterna väl äro antydda men några klara besked om förslagets återverkningar på hela skatteområdet icke lämnas.

Ortsavdragsfrågans vid kommunalbeskattningen väsentliga innebörd är,

att kommunalskatt för närvarande måste påföras objekt, av vilka det uppenbarligen icke är möjligt att uttaga sådan skatt och att statsverket följaktligen — på grund av källskattesystemet — har att tillhandahålla kommunerna medel, som icke motsvaras av egentliga skattemedel. Det måste betecknas som en allvarlig brist, att man i kommittébetänkandet icke finner något försök till utredning av berörda problems storleksordning. Kommittén har avfärdat saken på några rader under anförande, att det för närvarande icke föreligger en mera fullständig statistik beträffande kommunala restantier, som statsverket har att svara för. En undersökning i sådant hänseende synes vara en nödvändig förutsättning för bedömning av frågans räckvidd och i vad mån rättelse av det nu otillfredsställande förhållandet kan vara möjlig utan stegrade utgifter för statsverket eller ökad utdebitering på vissa kommunala skatteobjekt.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser, att en ändring av de kommunala ortsavdragen icke bör verkställas utan att garantiskattesystemet samtidigt tages under övervägande. Länsstyrelsen framhåller, att framför allt spörsmålet om och i vilken utsträckning den föreslagna höjningen av ortsavdragen komme att medföra en överflyttning av skattebördan från icke-fastighetsägare till fastighetsägare och juridiska personer samt från lägre till högre inkomsttagare bort närmare utredas. Kommitténs undersökningar hade skett på grundval av skatteunderlaget vid 1948 års taxering. Enligt länsstyrelsens uppfattning borde emellertid undersökningarna hava grundat sig på skatteunderlaget under ett flertal år, för att övertygande och säkra slutsatser skulle ha kunnat dragas av dem. Enligt kommittémajoritetens förslag syntes för vissa kategorier skattskyldiga inom gruppen icke-fastighetsägare inträda skattelättnader, vilka emellertid huvudsakligen komme de små inkomsttagarna till godo, medan fastighetsägare däremot icke komme i åtnjutande av sådana lättnader utan tvärtom i viss utsträckning finge vidkännas skattehöjningar. Många fastighetsägare komme icke att bli delaktiga av de förhöjda ortsavdragen. Redan enligt nu gällande bestämmelser saknade en stor del av dem möjlighet att tillgodogöra sig ortsavdragen, och detta bleve i än högre grad fallet efter den höjning av avdragen, som de sakkunniga föreslagit. Eftersom procentavdragen, som grundade sig på garantiskattesystemet, verkställdes före ortsavdragen, komme utrymmet för ortsavdragen att i många fall bli så beskuret, att dessa icke alls eller endast i mindre utsträckning kunde utnyttjas. Och för åtskilliga fastighetsägare kunde förhållandena vara så otillfredsställande, att de icke kunde utnyttja ens procentavdragen. I detta sammanhang borde även anmärkas, att nästa allmänna fastighetstaxering — av alla tecken att döma — komme att medföra höjda taxeringsvärden.

Sveriges lantbruksförbund tager upp spörsmålet från samma utgångspunkt och anför:

I direktiven har visserligen uttalats, att lösningen av en omändring av ortsavdraget vore synnerligen brådskande. Det synes emellertid enligt förbundet, som om frågan icke är av så brådskande natur att icke hänsyn borde ha tagits till ändringen av bestämmelserna på angränsande områden inom kommunalskattelagstiftningen. Enligt förbundets åsikt kan det icke vara

lyckligt med en partiell reform av hithörande slag, som faktiskt kommer att medföra en övervältring av skattebördan på skattskyldiga, som till yttermera visso enligt gällande bestämmelser drabbas särskilt hårt. Förbundet anser sig böra biträda den uppfattning, som reservanterna (herrar Velander och Werner) givit uttryck åt, att förutom ortsavdragssystemet jämväl grunderna för den kommunala beskattningen, fördelningen av beskattningsföremålen, fastighetsbeskattningen, den allmänna skatteutjämningen m. m. i ett sammanhang bringades till sin lösning. Enligt förbundets åsikt är det, med utgångspunkt från att skatten i princip skall utgå efter förmåga, av minst lika brådskande natur att få frågan om den särskilda fastighetsbeskattningens vara eller icke vara under utredning. Det torde väl vara allmänt vitsordat, att de ursprungliga förutsättningarna och motiven för en särskild fastighetsbeskattning numera i stort icke äro för handen. För de genom den nya kommunindelningen tillskapade nya storkommunerna kommer ej heller vikten av att ha en särskild garantiskatt i form av fastighets-skatt att vara lika stor som tidigare.

Sveriges fastighetsägareförbund yttrar:

Fastighetsägarna nödgas redan nu bära en betydligt större del av den kommunala skattebördan än som motsvarar deras skatteförmåga. Med hänsyn härtill anser förbundet även relativt begränsade skatteökningar vara en uppenbar orättvisa och måste därför inlägga en bestämd gensaga gentemot kommitténs uttalande att skatteökningar av den ovan nämnda storleksordningen ligger »inom så snäva gränser att den bör tolereras».

Av än större betydelse är emellertid — och detta har kommittén icke berört i sitt resonemang om de faktiska övervältringarna — att de för de enskilda fastighetsägarna uppkommande skatteökningarna i hög grad kunna skilja sig från de genomsnittliga. Redan en granskning av de enskilda kommunerna visar att betydande skatteökningar uppkomma för ägare av annan fastighet. Såsom exempel må nämnas förhållandena för kommunerna Pjätteryd i Kronobergs län, Fryele i Jönköpings län och Krogstad i Göteborgs och Bohus län. Enligt beräkningar, som förbundet låtit göra med utgångspunkt från de av kommittén i tabell 1 till bilaga 1 framräknade procentuella andelarna av skatteunderlaget för olika skatteobjekt, motsvarar skatteökningen för ägare av annan fastighet inom nämnda kommuner respektive 24, 21 och 19 %. Många fastighetsägare måste naturligtvis vidkännas än större skatteskärpningar. Särskilt stora bli dessa i fråga om fastighetsägare, som äro juridiska personer. Ökningarna komma för dessa att uppgå till exempelvis för Krokstads kommun 41,5 % och för Hållnäs kommun i Uppsala län 41 % samt för Örs kommun i Älvsborgs län 37,6 %.

Vad angår städerna bli ökningarna givetvis icke lika stora som i landskommunerna, i vilka skatteunderlaget är särskilt känsligt. I vissa av städerna bli dock även genomsnittssiffrorna högre än det medeltal, som kommittén kommit till. I t. ex. Arvika och Östersund skulle genomsnittsökningen uppgå till 6,4 % och för Ystad 6,1 %. För de enskilda fastighetsägarna i städerna kunna siffrorna för skatteökningen bli ännu större. Man får sålunda räkna med att skatteökningen här kan bli lika stor som för de juridiska personerna. Som exempel i detta avseende må nämnas Arvika med 19,4 %, Ystad med 17,3 % och Strömstad med 16,6 %.

Kommittén har även flyktigt berört frågan om ortsavdragshöjningarnas verkningar för det fall att taxeringsvärdena skulle komma att framdeles höjas. Ehuru förbundet betraktar det av kommittén tagna exemplet med en höjning av 25 % för annan fastighet såsom något otänkbart under nuvaran-

de förhållanden, framgår dock tillräckligt klart av tabellerna i fråga, att ägare av dylika fastigheter bli särskilt hårt drabbade vid en höjning av taxeringsvärdena.

Förbundet, som i och för sig icke har någon invändning att göra mot en höjning av de kommunala ortsavdragen, finner de ovan berörda övervärt-ringsstendenserna ytterst betänkliga. De synas förbundet vara av den storleksordningen att de i direktiven angivna villkoren för en separat behandling av frågan om de kommunala ortsavdragen icke kunna anses vara uppfyllda. Ett oavvisligt villkor för reformens genomförande är därför, enligt förbundet, att den kommunala särbeskattningen av fastighetsägarna slopas.

Tjänstemännens centralorganisation anser, att ett genomförande av den föreslagna reformen skulle allvarligt försvåra möjligheterna för 1949 års skatteutredning att föreslå en reduktion av de direkta statsskatterna, i varje fall om de extra konsumtionsskatterna komme att avvecklas. Därför borde frågan om ett genomförande av den föreslagna höjningen av de kommunala ortsavdragen bedömas i samband med frågan om statsskatternas revision. Därvid borde man i varje fall försöka lätta skattetrycket även för sådana inkomsttagare, som befunne sig i ett mellanläge.

I några yttranden framhålles särskilt, att frågan om lika normer för existensminimum vid taxering och vid införsel för skatt icke förts närmare sin lösning genom kommitténs förslag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anför sålunda:

Ett förhållande, som påkallat uppmärksamhet, är det bristande samspelet mellan ortsavdragen och generellt utformade normer för existensminimum vid införsel för skatt. Det torde kunna konstateras, att kommitténs förslag icke bringat denna betydelsefulla fråga närmare sin lösning. Man finner av kommitténs utredningsmaterial bland annat, att existensminimum för ensamstående person normalt beräknas till, förutom fri kost och logi, 180 kronor i månaden på en ort, 40 kronor i månaden på en annan ort. Det torde icke vara obefogat att hysa starka tvivelsmål rörande möjligheten att komma till rätta med hithörande spörsmål på basis av kommitténs förslag. En grundlig utredning av frågan synes vara ofrånkomlig.

Svenska landskommunernas förbund konstaterar likaså, att kommitténs förslag icke innebär någon lösning av problemet om ett rationellt förhållande mellan ortsavdragen och existensminimum. Det måste framstå som helt orimligt att siffran för existensminimum i t. ex. Stockholms stad skall ligga vida högre än motsvarande belopp i andra kommuner inom samma ortsgrupp. Med nuvarande uppbördssystem kunde detta sägas innebära att Stockholm tillskansade sig ett mycket stort statsbidrag, som kommuner i sämre ekonomiskt läge vore utestängda ifrån. I syfte att ernå en rättvis beskattning hade hela vår skattelagstiftning gjorts synnerligen detaljrik. Mot bakgrunden därav måste det framstå som inkonsekvent att överlåta åt de lokala skattemyndigheterna och utmätningsmännen att på det godtyckliga sätt som hittills skett sätta bestämmelserna ur spel.

Länsstyrelsen i Gotlands län anför:

För länsstyrelsen har det alltid framstått såsom en oformlighet, att såväl den lokala skattemyndigheten som den myndighet, som verkställer indriv-

ningen av restförd skatt, skall i samma skatteärende pröva frågan om existensminimum, därvid givetvis dessa myndigheter kunna komma till olika resultat. Om de kommunala och statliga ortsavdragen bestämdes till samma belopp, skulle denna oformlighet försvinna och i händerna på den lokala skattemyndigheten icke längre läggas prövningen om jämkning på grund av »existensminimum». Härigenom skulle även undvikas de orättvisor, som enligt nuvarande bestämmelser torde vara ofta förekommande, nämligen att vissa skattskyldiga hos den lokala skattemyndigheten begära och erhålla befrielse från löneavdrag under återopande av existensminimum och sedermera också vid utmätningsmannens prövning erhålla befrielse från den slutliga skatten, medan andra skattskyldiga i precis samma levnadsvillkor icke begära dylik jämkning och alltså få vidkännas löneavdrag och därmed även slutlig skatt.

I en vid 1950 års riksdag i andra kammaren väckt motion (nr 31) har påtalats de missförhållanden, som praxis i fråga om bestämmandet av existensminimum lett till särskilt i Stockholm, där exempelvis en skattskyldig med en familj bestående av hustru och tre barn går fri från beskattning, om hans årsinkomst (bortsett från barnbidrag) icke överstiger 6 060 kronor. Vederbörande kommun åsamkas ingen förlust därigenom att existensminimum sättes högt, då ju staten till kommunen utbetalar debiterade belopp, oavsett om de inflyta. Samma synpunkter, som anförts i motionen, framfördes i en interpellation redan under 1949 års riksdag. Vid besvarandet av denna interpellation framhöll dåvarande finansministern bland annat att den egentliga orsaken till de rådande förhållandena på området vore att söka i de otillräckliga kommunala ortsavdragen, samt att han, därest den utredning, som av ortsavdragskommittén komme att framläggas, resulterade i en väsentlig höjning av de kommunala ortsavdragen, förutsatte att befrielse från löneavdrag icke vidare skulle medgivas efter schablonmässiga grunder utan endast i de fall, då särskild anledning funnes föreligga.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, som enligt vad förut sagts i princip tillstyrkt kommittéförslaget, framhåller att ett rationellt sätt att rätta till nämnda missförhållande vore att bestämma ortsavdrag och existensminimum till samma belopp. Då emellertid existensminimum borde bestämmas efter prövning i varje särskilt fall och storleken av existensminimum växlade avsevärt med hänsyn bl. a. till vederbörandes utgifter för bostad och kost, vore denna väg icke framkomlig. Man torde dock kanske i någon mån kunna lösa problemet genom sådan ändring av bestämmelserna i 50 § kommunalskattelagen och 9 § förordningen om statlig inkomstskatt, att särskilt avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga även finge utgå i de fall, då skattskyldigs inkomst icke överstege ett noga och restriktivt prövat existensminimum. I skattskyldigs inkomst borde därvid medräknas erhållna allmänna barnbidrag och tagas hänsyn även till de hemmavarande minderåriga barnens inkomster m. m. Genom att vid taxeringen medgiva berörda särskilda avdrag skulle man uppnå, dels att den lokala skattemyndighetens beslut om befrielse från löneavdrag och taxeringsnämndens äsättande av taxering kunde nära överensstämma samt dels att indrivningsmyndigheten befriades från den onödiga indrivningsverksamheten beträffande personer, som uppenbarligen saknade skatteförmåga.

Departementschefen.

Atskilliga av de myndigheter och organisationer, vilka yttrat sig i ärendet, hava uttryckt betänkligheter mot att en reform av de kommunala ortsavdragen genomföres utan att man samtidigt söker lösa övriga problem, som sammanhånga med den kommunala beskattningen. Samma skäl, som föranlett flertalet av dessa remissinstanser att trots sina betänkligheter tillstyrka eller i varje fall icke direkt motsätta sig att den ifrågasatta reformen nu genomföres, äro bestämmande jämväl för mitt ställningstagande i frågan. Det torde vara onödigt att här åter upprepa dessa motiv. Ett skäl för att en reform på detta område bör beslutas redan nu bör emellertid särskilt framhållas. Om de år 1948 beslutade skatteskärpningarna på den indirekta beskattningens område bibehållas med undantag, allenast för pappersskatten och tilläggsskatten å bensin, tillåter det statsfinansiella läget en viss minskning av den direkta beskattningen. Det är då angeläget att man utnyttjar denna möjlighet och sålunda omedelbart beslutar om en lindring av skattebördan för det stora antal skattskyldiga, som befinner sig i sådant inkomstläge att skatteförmågan är obetydlig eller helt saknas. Detta kan endast ske genom att de kommunala ortsavdragen utformas på ett rimligare sätt än vad för närvarande är fallet.

Det är riktigt att reformen icke kan genomföras utan en viss övervältring av skattebördan från skattskyldiga med obetydliga inkomster till vissa andra kategorier av skattskyldiga. Om statsmakterna godtaga kommitténs förslag om ersättning åt kommunerna för viss del av den skatteförlust, som uppkommer genom minskningen i skatteunderlaget, och under förutsättning tillika att viss jämkning i tabellen för beräkning av statlig inkomstskatt vidtages, kommer denna övervältring endast att drabba juridiska personer och vissa fastighetsägare. Den skatteökning, som kan komma i fråga, blir emellertid så pass lindrig, att jag icke kan finna att den utgör ett bärande skäl för att uppskjuta ändringen av ortsavdragen till dess en allmän översyn av kommunalbeskattningen medhunnits.

Med hänsyn till det stora utrymme diskussionen om skatteövervältringen givits i ett flertal remissyttranden, torde det vara lämpligt att med ett par exempelvis söka belysa hur reformen skulle komma att verka i det särskilda fallet. I exemplen räknas med ortsavdrag enligt Ortsgrupp III och en utdebitering av 8 kronor före och 9 kronor efter reformens genomförande. Den statliga inkomstskatten beräknas efter nu gällande skattesatser och med iakttagande av den avdragsrätt för kommunalutskylder, som föreligger vid den statliga beskattningen. Vidare räknas med en höjning av barnbidragen med 30 kronor. I fråga om en jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde av 100 000 kronor och en nettointäkt å 5 000 kronor, vilket belopp antages utgöra den skattskyldiges enda inkomst, skulle resultatet bliva för äkta makar en skatteökning med 44 kronor 50 öre, för makar med ett barn en skatteökning med 14 kronor 50 öre, för makar med tre barn en skatteminskning med 45 kronor 50 öre och för makar med fem barn en skatteminskning med 105 kronor 50 öre. — I fråga om en villafastighet med

ett taxeringsvärde av 50 000 kronor, som lämnar en nettointäkt av 400 kronor, skulle resultatet, om den skattskyldige har en taxerad inkomst av 10 000 kronor vid den kommunala taxeringen och en sammanräknad inkomst av 10 400 kronor vid den statliga taxeringen, bliva en skatteökning av 26 kronor för makar utan barn och med 4 kronor för makar med ett barn samt en skatteminskning med 10 kronor för makar med tre barn. Räknar man om exemplet med utgångspunkt från en utdebitering av 14 kronor före reformens genomförande blir det skatteminskning i samtliga tre fallen. För enkelhetens skull har icke räknats med andra allmänna avdrag vid den statliga inkomsttaxeringen än för kommunalskatt. — I fråga om en hyresfastighet med ett taxeringsvärde av 1 000 000 kronor och en nettointäkt av 30 000 kronor skulle resultatet, om ingen annan inkomst finnes, bliva en skatteökning av 300 kronor för äkta makar, 270 kronor för makar med ett barn och 210 kronor för makar med tre barn. Skatteökningen skulle bliva något större i kommun med högre utdebitering. — För ett aktiebolag med en beskattningsbar inkomst av 100 000 kronor skulle ökningen bliva 600 kronor; om den beskattningsbara inkomsten uppgår till 50 000 kronor skulle ökningen bliva 300 kronor o. s. v.

I detta sammanhang må även framhållas att Sveriges industriförbund och svenska arbetsgivareföreningen — på sätt jag i det följande kommer att närmare angiva — förorda en reform efter en linje, som skulle kunna i det särskilda fallet medföra en större skatteökning än den som kan bliva följden vid ett genomförande av kommitténs förslag.

I åtskilliga yttranden har anmärkts, att kommitténs förslag icke råder bot på de olägenheter, som äro förknippade med den bristande överensstämmelsen mellan ortsavdragen och existensminimum vid källskattebetalningen. Anmärkningen är i och för sig riktig, men den av kommittén företagna utredningen har å andra sidan visat, att dessa olägenheter överhuvud icke kunna undanröjas enbart genom att höja ortsavdragen. Den linje man enligt min mening bör följa för att undanröja dessa olägenheter, är att samordna bestämmelserna i uppbördsförordningen angående befrielse från löneavdrag med bestämmelserna i skatteförfattningarna om extra avdrag på grund av väsentligt nedsatt skatteförmåga. Denna linje skulle innebära, å ena sidan, att förutsättningarna för beviljande av extra avdrag vid taxeringen uppmjukades och, å andra sidan, att de lokala skattemyndigheternas rätt att bevilja befrielse från löneavdrag för preliminärskatt inskränktes till att avse sådana fall, där extra avdrag vid taxeringen kunde beviljas. För att förebygga att en kommun av staten uppbär skatt, som till följd av den lokala skattemyndighetens beslut om befrielse från löneavdrag aldrig uttages av den skattskyldige, kan det därvid måhända visa sig erforderligt att låta själva det förhållandet att befrielse från löneavdrag medgivits utgöra grund för beviljande av extra avdrag vid taxeringen; därest bestämmelserna utformas på angivet sätt, torde man jämväl böra överväga att medgiva kommunen rätt att överklaga den lokala skattemyndighetens beslut om befrielse från löneavdrag för den skattskyldige.

Såsom framgår av det anförda omfattar problemet om en samordning av

ortsavdragen och existensminimum vid källbeskattningen åtskilliga svår-
bemästrade frågor. Jag är icke heller beredd att nu framlägga något för-
slag i ämnet. Jag utgår emellertid från att dessa frågor skola lösas, innan
ortsavdragsreformen träder i tillämpning.

Jag vill understryka, att en förutsättning för att ortsavdragen och existens-
minimum vid källskattebetalningen skola kunna samordnas är att ortsav-
dragen väsentligt höjas. Endast under denna förutsättning kan ortsavdraget
i förening med det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga godtagas som
ett verkligt existensminimum. Jag vill i detta sammanhang även framhålla,
att möjligheterna för de lokala skattemyndigheterna att medhinna en sak-
lig prövning av ansökningar om befrielse från löneavdrag skulle väsentligt
öka, om vissa slag av inkomster, där skatteförmåga praktiskt taget saknas,
helt undantagas från skatteplikt. Jag åsyftar därvid i första hand sådana
folkpensioner, vilka utgå efter behovsprövning. Till detta spørsmål återkom-
mer jag emellertid senare.

5. Allmän motivering för departementsförslaget.

A. Ortsavdragens storlek.

Kommittén. Kommittén har statistiskt undersökt ett flertal olika alterna-
tiv för höjda kommunala ortsavdrag. Såsom förutsättning för samtliga des-
sa alternativ har gällt, att barnavdragen skulle avskaffas. Vidare har förut-
satts, att bestämmelserna om bankning skulle upphöra att gälla och avdra-
gets storlek sålunda göras helt oberoende av inkomstens storlek. Slutligen
har det enligt gällande ordning i vissa fall utgående extra avdraget å 20
kronor för skattskyldiga i landskommuner tillhörande ortsgrupperna I och
II förutsatts skola avskaffas.

Avdragens storlek enligt de olika alternativen i jämförelse med de ban-
kade ortsavdragen enligt gällande ordning framgår av följande tabell.

		O r t s g r u p p e r				
		I	II	III	IV	V
<i>Ensam person.</i>						
Gällande	ordning	510	570	630	690	750
Alt. 3	840	880	920	960	1 000
» 4	1 000	1 050	1 100	1 150	1 200
» 5	1 180	1 230	1 290	1 340	1 400
» 6	1 420	1 490	1 560	1 630	1 700
» 7	1 600	1 700	1 800	1 900	2 000
<i>Äkta makar.</i>						
Gällande	ordning	750	810	900	960	1 050
Alt. 3	1 260	1 320	1 380	1 440	1 500
» 4	1 420	1 490	1 560	1 630	1 700
» 5	1 680	1 760	1 840	1 920	2 000
» 6	2 100	2 200	2 300	2 400	2 500
» 7	2 500	2 625	2 750	2 875	3 000

Vid uppläggandet av alternativen 3—6 har kommittén utgått från den spännvidd mellan ortsavdragen i högsta och lägsta ortsgrupp, som vid den statliga taxeringen tillämpas i fråga om ortsavdragen för äkta makar. Någon anledning att för kommunalbeskattningens del räkna med större spännvidd beträffande avdragen för ensam person än för makar har icke ansetts föreligga. Kommittén har alltså för alternativen 3—6 genomgående räknat med en spännvidd av cirka 16 %.

Rörande ortsavdragens storlek enligt de olika alternativen må här ytterligare anmärkas följande. Det lägsta alternativet (alternativ 3) motsvarar i stort sett den höjning, som skulle bli erforderlig för att återställa avdragen till deras ursprungliga reella värde år 1928. Enligt socialstyrelsens levnads-kostnadsindex (1914 års serie) var index för år 1928 170 enheter och för sista kvartalet 1948 256. Under denna tid har alltså levnads-kostnadsindex stigit med 86 enheter eller med cirka 50 %. På grund av den minskade spännvidden blir ökningen enligt alternativ 3 i de lägre ortsgrupperna något större än 50 %. För ensam person motverkas dock detta förhållande därav, att avdraget för ogift bestämts till $\frac{2}{3}$ av avdraget för makar, vilket är något större skillnad än enligt gällande ordning.

Ortsavdragen enligt alternativ 3 äro med viss mindre avrundning hälften så stora som de statliga ortsavdragen. Detta alternativ innebär sålunda även ett återställande av den tidigare relationen mellan de statliga och kommunala ortsavdragen.

Mellan alternativ 3 och 7 ha inlagts tre olika alternativ, varav det mellansta, alternativ 5, i avrundade tal motsvarar $\frac{2}{3}$ av de statliga avdragen.

I fråga om intervallerna mellan de olika ortsgrupperna företer alternativ 5 för ensam person en mindre ojämnhet. Sålunda är intervallen 50 kronor mellan ortsgrupperna I och II samt III och IV men 60 kronor mellan ortsgrupperna II och III samt IV och V. Ojämnheten har uppkommit därigenom, att kommittén i första hand fastställt spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupperna till 16 %.

De angivna ortsavdragen enligt de olika alternativen ha i första hand tänkts utgå med samma belopp oavsett storleken av den taxerade inkomsten (fasta ortsavdrag). Kommittén har emellertid även gjort beräkningar angående den återvinning av skatteunderlag, som skulle erhållas om vid stigande taxerad inkomst ortsavdragen successivt minskades för att till slut helt bortfalla. För alternativ 7 skulle avdragsminskningen för ensam person begynna vid en taxerad inkomst av respektive 2 600, 2 700, 2 800, 2 900 och 3 000 kronor och vara avslutad vid en taxerad inkomst av respektive 8 600, 8 700, 8 800, 8 900 och 9 000 kronor. Motsvarande siffror för äkta makar skulle vara 3 500, 3 600, 3 750, 3 900 och 4 000 kronor respektive 9 500, 9 600, 9 750, 9 900 och 10 000 kronor.

Kommittén beräknar att införande av ortsavdrag enligt alternativ 5 (fasta ortsavdrag) skulle innebära en skatteförlust för kommuner och landsting med omkring 250 miljoner kronor. Skatteförlusten vid ett införande av fallande ortsavdrag enligt alternativ 7 skulle bli omkring 252 miljoner kronor.

Med anledning av kommitténs förslag — för vilket närmare redogöres i det följande — att kommunerna skola kompenseras för viss del av skatteförlusten och att viss jämkning skall göras i den statliga inkomstskatteskalan för fysiska personer, skulle kostnaderna för staten vid genomförande av alternativ 5 (fasta avdrag) kunna beräknas till omkring 129 miljoner kronor och vid genomförande av alternativ 7 (fallande ortsavdrag) till 263 miljoner kronor.

Remissyttrandena. Övervägande antalet remissinstanser tillstyrka i princip eller lämna utan erinran kommitténs förslag, att ortsavdragen skola bestämmas enligt alternativ 5. Den allmänna uppfattningen är att en ytterligare höjning icke för närvarande är möjlig att genomföra. Sålunda framhåller 1949 års skatteutredning, att en höjning av de kommunala ortsavdragen till två tredjedelar av de statliga ortsavdragens belopp, är den största höjning som i detta sammanhang kan komma i fråga. Ledamoten i skatteutredningen, *herr Söderlund*, anser för sin del att om en höjning av ortsavdragen nu skall företagas, bör denna stanna vid de i alternativ 3 angivna beloppen.

Enligt *socialstyrelsens* mening borde man däremot kunna sikta på en något högre relation mellan de kommunala och de statliga ortsavdragen än två tredjedelar.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anför:

Den föreslagna minskade spännvidden mellan ortsavdragen i lägsta och högsta ortsgruppen medför större förbättring i de lägre ortsgrupperna än i de högre.

Varför de lägre ortsgrupperna skola gynnas i förhållande till de högre ortsgrupperna har länsstyrelsen svårt att inse. Då det ju gäller provisoriska bestämmelser, är någon ändring av spännvidden mellan de olika ortsgrupperna icke påkallad utan frågan därom borde lösas i samband med övriga kommunalskatterättsliga huvudfrågor. En klar linje hade i stället varit att låta ortsavdragen vid kommunalbeskattningen konsekvent vara två tredjedelar av de statliga ortsavdragen.

Några remissinstanser förorda en höjning av ortsavdragen till de belopp, som avses med det som nr 3 betecknade alternativet.

Sålunda anför *länsstyrelsen i Kopparbergs län*:

Ortsavdragskommittén har presenterat ett flertal olika alternativ i fråga om ortsavdragens storlek och därvid stannat för att rekommendera det med nr 5 betecknade alternativet. Någon utförligare motivering för denna ståndpunkt har icke anförts, utan kommitténs förslag synes grunda sig på en rent skönsmässig bedömning av, hur stora utgifter statsverket skulle förmå bära för komparation till kommunerna, därest det ena eller andra alternativet valdes. Länsstyrelsen finner starka, sakliga skäl tala för alternativ 3, vilket enligt kommitténs utsago innebär en höjning av ortsavdragen ungefär motsvarande sänkningen av penningvärdet från den tid då de nu gällande ortsavdragens belopp bestämdes och fram till år 1949. De på det sättet avvägda ortsavdragen skulle också anpassa sig till det traditionella förhållandet mellan avdragen vid den statliga beskattningen och vid den kommunala, i det att de senare komme att utgöra cirka hälften av de förra. Det av

kommittén förordade alternativ 5 skulle innebära, att de kommunala avdragen uppginge till ungefär två tredjedelar av statsskatteavdragen. Länsstyrelsen kan icke finna någon omständighet anförd, som skulle motivera en annorlunda beskaffad avvägning mellan dessa avdrag inbördes, än vad tidigare under jämförelsevis lång tid varit fallet. Ej heller kan länsstyrelsen finna att de kommunala ortsavdragen skäligen böra höjas utöver vad som motiveras av penningvärdets förändring.

Bortfallet av skattekronor och minskningen av antalet kommunalt skattskyldiga blir med ortsavdragskommitténs förslag mycket stort redan vid nuvarande synnerligen gynnsamma inkomstläge. Vid ett konjunkturomslag skulle ett sådant försvagande av kommunernas skatteunderlag få oroväckande konsekvenser. Med det av länsstyrelsen förordade alternativ 3 bevarar man ett något bredare kommunalt skatteunderlag och minskar statens utgifter för kompensation under provisorietiden.

Liknande ståndpunkt intages av *länsstyrelserna i Malmöhus, Skaraborgs, Örebro och Jämtlands län.*

Länsstyrelsen i Malmöhus län åberopar som motiv för införande av alternativ 3, att man skulle, om detta alternativ valdes, kunna undvika ett system med direkta statsbidrag.

Av samma skäl förorda *Sveriges industriförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen* att ortsavdragen höjas till de belopp, som avses med **alternativ 4.**

Industriförbundet uttalar:

En ökning av ortsavdragen enligt kommitténs alternativ 3, innebärande att dessa uppbibras till det ungefärliga realvärde de hade 1928, beräknas enligt vad i betänkandet uppgives föranleda en höjning av den kommunala utdebiteringen med i medeltal 80 öre per skattekrona. Beträffande alternativ 4, som innebär en ytterligare höjning av avdragen, dock något mindre än vad som föreslås enligt alternativ 5, framgår av den vid betänkandet fogade Bilaga 1, Tabell C, att höjningen av utdebiteringen till primärkommuner och landsting i medeltal skulle bliva, för landskommunerna 1,31 kr. och för städerna 1,21 kr. samt i medeltal för samtliga kommuner 1,28 kr., allt per skattekrona. Denna ökade kommunala skattebelastning bör under ovan angivna förutsättning och med hänsyn till bestämmelserna om skatteutjämningsbidrag skäligen kunna bäras av kommunerna och icke övervältras å statsverket. Statsverket får ändå vidkännas kostnaderna för ökningen av barnbidragen, justering av den statliga inkomstskatteskalen samt ökade anspråk på skatteutjämningsmedel.

Under förutsättning att den enligt kommitténs förslag uppkommande utgiftsökningen för särskilda statsbidrag bortfaller samt denna besparing och andra möjligheter till nedsättning av den statliga direkta beskattningen tillvaratages, synes man alltså från finansiella utgångspunkter kunna förorda, att de kommunala ortsavdragen höjas i enlighet med vad som föreslås enligt alternativ 4 utan att man i vidare mån övervältrar kommunala utgifter å statsverket än som enligt vad ovan anförts likväl blir fallet. Såsom tidigare framhållits är denna ståndpunkt emellertid betingad av den ovillkorliga förutsättningen, att *de* skattskyldiga, som därigenom skulle få bära en större kommunal skattebörda, i främsta rummet beredas lättnad i den statliga inkomstbeskattningen.

I fråga om ortsavdragens storlek skulle genomförandet av alternativ 4 innebära, att dessa för äkta makar i dyraste ortsgruppen skulle höjas från

nuvarande 1 050 kr. med 650 kr. till 1 700 kr., medan enligt kommitténs förslag en ytterligare höjning med 300 kr. skulle medgivas. För ensamstående skattskyldiga i samma dyrortsgrupp skulle höjningen enligt alternativ 4 bli 450 kr. men enligt kommitténs förslag ytterligare 200 kr. I billigare ortsgupper slutligen äro divergenserna mellan de båda alternativen än mindre. Man torde sålunda kunna konstatera, att det av oss under angivna förutsättningar förordade alternativ 4 skulle å ena sidan medföra en betydande höjning av nuvarande avdrag men å andra sidan dock leda till en avsevärd begränsning av statsutgifterna i förhållande till kommitténs förslag utan att därför differenserna i ortsavdragens storlek mellan de båda alternativen bleve alltför stora. Alternativ 4 synes därför under alla omständigheter kunna godtagas såsom ett provisorium i avbidan på kommunal-skattefrågans slutliga lösning.

Remissinstanserna hava, i den mån de uttalat sig därom, i allmänhet tagit ytterst bestämt avstånd från tanken att införa ett system med fallande ortsavdrag.

Länsstyrelsen i Kronobergs län föreslår emellertid, att ett dylikt system skall införas för ensamstående skattskyldiga. Länsstyrelsen anför:

Trots givna direktiv att i tekniskt avseende söka vinna överensstämmelse med reglerna för de statliga ortsavdragen har kommittén icke ansett sig böra föreslå reducering av avdragen för ensamstående vid stigande inkomst. Genom en sådan reducering skulle vinnas, att den privilegierade ställning, som de ensamstående skattskyldiga, särskilt i högre inkomstlagen, f. n. inneha, skulle något minskas, varjämte en del av det skatteunderlag, som gått förlorat genom höjning av ortsavdragen, skulle återvinnas. Reduktionen bör enligt länsstyrelsens förmenande här kunna, utan att de skattskyldigas rätt till skälig beskattning trädas för nära, börja tidigare och ske i hastigare tempo än vid den statliga taxeringen.

Departementschefen. Övervägande antalet remissinstanser delar i princip kommitténs uppfattning om att ortsavdragen böra höjas till de belopp, som avses med det i kommitténs betänkande som nr 5 betecknade alternativet.

Några instanser hava emellertid förordat ortsavdrag enligt kommitténs alternativ 3 resp. alternativ 4. I vissa fall har därvid framhållits att, om höjningen begränsades till dessa belopp, skulle ett system med direkta statsbidrag kunna undvikas. Jag betvivlar emellertid att man skulle kunna vinna denna fördel genom att välja ettdera av nämnda alternativ. Visserligen beräknas den genomsnittliga utdebiteringshöjningen hålla sig omkring 80 öre vid alternativ 3 och 1 krona 28 öre vid alternativ 4, men i det särskilda fallet skulle höjningen ofta kunna bli betydligt högre. Tillräcklig kompensation för en sådan höjning synes icke kunna ernås genom skatteutjämningsbidrag enligt de nu gällande reglerna för dylika bidrag.

Mot tanken att välja ettdera av alternativen 3 och 4 talar vidare — och detta är det avgörande skälet mot dessa alternativ — att ortsavdragen skulle bli alltför små. Å andra sidan är det av statsfinansiella skäl icke möjligt att nu acceptera något av alternativen 6 och 7. I enlighet härmed förordar jag alltså, i likhet med kommittén, det som nr 5 betecknade alternativet.

Ett system med fallande ortsavdrag vill jag icke förorda vare sig anordningen begränsas till att gälla endast för ensamstående eller avser alla skattskyldiga.

De höjda ortsavdragen torde första gången böra tillämpas vid betalning av preliminär skatt för år 1952.

B. Barnavdragens avskaffande.

Kommittén. Genom 1947 års beslut om barnavdragens avskaffande vid den statliga beskattningen ha statsmakterna anslutit sig till den uppfattningen, att man icke genom avdrag vid beskattningen i erforderlig utsträckning kan uppnå en utjämning av barnkostnaderna. På grund härav finner ortsavdragskommittén det icke erforderligt att ånyo till diskussion upptaga den principiella frågan, om barnförsörjningskostnaderna böra beaktas inom skattesystemets ram eller genom att det allmänna i stället bereder stöd åt barnfamiljerna genom kontanta bidrag. Även om olägenheterna av barnavdragen icke göra sig gällande med samma styrka vid den kommunala barnavdragen äro lägre till beloppet än de tidigare statliga och sålunda kunna utnyttjas vid lägre inkomster och dels på att skattelättnaden på grund av barnavdragen genom kommunalskattens proportionalitet blir lika stor i olika inkomstlagen — förekommer det dock jämväl vid den kommunala beskattningen många fall, då skattskyldig på grund av alltför låg inkomst icke kan utnyttja sina barnavdrag. Ett ytterligare skäl för barnavdragens slopande vid kommunalbeskattningen utgör det förhållandet, att garantisattesystemet i vissa fall kan lägga hinder i vägen för barnavdragens fulla utnyttjande. Ur den synpunkten skulle alltså barnavdragens avskaffande innebära ett mildrande av de olägenheter, som kunna föränledas av fastighetsbeskattningens nuvarande utformning. I detta sammanhang må även erinras om det av norrlandskommittén gjorda uttalandet, att ett ersättande av de kommunala barnavdragen med statliga barnbidrag skulle möjliggöra en jämnare fördelning av skattebördan mellan barnrika och barnfattiga kommuner. Då slutligen barnavdragens slopande jämväl vid den kommunala beskattningen skulle medföra en betydande förenkling av taxerings- och uppborðsförfarandet torde en sådan omläggning av den kommunala beskattningen få anses som synnerligen önskvärd. Kommittén föreslår sålunda, att de kommunala barnavdragen avskaffas, och att barnfamiljernas intressen i stället tillgodoses genom en höjning av de allmänna barnbidragen.

Enligt direktiven åligger det kommittén att jämväl pröva huru stor ökning av barnbidragen som må anses påkallad. Kommittén vill då först erinra om att barnavdragen enligt nuvarande bestämmelser (efter verkställd bankning) utgöra i ortsgrupperna I och II 240 kronor, i ortsgrupperna III och IV 270 kronor och i ortsgrupp V 300 kronor. Vid en kommunal utdebitering av 10 kronor per skattekrona uppgår sålunda skattelättnaden genom barnavdragen för skattskyldiga, som kunna helt utnyttja desamma, till lägst 24 kronor

och högst 30 kronor per barn. En höjning av barnbidragen, vilka icke äro dyrortsgraderade, med 30 kronor eller från 260 till 290 kronor skulle alltså utgöra en i alla lägen tillräcklig kompensation för den skattehöjning, som vid en genomsnittlig debiteringsats av 10 kronor kommer att inträda vid ett borttagande av de nuvarande barnavdragen. Kommittén har härvid icke tagit hänsyn till det eventuella behovet att vid den kvartalsvisa utbetalningen erhålla helt krontal. Anses detta nödvändigt, erfordras en höjning av barnbidragen med 32 kronor.

I 1949 års statsverksproposition beräknade departementschefen antalet bidragsberättigade barn vid utgången av år 1949 till 1 700 000. Med denna utgångspunkt kan kostnaden för förhöjda barnbidrag beräknas till 51 milj. kronor vid en höjning med 30 kronor och 68 milj. kronor vid en höjning med 40 kronor.

Remissyttrandena. Kommitténs förslag om att barnavdragen skola avskaffas och att barnfamiljernas intressen i stället skola tillgodoses genom höjning av de allmänna barnbidragen tillstyrkes i princip av de flesta av de remissinstanser, som uttalat sig i denna fråga.

Länsstyrelsen i Kronobergs län gör sig emellertid till tolk för en från majoritetens uppfattning avvikande mening. Länsstyrelsen anser nämligen att barnavdragen böra bibehållas och att de skola höjas med hänsyn till den inträdda värdeförsämringen i samma proportion som övriga avdrag. Utgifterna härför torde icke behöva överstiga kostnaden för de nu föreslagna barnbidragen och vad som kan vinnas genom reducering av ortsavdragen för ensamstående på sätt, länsstyrelsen föreslagit. Länsstyrelsen motiverar sin ståndpunkt sålunda:

Borttagandet av barnavdragen och dessas ersättande med barnbidrag har givetvis icke samma betydelse ur skattesynpunkt vid den kommunala som den statliga taxeringen. Ej heller har såsom kommittén framhållit de skattskyldiga med låga inkomster samma intresse av detta utbyte som vid den statliga taxeringen. Skattetrycket för barnfamiljerna i mellanskikten och särskilt för familjer med barn mellan 16—18 år, som på grund av studier eller dylikt icke kunna försörja sig själva och för vilka varken barnavdrag eller barnbidrag åtnjutes, är redan nu så hårt, att en ytterligare skattebelastning icke är tillräddig. Att barnfamiljerna äro i verkligt behov av skattelindring torde framgå därav, att skattemyndigheterna på vissa håll medgivit extra avdrag endast på grund av försörjningsskyldighet mot barn, detta gäller dock särskilt barn mellan 16—18 år, och att såväl överståthållarämbetet som samtliga länsstyrelser fastställt beloppet för existensminimum vid löneavdrag och införsel för barnfamiljerna — trots barnbidragen — till högre belopp än för de barnlösa familjerna.

I fråga om det belopp, varmed det allmänna barnbidraget bör höjas för att kompensera barnavdragets bortfallande, äro meningarna något delade. Flertalet remissinstanser tillstyrka dock en höjning med 30 kronor (två instanser förorda av praktiska skäl en höjning med 32 kronor).

1949 års skatteutredning framhåller:

Utöver denna kommunala skattereform, vars skattelindrande effekt kommer att inskränka sig till de lägre inkomstskikten, föreligger ett trängande

behov av vissa lättnader i mera allmän omfattning av den direkta statsbeskattningen. Utredningen har gjort ingående undersökningar rörande möjligheterna att finna utrymme för en — låt vara starkt begränsad — sänkning av statsskatterna. Det visar sig emellertid, att marginalen för en dylik sänkning är till ytterlighet begränsad. Utredningen har därför haft anledning att närmare överväga förslaget om barnbidragens höjning utöver 30 kronor. Merkostnaden för en höjning till 40 kronor skulle utgöra cirka 17 milj. kronor. Utredningen anser, att detta belopp i förevarande läge är av sådan betydelse för utsikterna att åstadkomma en skattelindring i vidare mening, att utredningen för närvarande icke kan tillstyrka, att beloppet disponeras för nu avsett ändamål. Vid den provisoriska reform, varom här är fråga, bör enligt utredningens bestämda mening höjningen av barnbidragen begränsas till högst det belopp, som genomsnittligt innebär full kompensation för de bortfallna barnavdragen eller sålunda till 30 kronor. Utredningen har bemärkt, att i en del norrländska kommuner med hög utdebitering en sådan begränsning av barnbidragen möjligen icke medger full kompensation. Enligt utredningens uppfattning bör dock kunna omprövas, huruvida icke detta problem kan lösas genom den allmänna skatteutjämnningen. Att barnbidragen vid utbetalning kvartalsvis komma att utgå med brutet krontal torde icke innebära en sådan olägenhet, att frågan behöver påverkas därav.

Ledamoten av skatteutredningen, herr *Rehn*, anser, att skatteutredningens yttrande i denna del bort givas följande lydelse:

En höjning av barnbidragen med det högre beloppet, 40 kronor, kan motiveras ej endast med hänvisningen till att dessa 40 kronor skulle motsvara det realvärde barnavdragen hade 1928 utan även på ett mindre formellt sätt med hänsyn till mera näraliggande förhållanden. Efter barnbidragens införande har levnadskostnaderna undergått en då icke förutsedd höjning. Denna är för närvarande tämligen obetydlig (ca 2 %), men dessutom torde — redan innan kommunalskattereformen hunnit genomföras — bl. a. en förebadad avveckling av nu tillämpade subventioner medföra ytterligare prisstegring, särskilt på varor av relativt större betydelse för barnfamiljer än för andra medborgare. Även om ifrågavarande levnadskostnadsstegring hittills och sannolikt även i fortsättningen kommer att mer än uppvägas av inkomststegringar blir dock resultatet en för barnfamiljerna ogynnsam relativ förskjutning av levnadskostnaderna. Att i detta läge tillämpa det lägre alternativet beträffande barnbidragens höjande synes knappast försvarligt. Utredningen vill dock i detta sammanhang understryka, att de 17 miljoner kronors merkostnad, som det högre barnbidragsförslaget innebär, icke bör få inkräkta på möjligheterna att genomföra den sänkning av de direkta statsskatterna, av vilken ett trängande behov föreligger. Hänsyn bör i stället tagas till ifrågavarande merkostnad vid övervägandena av hur långt subventionernas avveckling skall drivas eller vid utformningen av den indirekta beskattningen.

Några remissinstanser förorda en höjning av det allmänna barnbidraget med 40 kronor eller högre belopp.

Socialstyrelsen anser sålunda, att det i betänkandet i första hand ifrågasatta beloppet av 30 kronor icke ger erforderlig kompensation för skattehöjningen i de ej sällsynta fall, där den kommunala utdebiteringen överstiger det genomsnittsbelopp av 10 kronor per skattekrona, med vilket man har räknat. *Socialstyrelsen* vill härutöver framhålla, att det av tekniskt ad-

ministrativa skäl är en viss fördel, att barnbidragens belopp blir jämnt delbart med 20, så att kvartalsutbetalningarna komma att ske i jämna 5-tal kronor. Under alla förhållanden böra kvartalsbeloppen utgå i jämna kronor. Även ur denna synpunkt skulle sålunda en höjning med 40 kronor vara fördelaktig.

Kammarrätten framhåller:

Kommittén har framlagt vissa tabeller, utvisande storleken av statlig och och kommunal skatt vid olika inkomstlägen. Av dessa tabeller, vilka utarbetats med utgångspunkt från att de allmänna barnbidragen skola höjas med 40 kronor för barn och år, framgår bland annat, att skatteminskningen i förhållande till år 1948 i vissa fall skulle bli större för barnlösa makar än för makar med barn. Kammarrätten anser sig böra påpeka, att detta redan i och för sig otillfredsställande förhållande skulle skärpas, om barnbidragen ökades endast med 30 kronor för barn och år.

Landsorganisationen förordar en höjning med 40 kronor. Förutom av kommittén anförda skäl borde vid frågans avgörande hänsyn tagas till att kostnaden för reformen i övrigt bleve flera tiotal miljoner kronor mindre än kommittén angåve, varför merkostnaden på 17 miljoner kronor för 10 kronor högre barnbidrag desto bättre borde kunna bäras. Dessutom finge hänsyn tagas även till en efter barnbidragens införande uppkommen levnads-kostnadsstegring, som efter avvecklingen av utgående subventioner torde ytterligare något ökas och som även relativt missgynnade barnfamiljerna i förhållande till andra inkomsttagare. I och för sig skulle väl en mindre ökning av levnadskostnaderna icke behöva omedelbart föranleda justering av barnbidragsbeloppen för upprätthållande av dessas realvärde, men då dessa bidrag nu av andra skäl ändå skulle justeras syntes det rimligt att låta även denna synpunkt spela in till förmån för en höjning till 300 kronor i stället för endast 290 kronor.

Jämväl *länsstyrelsen i Örebro län* uttalar sig för en höjning med 40 kronor.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser, att barnbidraget bör höjas med lägst 40 kronor, helst med 50 kronor.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anför:

Länsstyrelsen inser att bidraget, åtminstone för närvarande, måste utgå med enhetliga belopp i hela riket men vill framhålla, att ett belopp av 30 kronor i detta län nära nog undantagslöst är otillräckligt för att täcka den nedsättning i kommunalskatt, som är följden av de nuvarande barnavdragen i de flesta fall. Länet tillhör ortsgrupperna 4 och 5, det bankade barnavdraget utgör i ortsgrupp 4 270 kronor och i ortsgrupp 5 300 kronor. Då utdebiteringen i allmänhet överstiger 12 kronor och ofta uppgår till 15 kronor, inses att icke heller ett kontant bidrag på 40 kronor alltid är tillräckligt för att utgöra ersättning för den av barnavdraget åstadkomna nedsättningen i skatt. Länsstyrelsen anser sig därför böra förordas, att höjningen av de allmänna barnbidragen icke bör understiga 40 kronor. Enligt länsstyrelsens förmenande bör man vid den proportionellt utformade kommunalbeskattningen i första hand taga hänsyn till den lindring i skatt, som barnavdragen medfört, och sträva efter sådan kompensation härför, att icke

de skattskyldiga framför allt i ekonomiskt hårdare belastade kommuner drabbas av förlust genom barnavdragens borttagande.

Sveriges industriförbund och *Svenska arbetsgivareföreningen* anse en höjning med 20 kronor vara tillfyllest. Industriförbundet yttrar:

Vid prövningen av denna fråga bör emellertid beaktas det betydande värdet av åtskilliga sedan år 1928 beslutade förmåner, som tillkomma barnfamiljerna, såsom skolmältider, hyresrabatter för mindre bemedlade barnrika familjer, bidrag till hemvårdarinnor och husmoderssemester, avgiftsfria resor för barn och husmödrar m. m. dylikt. Med hänsyn härtill och då, på sätt kommittén framhållit, barnavdragen ingalunda kunnat helt utnyttjas av alla skattskyldiga, kan det icke anses innebära någon obillighet mot barnfamiljerna, om kompensationen begränsas till 20 kr. för år, innebärande att utgiftsökningen för statsverket stannar vid 34 milj. kr., detta desto mindre som reformen likväl komme att ställa barnfamiljerna i de lägre inkomstklasser, vilka icke till fullo kunnat utnyttja barnavdragen, i bättre läge än vad som för närvarande är fallet. Och då ovanberörda nytillkomna förmåner dels i och för sig avsevärt stärkt barnfamiljernas ekonomi och dels i de flesta fall torde bibehålla sitt realvärde oberoende av penningvärdeförsämringen, framstår under alla förhållanden den på grund av penningvärdets fall ifrågasatta höjningen från 30 till 40 kr. såsom icke påkallad av barnavdragens slopande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län förordar en differentiering av barnbidraget med hänsyn bl. a. till skattetryck och levnadskostnader. Länsstyrelsen anför:

Länsstyrelsen anser, att förslaget om barnavdragens avskaffande vid kommunalbeskattningen och en höjning av de allmänna barnbidragen tillgodoser barnfamiljernas intressen i de lägre inkomstskikten på ett bättre sätt än en höjning av barnavdragen, varför länsstyrelsen i princip intet har att erinra emot förslaget genomförande.

En differentiering av barnbidraget efter vissa åldersgrupper och med hänsynstagande till ortsgrupperingen skulle dock enligt länsstyrelsens åsikt medföra större rättvisa än ett fast belopp lika för alla ortsgrupper. I de högsta ortsgrupperna äro nämligen levnadskostnaderna och därmed även barnkostnaderna betydligt högre än i de lägre ortsgrupperna.

Kommittén har närmast ansett, att höjningen av de allmänna barnbidragen skall kompensera barnfamiljerna för barnavdragens bortfallande och därvid räknat med, att en höjning med 40 kronor skulle vara tillräcklig vid en genomsnittlig debiteringssats av 10 kronor per skattekrona. Med denna höjning av barnbidragen skulle man även ha tagit hänsyn till den höjning av barnavdragen som bort ske på grund av penningvärdesförsämringen.

I Norrbottens län, där den genomsnittliga utdebiteringen för år 1950 överstiger 15 kronor per skattekrona, borde höjningen av allmänna barnbidraget vara 67 kronor, för att likvärdig kompensation för barnavdragens bortfallande skall föreligga.

En omarbetning av barnbidragsbestämmelserna i sin helhet med hänsynstagande till barnens ålder, olika ortsgrupper och olika skattetryck torde vara behöflig.

Beträffande den av kommittén föreslagna provisoriska höjningen av de allmänna barnbidragen synes det länsstyrelsen skäligt och rättvist, med

hänsyn till vad ovan anförts bl. a. om skattetryck och levnadskostnader, att höjningen bestämmes till 30 kronor per barn och år i ortsgrupperna I—III och till minst 50 kronor per barn och år i ortsgrupperna IV—V.

Departementschefen. Barnavdragens avskaffande vid den kommunala beskattningen synes vara en naturlig konsekvens av att barnavdragen redan avskaffats vid den statliga beskattningen. Framhållas må jämväl de fördelar, som ur uppbördssynpunkt skulle vinnas genom en dylik åtgärd; bl. a. skulle reformen medföra en genomgripande förenkling av källskattetabelerna.

De remissinstanser som uttalat sig på denna punkt hava med något enstaka undantag icke motsatt sig den föreslagna reformen. Emellertid framhålla remissinstanserna, liksom kommittén, att om barnavdragen avskaffas bör barnfamiljerna beredas kompensation genom en höjning av de allmänna barnbidragen. Flertalet remissinstanser hava funnit en höjning av dessa bidrag med 30 kronor skälig. Några remissinstanser hava emellertid av olika anledningar funnit denna höjning vara alltför låg, under det att två ansett en höjning med 20 kronor utgöra tillräcklig kompensation.

En höjning av barnbidraget med 20 kronor skulle i kommuner i de lägre dyrortsgrupperna och med låg utdebitering utgöra full kompensation för barnavdragets bortfallande. Å andra sidan skulle en höjning med 20 kronor vara otillräcklig i flertalet kommuner och kan därför icke förordas. En differentiering av barnbidraget ungefär på det sätt länsstyrelsen i Norrbottens län föreslagit skulle kanske giva det mest rättvisa resultatet. Jag är emellertid icke övertygad om att fördelarna med en sådan anordning uppväga de därmed förenade nackdelarna av administrativ art. Vid sådant förhållande och då en höjning utöver 30 kronor av statsfinansiella skäl icke kan förordas anser jag mig böra föreslå, att i samband med avskaffande av de kommunala barnavdragen de allmänna barnbidragen generellt höjas med 30 kronor från och med år 1952. Den årliga kostnaden i anledning av höjningen beräknas till 51 miljoner kronor.

Avskaffandet av barnavdragen nödvändiggör vissa ändringar i uppbördsförordningen. Det torde böra ankomma på 1949 års uppbördssakkunniga att i första hand pröva vilka ändringar i uppbördsförordningen, som kunna föranledas av den nu föreslagna reformen.

C. Avskaffande av bankningen och det s. k. 20-kronorsavdraget.

Kommittén. Bankningens innebörd kan uttryckas så, att genom densamma åstadkommes att den del av den taxerade inkomsten, som överstiger ortsavdraget men icke dettas dubbla belopp, får bära endast en skatt, motsvarande högst hälften av den å inkomstdelen eljest belöpande skatten. De skäl, som anförts mot bankningsregelns bibehållande vid den statliga beskattningen, tala enligt kommitténs mening med samma styrka för att denna anordning borttages ur det kommunala skattesystemet. Kommittén föreslår alltså, att bankningen avskaffas vid den kommunala beskattningen.

Enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen skall, därest efter ortsavdraget av den taxerade inkomsten återstå högst 500 kronor för skattskyldig, vilkens hemortskommun tillhör ortsgrupp I eller II och ej utgör stad, berörda inkomst minskas med ytterligare 20 kronor (s. k. *20-kronorsavdraget*). Denna bestämmelse tillkom år 1932 i samband med att repartitionstalet för jordbruksvärde sänktes från 0,06 till 0,05. Syftet med avdraget var, att man på detta sätt ville bereda de lägsta inkomsttagarna kompensation för den förskjutning i skattebördan från jordbrukare till andra skattskyldiga, som blev en följd av det sänkta repartitionstalet. Då jordbruksfastigheten representerade en mera avsevärd del av beskattningsunderlaget endast i landskommuner inom ortsgrupperna I och II inskränktes avdraget att gälla blott dessa ortsgrupper. Av samma skäl undantogs städerna.

Om de kommunala ortsavdragen höjas i enlighet med kommitténs förslag saknas anledning att vidare bibehålla 20-kronorsavdraget. Vid avvägningen av ortsavdragens storlek de olika ortsgrupperna emellan har nämligen kommittén förordat en minskad spännvidd mellan lägsta och högsta ortsgrupp. Härigenom har förbättringen blivit relativt sett större i de lägre än i de högre ortsgrupperna. Kommittén föreslår sålunda, att det s. k. 20-kronorsavdraget avskaffas.

Departementschefen. Några erinringar mot kommitténs förslag i denna del hava icke framförts. Även jag finner det naturligt att de ifrågavarande bestämmelserna avskaffas, därest ortsavdragen höjas på sätt jag tidigare föreslagit.

D. Allmänna synpunkter på frågan om statsbidrag till kommunerna.

Kommittén. En höjning av ortsavdragen i enlighet med alternativ 5 skulle enligt kommitténs beräkningar medföra en skatteförlust för kommuner och landsting på omkring 250 miljoner kronor. Enligt kommitténs mening är därför en sådan höjning icke möjlig, därest icke staten i en eller annan form lämnar bidrag åt kommunerna. Kommittén har övervägt huruvida detta skulle kunna ske genom en överflyttning på staten av vissa kommunala kostnader. Kommittén fann därvid, att kommitténs möjligheter att lägga fram förslag till dylika kostnadsöverflyttningar voro mycket begränsade. Kommittén erinrar även om att på två för kommunernas hushållning synnerligen betydelsefulla områden, nämligen i fråga om kommunernas socialvårdskostnader samt kostnader för polisutgifter, redan påginge utredningar genom särskilt tillkallade sakkunniga.

Kommittén har i stället ansett sig böra föreslå ett system med direkta statsbidrag till kommunerna. I och för sig kunde naturligtvis en ändring av den kommunala skattelagstiftningen, som syftade till att åstadkomma rättvisa och skälighet i beskattningen, icke ge upphov till någon ersättnings-

skyldighet för staten gentemot kommunerna. Det torde sålunda icke med fog kunna göras gällande, att kommunerna skulle kunna äga ett rättsligt anspråk på att allt framgent få uttaxera på ett skatteunderlag, som framräknats på grundval av hittills gällande ortsavdrag. Däremot talade samma billighetsskäl, vilka föranlett staten att lämna kommunerna särskilda bidrag för att åstadkomma en utjämning de olika kommunerna emellan med avseende å kommunmedlemmarnas belastning genom kommunal skatt, för statlig hjälp åt kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen. Såsom den statistiska undersökningen visat komme nämligen utdebiteringsstegringen på grund av höjda ortsavdrag att förete betydande variationer de olika kommunerna emellan. Som ett ytterligare skäl för statliga bidrag kunde anföras den omständigheten, att kommunerna såvitt möjligt borde skyddas mot alltför plötsliga förändringar i sitt skatteunderlag.

Vilken omfattning den statliga hjälpen skulle givas bleve i övervägande grad ett avvägningsproblem. För egen del föresloge kommittén, att kommunerna erhöles ersättning av statsmedel för den av ortsavdragsreformen förorsakade stegringen av den totala utdebiteringen i den mån densamma överstege en krona. Vid sitt ställningstagande i denna fråga hade kommittén fäst särskilt avseende vid att kommunerna faktiskt utnyttjat ett större skatteunderlag än som rätteligen bort ifrågakomma, därest ortsavdragen undan för undan höjts med belopp motsvarande den under senare år inträdda penningvärdeförsämringen. Om de nuvarande bankade grund- och familjeavdragen höjdes enligt alternativ 3, vilket alternativ i stort sett återställde avdragen till deras ursprungliga reella värde, skulle i genomsnitt erfordras en utdebiteringsstegring av 80 öre.

Kommittén föreslår därför, att statsbidrag skall utgå i sådan omfattning, att den sammanlagda utdebiteringen till kommun och landsting icke skall behöva höjas med mera än högst en krona. Statsbidragets storlek har kommittén beräknat till 121 miljoner kronor.

Kommittén föreslår ingen nedsättning eller successiv minskning av bidraget under provisorietiden. Frågan om bidragssystemets avveckling torde få upptagas till prövning i samband med den allmänna översyn av de kommunala skatteutjämningsproblemen, som kommittén förutsätter skall komma till stånd inom en nära framtid.

Remissyttrandena. Flertalet av de remissinstanser, vilka yttrat sig i principfrågan, äro övertygade om att ersättning till kommunerna genom direkta statsbidrag för de genom ortsavdragens höjning minskade skatteintäkterna är en förutsättning för reformens genomförande. Däremot gå meningarna starkt isär beträffande frågan om i vilken utsträckning kommunerna böra kompenseras för de minskade skatteintäkterna.

*Socialstyrelsen, kammarrätten, 1949 års skatteutredning, 1949 års upp-
bördssakkunniga, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Örebro,
Gävleborgs och Jämtlands län samt landsorganisationen* godtaga, i några fall under uttryckande av vissa betänkligheter, i princip kommitténs förslag.

Socialstyrelsen anser dock, att bidraget bör reduceras successivt med en tiondel för år. *Socialstyrelsen* motiverar denna ståndpunkt med att statsbidraget huvudsakligen borde betraktas som en åtgärd för att förhindra starkare svängningar i utdebiteringsprocenten. Kommittén syntes hava övervägt en dylik anordning men avvisat uppslaget emedan den utgått från att den allmänna revisionen av kommunalbeskattningen och särskilt skatteutjämnningen skulle kunna genomföras inom kort. För *socialstyrelsen* förefölle det emellertid ovisst, när en dylik revision kunde väntas genomförd, och i varje fall skulle ett år efter år utgående oförändrat statsbidrag utgöra en faktor, som kunde få en prejudicerande inverkan på utformningen av skatteutjämnningen. Det kunde nämligen bli svårt att borttaga ett dylikt statsbidrag till en kommun, utan att det ersattes på annat sätt. Om statsbidragen skulle utgå oförändrade under en längre följd av år skulle de aktuella förhållandena komma att avvika mer och mer från de förhållanden, som legat till grund för bidragens beräkning. Därigenom skulle orättvisor kommunerna emellan uppstå och efter hand alltmera skärpas. Det borde uppmärksammas, att de statistiska beräkningar, som ha legat till grund för betänkandet, grundade sig på skatteunderlaget vid 1948 års taxering och alltså avsåge inkomstförhållandena år 1947. Sedan dess hade en inkomststegring ägt rum och skatteunderlaget hade därmed ökats, varigenom behovet av statsbidrag blivit mindre.

Ett antal remissinstanser anse att kommunerna böra av statsmedel få ersättning för hela den minskning i skatteunderlaget, som föranledes av en höjning av ordsavdragen.

Denna ståndpunkt intages av *länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs och Västernorrlands län, Svenska stadsförbundet, stadskollegiet i Göteborg, drättselkammaren i Nacka, Solna, Södertälje och Visby samt kommunalfullmäktige i Gammalstorps socken.*

Sålunda framhåller *länsstyrelsen i Värmlands län*, att såsom en förutsättning för ett godkännande av kommitténs förslag till höjda ordsavdrag bör uppställas, att statsbidrag under provisorietiden skall utgå med belopp, svarande mot den ökning av utdebiteringsbehovet, som orsakas av de höjda ordsavdragen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser det i och för sig betänkligt, att staten måste lämna bidrag för att en, till stor del av penningvärdesförsämringen föranledd höjning av ordsavdragen skall kunna genomföras. Beträffande kommuner med svagt skatteunderlag och hög utdebitering, såsom de flesta kommunerna i Norrbottens län, kunde statsbidrag vara nödvändigt, men att kommuner med låg utdebitering även skulle erhålla statsbidrag av ifrågasvarande anledning förefaller *länsstyrelsen* onödigt. Ett led i skatteutjämnningen mellan kommunerna (och landstingen) skulle vara en differentiering av statsbidraget med hänsyn tagen till t. ex. den kommunala utdebiteringen (inklusive landstingsmedel) för år 1950, varvid helt statsbidrag på grund av skatteunderlagsbortfall i följd av höjda kommunala ordsavdrag

borde utgå till kommuner, där utdebiteringen överstege 12 kronor per skattekrona.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller liknande synpunkter.

Några remissinstanser ställa sig helt avvisande till förslaget om direkta statsbidrag till kommunerna för att ersätta minskningen av skatteintäkterna. Några av dessa instanser anse det lämpligare att provisoriskt bygga ut det nuvarande systemet med skatteutjämningsbidrag.

Sålunda framhåller riksräkenskapsverket:

Utvägen att helt eller delvis täcka skatteförlusten genom statsbidrag är emellertid otillfredsställande. Skälen att kompensera — och särskilt då fullt kompensera — kommuner med låg utdebitering synas nämligen icke synnerligen bärkraftiga. De av kommittén åberopade billighetsskälen för skatteutjämning kunna knappast gälla för dessa kommuner. Icke heller är det givet, att skattedragarna, enligt ett annat kommitténs argument, på detta sätt böra skyddas mot en alltför plötslig höjning i utdebiteringen, särskilt om utdebiteringen relativt sett är låg också efter höjning. En bestående lösning av skatteutjämningsproblemet lär för övrigt knappast komma att innefatta utjämningsbidrag i denna eller liknande form till de välställda kommunerna; statsbidrag enligt förslaget under en provisorietid skulle sålunda förmodligen blott uppskjuta och icke definitivt förebygga en utdebiteringshöjning. Från den synpunkt som här senast anlagts skulle det enligt riksräkenskapsverkets mening vara lämpligast att provisoriskt bygga ut det nuvarande systemet med allmänna skatteutjämningsbidrag.

Länsstyrelsen i Blekinge län framhåller önskvärdheten av, att innan den nuvarande lagstiftningen ändras, utredning företages om möjligheten att bereda statsbidrag till skatteutjämning kommunerna emellan utan ändring av statsskatteskalorna.

Länsstyrelserna i Malmöhus och Skaraborgs län, Sveriges industriförbund och Svenska arbetsgivareföreningen avstyrka jämväl ett system med direkta statsbidrag.

Sålunda framhåller länsstyrelsen i Skaraborgs län:

Kommitténs förslag, att statsbidrag skulle utgå till kommunerna, innebär såvitt länsstyrelsen kan finna ett avsteg från vad som hittills tillämpats i liknande fall. En utveckling i riktning mot statsbidrag i samband med ändringar av kommunalskattelagen skulle emellertid få farliga konsekvenser samt innebära en rubbning av själva kommunalskatteprincipen. Lagändringen denna gång gäller närmast höjning av Ortsavdragen till en efter nuvarande förhållanden bättre avpassad nivå. Försämringen av penningvärdet kunde emellertid i och för sig utgöra skäl för att revidera de år 1928 fastställda Ortsavdragen. Om statsbidrag nu anses böra utgå, skulle med lika stort fog varje ändring av beskattningsreglerna kunna motivera anspråk från därav berörda kommuner att bli kompenserade för eventuellt bortfallande beskattningsföremål. På grund av dessa betänkligheter kan länsstyrelsen icke biträda kommitténs förslag i denna del. Vidare må erinras om vad föredragande departementschefen anförde vid tillkallandet av de sakkunniga. Departementschefen framhöll, att en förutsättning för att frågan om de kommunala Ortsavdragen skulle kunna upptagas till separat behandling vore uppenbarligen, att den ifrågasatta reformen icke medförde någon

mera kännbar övervältring av skattebördan å fastighetsägarna eller över huvud taget någon mera kännbar ökning av den kommunala utdebiteringen. Departementschefen synes även hava förutsatt statligt bidrag till kommuner endast där på grund av speciella förhållanden en omreglering av ortsavdragen skulle medföra olämpliga konsekvenser. Några generella statsbidragsregler torde icke hava åsyftats.

Sveriges industriförbund anför:

Enligt förslaget skulle i än högre grad än vad redan är fallet de av kommunerna beslutade utgifterna komma att bestridas av statsmedel, en utveckling som ofrånkomligen måste leda till minskat intresse för sparsamhet i den kommunala hushållningen. Förslagets genomförande skulle därför jämväl motverka statsmakternas strävanden på det penningpolitiska området. Ur kommunal synpunkt är en sådan utveckling med alltmer ökade statsbidrag åt kommunerna dessutom ägnad att även i övrigt föranleda allvarliga betänkligheter, i det att den förr eller senare måste leda till allt längre gående inskränkningar i den kommunala självstyrelsen. De särskilda statsbidragen, som komme att med betydande belopp belasta den redan ansträngda statsbudgeten, skulle enligt förslaget utgå jämväl till kommuner, som genom tillgång till rikligt skatteunderlag kunna hålla en låg utdebitering, och skulle därigenom verka konsverande å nuvarande ojämnheter i det kommunala skattetrycket. Härtill kommer att, såvitt av betänkandet framgår, uträkningen av dessa statsbidrag skulle föranleda ett icke oväsentligt merarbete för såväl de kommunala som de statliga myndigheterna och därigenom ytterligare öka det allmännas improduktiva förvaltningsutgifter.

Om höjningen av ortsavdragen däremot begränsades så, att inkomstbortfallet för kommunerna genom minskningen av det kommunala skatteunderlaget icke bleve större än att det kunde täckas enbart genom en höjning av den kommunala utdebiteringen, skulle ovannämnda olägenheter i stort sett helt elimineras.

Kommunala skattelindringsutredningen anser att man bör räkna med att, för genomförande av ortsavdragsreformen, åtminstone under en övergångstid krävas bidrag av statsmedel till kommunerna av ungefär den storleksordning, som kommittén angivit. Skattelindringsutredningen ger emellertid uttryck för starka betänkligheter i fråga om den av kommittén valda formen för fördelningen av statsbidraget mellan kommunerna. Utredningen formulerar sina invändningar på följande sätt:

a) Kommunbidragen äro ägnade att konservera rådande ojämnheter i skattetryck, eftersom de skola utgå till alla de kommuner, där den totala utdebiteringen ökas med mer än en krona, oavsett om kommunens skattetryck är högt eller lågt. Av flera skäl borde det vara angelägnare att med statsmedel ytterligare begränsa en höjning av kommunalskatten från exempelvis 14 till 15 kronor än att kompensera en höjning av exempelvis 1,50 kronor i en kommun, där den totala utdebiteringen före reformen stannar vid 6 å 7 kronor. Gång efter annan har ju diskussionen om den kommunala skatteutjämningen stannat inför tanken, att det icke är möjligt att uppnå en effektiv interkommunal utjämning utan att taga i anspråk den skattereserv, som det låga kommunala skattetrycket representerar. Att i praktiken genomföra en sådan linje har visserligen mött stora svårigheter. Men mot denna bakgrund ter det sig principiellt egendomligt, att statsmedel nu skulle disponeras för att i viss utsträckning kompensera även de bättre ställda kommunerna för den skatteunderskiagsförlust, som en i och för sig skälighöjning av ortsavdragen medför.

b) Det föreslagna bidragssystemet har av kommittén angivits såsom ett provisorium, vilket skulle avvecklas i samband med en allmän översyn av de kommunala skatteutjämningsproblemen. De på hösten 1951 fastställda bidragen till kommunerna skola dock enligt förslaget tills vidare förbliva oförändrade. Någon successiv minskning under den s. k. provisorietiden föreslås sålunda icke av kommittén, som endast uttalar, att systemet i sinom tid skall ersättas med ett efter rationella grunder uppbyggt skatteutjämningsförfarande.

Kommunala skattelindringsutredningen, som bl. a. har fått i uppdrag att utarbeta nya grunder för skatteutjämningsunderstöden åt skattetyngda kommuner, har för sin del svårt att inse möjligheten av att det föreslagna bidragssystemet, om det nu genomföres, skulle kunna avvecklas på av kommittén antytt sätt. Erfarenheten visar, att en gång införda statsbidrag i och för sig äro svåra att avskaffa. Här ifrågavarande bidrag komma ofta att vara av stor betydelse för den kommunala budgeten. Sedan kommunerna under ett antal år vant sig att uppbära en sådan inkomst, kan man svårigen beröva dem »rätten» därtill utan att bereda dem ersättning i annan form. Då skatteutjämningsbidrag icke rimligen kunna tänkas komma de kommuner till del, som ha låga skatter, kan avvecklingen för deras del icke ske genom vad kommittén kallar ett rationellt uppbyggt skatteutjämningsförfarande. Inte heller kan det bli enklare att någon gång i framtiden upptaga frågan om »provisoriets» avveckling och helt enkelt besluta, att bidragen till de bättre ställda kommunerna successivt utan ersättning skola borttagas. Självklart är det både lättare och mera rationellt att fatta ett beslut om sådan avskrivning, innan bidragen införas.

På grund härav förordar kommunala skattelindringsutredningen, att redan från början fastställs *en bestämd avskrivningstid*, förslagsvis icke överstigande fem år, för de särskilda övergångsbidrag, som kunna komma att utgå i anledning av ortsavdragsreformen, huru dessa bidrag än utformas. Utredningen anför vidare:

Det synes vara en väl grundad uppfattning att de nuvarande grunderna för skatteutjämningsunderstöd äro föråldrade och alldeles icke tjänliga att tillämpa vid utdelande av bidrag av den storleksordning, som ortsavdragskommittén föreslagit. I detta sammanhang må dock nämnas, att skattelindringsutredningen numera, jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag i samråd med ortsavdragskommittén, arbetat ut förslag till nya grunder för den kommunala skatteutjämningsförfarandet. Detta förslag torde inom relativt kort tid kunna framläggas. Det nya systemet — vilket bygger på grundtanken att vid tilldelning av skatteutjämningsbidrag kommunens brist på skatteunderlag (mätt efter antal skattekronor per invånare) och icke utdebiteringens höjd bör vara primärt avgörande för bidragets storlek — avser närmast att åt synnerligt skattetyngda kommuner bereda understöd av ungefär samma storleksordning som de nuvarande understöden. Reglerna hava även anpassats efter de av ortsavdragskommittén föreslagna särskilda kommunbidragen. Men utredningen håller det icke för uteslutet att inom systemets ram sådana ändringar kunna vidtagas, att de nya grunderna kunna tillämpas jämväl för fördelning av bidrag av den storleksordning, som ortsavdragskommittén avser. Innan en säkrare uppfattning härom kan angivas, måste givetvis göras ytterligare ingående överväganden och omfattande beräkningar. Frågan synes i vart fall ha kommit i ett nytt läge, sedan det för ortsavdragskommittén väsentligaste skälet mot att låta de särskilda kommunbidragen ingå som ett led i skatteutjämningssträvandena måhända icke längre är bärande.

Olika skäl kunna dock anföras emot att från början tillämpa nya grunder för den allmänna skatteutjämningen, som skulle ersätta de särskilda kommunbidragen, särskilt syftet att skydda skattedragare ett stycke upp på inkomstskalan även i kommuner med lågt skattetryck för alltför plötsliga höjningar i utdebiteringen (för de lägsta inkomsterna lättas ju kommunalskatten genomgående på grund av ortsavdragets höjning). Om särskilda övergångsbidrag — med på förhand fastställd avskrivningstid — för den skull böra införas, avsedda att framdeles successivt ersättas genom kraftigare bidrag till skattetyngda kommuner, synes man likväl icke böra uppge skatteutjämningsynpunkten i förevarande sammanhang. Av skäl som i det föregående berörts är det i hög grad angeläget att jämväl övergångsbidragen utformas så, att de från början få en skatteutjämnande effekt och sedermera utan större svårigheter kunna avlösas av skatteutjämningsbidragen. Tillfället synes lägligt att tillgodose det enligt statsmakternas tidigare uttalanden allvarliga behovet av effektivare kommunal skatteutjämning.

Övergångsbidrag med skatteutjämnings effekt kunna utformas på olika sätt. En möjlig linje är den av ortsavdragskommittén antydda, nämligen att ge bidrag endast till sådana kommuner som efter reformens genomförande skulle erhålla ett högre skattetryck än det genomsnittliga i landet. Denna linje kunde eventuellt modifieras så, att jämväl kommunerna under genomsnittet skulle kunna få bidrag men först vid större utdebiteringshöjningar, medan kommuner med skattetryck över genomsnittet skulle få bära successivt allt lägre utdebiteringshöjningar ju mera skattetrycket steg.

En rättvisare och mera objektiv grund än utdebiteringens absoluta höjd torde vid övergångsbidragens bestämmande vara storleken av kommunernas skatteunderlag per invånare. En sammanställning av kommitténs material ur denna synpunkt har gjorts i följande tabell.

Antal skattekr./inv. i vederbörande kommun	Antal landskommuner, där ortsavdragsreformen höjer utdebiteringen med nedan avgivet antal kr. per skattekrona.											
	1·01—1·25	1·26—1·50	1·51—1·75	1·76—2·00	2·01—2·25	2·26—2·50	2·51—2·75	2·76—3·00	3·01—3·50	3·51—4·00	4·01—4·50	4·51
—5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
5·01—6 ..	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
6·01—7 ..	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—
7·01—8 ..	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
8·01—9 ..	—	—	—	—	2	1	1	—	—	1	—	1
9·01—10 ..	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—
10·01—11 ..	—	—	—	1	5	5	1	1	—	—	—	—
11·01—12 ..	—	—	—	1	4	3	—	—	2	—	—	—
12·01—13 ..	—	—	—	3	—	1	—	1	1	—	—	—
13·01—14 ..	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
14·01—15 ..	—	2	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—
15·01—16 ..	1	1	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—
16·01—17 ..	—	—	—	3	1	—	—	1	—	—	—	—
17·01—18 ..	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
18·01—19 ..	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
19·01—20 ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20·01—....	5	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	6	9	10	18	15	13	8	8	5	8	2	1

Tabellen ger vid handen, att de större utdebiteringshöjningarna huvudsakligen skulle drabba kommuner med ringa antal skattekronor per invånare. Med hänsyn till de allmänna överväganden, som legat till grund för utredningens arbete med nya grunder för skatteutjämningsunderstöden och som på sin tid även med styrka framfördes av kommunalskatteberedningen, vill

kommunala skattelindringsutredningen förorda, att de särskilda kommunbidragen i princip utdelas efter en med bristen på skatteunderlag per invånare stigande skala. Härigenom skulle icke endast erhållas en objektivt sett mera hållbar och enligt utredningens mening rättvis grund för bidragens bestämmande utan även vid avvecklingen vinnas en smärtfriare övergång till det nya systemet med allmänna skatteutjämningsbidrag, vilket som nämnts bygger på samma grundtanke. De sämre ställda kommunerna böra enligt utredningens mening icke behöva bära någon höjning av utdebiteringen i anledning av ortsavdragsreformen. Det är givet att en sådan huvudlinje kunde kompletteras med en regel att ingen kommun skulle vid övergången behöva vidkännas en utdebiteringsstegring över viss gräns.

Kommunala skattelindringsutredningen ifrågasätter därför om icke för årets riksdag lämpligen kunde framläggas förslag om höjning av ortsavdragen i enlighet med kommitténs förslag, därvid som förutsättning för reformen fastsloges, att övergångsbidrag om cirka 120 miljoner kronor skulle utgå till kommunerna. Förslag till grunder för dessa bidrag torde då, efter utredning av eller i samråd med ortsavdragskommittén, kunna föreläggas nästa års riksdag. Vid omprövningen av bidragsfrågan torde jämväl böra undersökas dels lämpligheten av att fastställa övergångsbidragen med utgångspunkt från ett medeltal för utdebiteringen, som vore mera aktuellt än det av kommittén föreslagna (vilket skulle ha givit avsevärt lägre bidrag till kommunerna än kommittén i princip avsett), dels ock möjligheten att inom ramen av systemet för de nya bidragen även tillgodose det syfte, som avsetts med övergångsbidragen i anledning av kommunsammanslagningen.

Departementschefen. En förutsättning för att frågan om de kommunala ortsavdragen skall kunna upptagas till separat behandling anges i de för kommittén meddelade direktiven vara, att den ifrågasatta reformen icke skulle medföra någon mera kännbar övervältring av skattebördan å fastighetsägarna eller överhuvud någon mera kännbar ökning av den kommunala utdebiteringen. I direktiven framhölls vidare, att en lösning av frågan efter de i direktiven antydda linjerna troligtvis förutsatte särskilda regler om statligt bidrag till de kommuner, där på grund av speciella förhållanden en omreglering av ortsavdragen skulle medföra olämpliga konsekvenser.

Enligt kommitténs beräkningar skulle emellertid en höjning av de kommunala ortsavdragen enligt alternativ 5 medföra ett skattebortfall för kommuner och landsting på i runt tal 250 miljoner kronor. Väljer man alternativ 5 — vilket jag enligt vad nyss anförts för egen del förordar — föreligga sålunda icke de nyssnämnda, i direktiven angivna förutsättningarna. Detta innebär med andra ord, att en reform enligt denna linje icke kan genomföras utan allmänna statsbidrag till kommunerna. Man kan även uttrycka saken så, att vad angår flertalet kommuner ortsavdrag av någorlunda rimlig storlek icke kunna medgivas utan att ett inkomstillskott i en eller annan form tillföres kommunerna.

För egen del anser jag ortsavdragsreformen så angelägen att den bör genomföras oavsett att reformen nödvändiggör ett allmänt inkomstillskott till kommunerna. Detta tillskott bör, såsom kommittén föreslagit, tills vidare lämnas i form av allmänna statsbidrag till kommunerna.

Den första fråga, som därvid uppställer sig, är om det är rimligt att kommunerna själva skola till viss del bära minskningen i skatteunderlaget och den därav följande ökningen av utdebiteringen per skattekrona. De skäl, som kommittén anfört till stöd för sin mening att kommun skall vidkännas en höjning av utdebiteringen med en krona, innan statsbidrag utgår, anser jag bärande. Jag kan sålunda icke biträda den av ett antal remissinstanser framförda meningen att staten skulle kompensera kommunerna för hela stegringen av utdebiteringsbehovet utan anser, liksom kommittén, att statsbidrag böra utgå allenast till täckande av den del av inkomstbortfallet, som motsvarar en höjning av den kommunala utdebiteringen utöver en krona. Detta skulle enligt kommitténs beräkningar innebära att statsbidragen skulle komma att uppgå till sammanlagt 121 miljoner kronor.

Nästa fråga blir om staten överhuvud har möjlighet att lämna bidrag åt kommunerna av den storleksordning varom här är fråga. Därvid bör beaktas att till kostnaderna för de direkta statsbidragen komma kostnader för ökning av barnbidragen å 51 miljoner kronor och skattebortfall på grund av jämkning av statsskattetabellen å 8 miljoner kronor.

Vad angår kostnaderna för de direkta statsbidragen torde jag senare få återkomma till frågan om de närmare grunderna för beräkningen av bidragen. Emellertid vill jag redan här nämna, att kostnaderna torde komma att uppgå ungefär till det av kommittén beräknade beloppet. De för reformens genomförande erforderliga beloppen äro sålunda utan tvivel av en mycket betydande storleksordning. Såsom jag tidigare framhållit, torde emellertid möjligheter för staten att påtaga sig dessa kostnader föreligga.

I några yttranden uttalas, att det vore orättvist att bidrag skulle utgå även till kommuner med relativt låg utdebitering per skattekrona. Det framhålles bl. a. att det icke vore möjligt att uppnå en effektiv skatteutjämning mellan kommunerna utan att taga i anspråk den skattereserv, som det låga skattestrycket i vissa kommuner representerade. Vidare uttalas farhågor för att ett statsbidragssystem enligt de föreslagna linjerna skulle konservera ojämnheterna i det kommunala skattestrycket och försvåra övergången till ett nytt system med allmänna skatteutjämningsbidrag. Under återopande härav framföres förslag dels att beslut redan nu skall fattas om hur det ifrågasatta statsbidragssystemet framdeles skall avvecklas dels ock att ersättning till kommunerna skall utgå efter reformerade skatteutjämningsregler och icke såsom direkta och allmänna statsbidrag.

Emellertid vill jag understryka, att den nu föreliggande frågan icke i första hand gäller att söka uppnå en rättvis skattefördelning olika kommuner emellan, utan avser att förhindra alltför stora skatteövertvåringar mellan skattskyldiga inom en kommun. Att under sådana förhållanden skjuta problemet om skatteutjämning i förgrunden anser jag icke påkallat. Jag anser ej heller, att ett beslut om att statsbidrag tills vidare skall utgå till kommunerna med vissa belopp hindrar en övergång till ett system med allmän skatteutjämning.

Av bland annat dessa skäl kan jag icke biträda kommunala skattelindringsutredningens mening att förslag nu bör framläggas om att visst angivet

belopp skall utgå i statsbidrag till kommunerna men att förslag om detta belopps fördelning mellan kommunerna bör läggas fram först vid nästa års riksdag. Därtill kommer att det icke torde vara praktiskt möjligt att dela på frågan på detta sätt. Man måste nämligen enligt min mening vid ståndpunktstagande till huvudfrågan även kunna bedöma, hur beslutet kommer att inverka på de enskilda kommunernas ekonomi.

Med hänsyn till vad sålunda anförts förordar jag, att kommitténs förslag att kommunerna tills vidare skola ersättas genom direkta statsbidrag för den del av skatteförlusten på grund av ortsavdragens höjning, som motsvarar en höjning av utdebiteringen utöver en krona, i princip godtages. De föreslagna bidragen böra första gången utgå under år 1952.

Såsom kommittén framhållit bör det nu föreslagna bidragssystemet anses som ett provisorium. Jag förutsätter alltså, att sedan tillräckliga erfarenheter vunnits angående ortsavdragsreformens verkningar och kommunernas fortsatta behov av statsbidrag, frågan om statsbidragen upptages till omprövning.

E. De närmare grunderna för beräkning av statsbidragen.

Kommittén. Det av kommittén föreslagna bidraget skall — med viss begränsning — avse den skattehöjning, som föranledes av ändrade ortsavdrag. Det blir sålunda nödvändigt att för varje kommun fastställa den skatteökning, som skulle ha vållats genom ortsavdragsreformen, därest kommunen icke haft att påräkna särskilt bidrag från staten. Bidraget bör beräknas efter objektiva grunder och någon prövning av de kommunala inkomst- och utgiftsstaterna i samband med bidragets bestämmande bör icke ske.

Om man kunde bortse från de komplikationer, som uppkomma genom källskattesystemet, låge det måhända nära till hands att beräkna skattehöjningen till skillnaden mellan kommunens utdebitering året närmast före reformens genomförande och den utdebitering, som skulle bli erforderlig första året de nya ortsavdragen gälla; med bortseende givetvis från eventuellt statsbidrag. Mot en sådan beräkning av skattehöjningen kan emellertid invändas, att man då icke hade någon säkerhet för att den framkomna debiteringsskillnaden verkligen föranletts av ändrade ortsavdrag. Betydande olikheter kunde föreligga mellan utdebiteringsbehoven under nämnda båda år och vidare kunde förändringar ha inträffat i skatteunderlaget, som icke hade samband med omläggningen av ortsavdragen.

Även om det vore möjligt att exempelvis utgå från det genomsnittliga utdebiteringsbehovet under ett antal år och därigenom i viss mån eliminera nämnda olägenheter, torde likväl gällande bestämmelser angående tiden och sättet för den kommunala utdebiteringens bestämmande nödvändiggöra, att kommunerna redan vid fastställandet av utgifts- och inkomststaten på hösten året näst före det år, då de nya ortsavdragen skola tillämpas i fråga om den preliminära skatten, äga kännedom om hur stort bidrag, som kommer att utgå i anledning av ortsavdragsreformen. Bidragsbeloppet skall nämligen upptagas som inkomst i staten för det år, då de nya ortsavdragen först

skola tillämpas. Att avvakta den tidpunkt, då skatteunderlaget för detta år genom taxering blir känt, är sålunda icke möjligt.

Beträffande vissa *övergångsspörsmål* framhåller kommittén följande. Enligt kommunallagarna framkommer den kommunala utdebiteringssatsen genom att kommuns medelsbehov, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, fördelas på det skattekrontal, som påförts de skattskyldiga vid senaste taxering. Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, utgöres dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt, som påföres på grund av nästföljande års taxering.

Om det antages, att de nya ortsavdragen första gången skola tillämpas i fråga om det preliminära skatteuttaget under år 1952, beräknas alltså den preliminära skatten nämnda år efter ett skatteunderlag, som reducerats genom de höjda ortsavdragen. Vid taxering komma de nya ortsavdragen i tillämpning först år 1953. Såväl vid 1951 som 1952 års taxering skola äldre ortsavdragsregler alltjämt äga tillämpning; under inkomståren 1950 och 1951 beräknas ju den preliminära skatten efter de gamla ortsavdragsreglerna.

För år 1952 bestämmes den kommunala utdebiteringen i oktober månad år 1951. Därvid skall enligt bestämmelserna i kommunallagarna debiteringen fastställas på grundval av skatteunderlaget vid 1951 års taxering. På grund av den reducering av skatteunderlaget, som blir en följd av höjda ortsavdrag, torde det emellertid bli nödvändigt att göra en omräkning av 1951 års taxering för att få fram det skatteunderlag, som skulle ha förelagat, därest de nya ortsavdragen gällt redan vid 1951 års taxering. Sker icke detta kommer kommunen vid senare avräkningar med statsverket att åsamkas skatteförlust. Antag t. ex. att en kommun har 3 000 skattekronor enligt 1951 års taxering och att utdebiteringen bestämmes till 6 kronor. Förskottet för år 1952 beräknas då till 18 000 kronor. Vid 1953 års taxering visar det sig, att skatteunderlaget på grund av de höjda ortsavdragen endast uppgår till 2 500 kronor. Då den slutliga skatten, 15 000 kronor ($2\,500 \times 6$) understiger förskottet, 18 000 kronor, som kommunen uppburit under år 1952, måste kommunen i staten för 1954 räkna med ett underskottsbelopp å skillnaden eller 3 000 kronor.

Samma förhållande kommer att föreligga hösten 1952, då utdebiteringen för 1953 skall fastställas. Även vid 1952 års taxering ha nämligen de gamla ortsavdragen gällt. För senare år däremot komma utdebiteringarna att fastställas på grundval av taxeringar, vid vilka de nya ortsavdragen tillämpats.

För att undvika dylika konsekvenser torde det, såsom förut framhållits, bli nödvändigt att redan på förhand beakta den reducering av skatteunderlaget, som blir en följd av ändrade ortsavdrag. Detta synes enklast kunna ske på det sättet, att såväl de gamla som de nya ortsavdragen och däremot svarande beskattningsbara inkomster införas i 1951 och 1952 års inkomstlängder. Vid längdens summering erhålles då kännedom även om det skattekrontal, som skulle ha framkommit, därest de nya avdragen gällt vid

ifrågavarande taxeringar. Arbetet med införingen av de nya avdragen bör åvila den befattningshavare, som enligt gällande bestämmelser har att införa de kommunala ortsavdragen i längden. Med hänsyn till den förenkling av ortsavdragssystemet, som erhålles därigenom att kommittén föreslår att såväl barnavdragen som bankningen skola avskaffas, torde det merarbete, som förorsakas av den dubbla införingen i 1951 och 1952 års längder, icke bli särskilt betungande. För att underlätta längdens summering böra formulären till 1951 och 1952 års inkomstlängder förses med två särskilda kolumner för ifrågavarande införingar.

Med hänsyn till bestämmelserna i 67 § lagen om kommunalstyrelse på landet och motsvarande stadgande i övriga kommunallagar om kommuns utdebitering, torde det bli erforderligt med särskild lagstiftning av innehåll, att kommuns medelsbehov för åren 1952 och 1953 skall täckas genom utdebitering av allmän kommunalskatt i förhållande till det skatteunderlag, som framkommer vid en omräkning av 1951 respektive 1952 års taxeringar med nya ortsavdrag.

Den beräkning av nedgången i skatteunderlaget till följd av höjda ortsavdrag, som sålunda måste verkställas under de båda övergångsåren, kan även utnyttjas vid statsbidragets bestämmande. Skillnaden mellan den utdebitering, som framkommer om ett visst utdebiteringsbehov fördelas å skatteunderlaget enligt 1951 års taxering och den utdebitering, som erhålles om samma utdebiteringsbehov fördelas å det med tillämpning av de nya ortsavdragen uträknade skattekontalet, torde nämligen utgöra en godtagbar mätare på den skatteökning, som föranledes av ortsavdragens höjning. Vid beräkningen synes man böra utgå från det genomsnittliga behovet av skattemedel i kommunen under en viss period t. ex. en sjuårsperiod, från vilken man stryker det högsta och lägsta beloppet och beräknar medeltalet för de återstående 5 åren. Den sjuårsperiod, till vilken hänsyn sålunda skall tagas, anser kommittén för sin del böra bestämmas till åren 1944—1950.

Det här angivna förfarings sättet för bestämmande av skattehöjningen har närmast tagit sikte på den primärkommunala utdebiteringen (utdebitering till kommun, församling, skoldistrikt och fattigvårdssamhälle). Ett liknande förfarande blir erforderligt för att beräkna höjningen av landstingsskatten. Däremot torde i detta sammanhang kunna bortses från utdebiteringen av tingshusmedel.

Vid tillämpning av ett sådant bidragssystem, som kommittén föreslagit, uppkommer frågan huru bidraget skall fördelas mellan de kommunala enheterna. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen skall bidraget endast eliminera den utdebiteringsstegring som överstiger en krona. Då det kan antagas, att inget landsting skall behöva höja sin utdebitering i anledning av ortsavdragsreformen med mer än i medeltal omkring 50 öre, anser kommittén, att bidragen böra kunna begränsas till att utgå till primärkommunerna. Med hänsyn till angelägenheten av att så långt möjligt förenkla bidragssystemet, och då det allenast är fråga om en provisorisk anordning i avvaktan på en rationalisering av den allmänna skatteutjämnningen, anser kommittén, att en sådan begränsning bör genomföras.

Bidraget synes böra fördelas mellan den borgerliga kommunen och övriga kommunala bildningar (församling, skoldistrikt och i förekommande fall fattigvårdssamhälle) efter förhållandet mellan deras utdebiterade belopp. Det bör ankomma på kommunalnämnden respektive drätselkammaren att verkställa denna fördelning.

Statsbidragets beräkning enligt dessa linjer belyses av kommittén med följande exempel:

En kommun antages enligt 1951 års taxering (gamla ortsavdragen) ha ett skatteunderlag av 100 000 skattekrönor. Vid omräkning med nya ortsavdrag nedgår antalet skattekrönor till 80 000. Det genomsnittliga behovet av skattemedel i primärkommunen under 7-årsperioden 1944—1950, sedan därifrån strukits det högsta och lägsta beloppet, förutsättes vara 800 000 krönor. Utdebiteringen blir då 8 krönor per skattekröna i ena fallet och 10 krönor per skattekröna i andra fallet. Landstingsskatten antages behöva höjas från 3 krönor till 3 krönor 40 öre i anledning av ortsavdragens höjning. Skattehöjningen på grund av ortsavdragsreformen blir alltså 2 krönor 40 öre. Ersättning skall dock endast utgå för den stegring av den sammanlagda utdebiteringen, som överstiger en kröna. Statsbidraget, vilket såsom ovan nämnts i sin helhet skall utgå till primärkommunen, skall sålunda beräknas till $80\,000 \times 1:40 = 112\,000$ krönor. Efter avdrag av detta statsbidrag blir kommunens behov av skattemedel $800\,000 - 112\,000 = 688\,000$ krönor. Eftersom kommunen har 80 000 skattekrönor med de nya ortsavdragen erfordras sålunda en utdebitering av 8:60 krönor per skattekröna. Primärkommunens höjning av utdebiteringen blir alltså 60 öre, vilken höjning jämte ökningen av landstingsskatten med 40 öre utgör den höjning av en kröna för vilken statsbidrag icke lämnas. Härvid bör dock erinras om att på grund av den utav kommittén förutsatta ändringen av den statliga inkomstskatteskalen ingen höjning av den sammanlagda statliga och kommunala inkomstskatten för fysisk person kommer att inträffa.

Kommittén framhåller vidare, att beträffande kommuner, som beröras av kommunindelningsreformen, måste beaktas, att endast den utdebiteringsstegring, som beror på ändrade ortsavdrag, skall komma i fråga vid statsbidragets beräkning. Om och i vilken utsträckning skattehöjning, som uppkommer genom själva kommunsammanslagningen, skall utjämnas genom särskilda bidrag får bedömas särskilt för sig.

Bidraget skall upptagas som inkomst i storkommunens inkomst- och utgiftsstat och någon uppdelning de olika kommundelarna emellan skall sålunda icke verkställas.

Därest i en kommun ingå två eller flera församlingar, får statsbidraget fördelas i proportion till utdebiteringsbehovet. Vissa komplikationer i fråga om bidragets beräkning kunna uppkomma i sådana fall, då gränserna för kommunala indelningar icke sammanfalla. Principen torde här få bli att bidraget anknutes till den borgerliga kommunens område. Om t. ex. ett skoldistrikt omfattar mer än en kommun, vilket i enstaka undantagsfall torde kunna bli fallet även efter kommunindelningsreformens genomförande, får en uppdelning av skoldistriktets utdebiteringsbehov ske mellan de i distriktet ingående kommunerna.

Kommittén framhåller slutligen, att ett statsbidrag, som utgår efter ovan angivna grunder, icke har någon skatteutjämnande effekt i den meningen, att de *nu* föreliggande variationerna i de kommunala utdebiteringarna därigenom minskas. Det särskilda statsbidraget tar ju endast sikte på den utdebiteringsstegring, som föranledes av ändrade Ortsavdrag. Å andra sidan kommer kommunernas tillgång på skatteunderlag givetvis att bli av avgörande betydelse för bidragets storlek. Det torde nämligen förhålla sig så, att i kommuner med svagt skatteunderlag föranleder en höjning av Ortsavdragen större utdebiteringsstegring än i kommuner med bättre ekonomisk bärkraft. Bidraget blir alltså relativt sett större i den förra än i den senare kommunen.

För att minska ojämnheter i skattetrycket de olika kommunerna emellan blir det därför, liksom hittills, erforderligt med allmänna skatteutjämningsbidrag. Den situationen kan då uppkomma, att en kommun är berättigad såväl till det särskilda statsbidraget i anledning av Ortsavdragsreformen som allmänt skatteutjämningsbidrag. Det måste därvid tillses, att det senare bidraget endast beräknas å den skatteböroda, som återstår, sedan det särskilda bidraget frånräknats. I annat fall kunde allmänt skatteutjämningsbidrag komma att utgå för skattetryck, som redan avlastats genom det särskilda bidraget.

Enligt kommitténs förslag skola de särskilda bidragen till kommunerna i anledning av Ortsavdragsreformen avvägas så, att de förhindra en höjning av den totala kommunala utdebiteringen med mer än en krona. För att undvika att skattehöjningen intill en krona skall föranleda en ökning av det samlade skattetrycket i högre inkomstlägen har kommittén emellertid förutsett sådan jämkning av de statliga inkomstskatteskalorna för fysiska personer att dylika höjningar elimineras. Skatteutjämningsbidrag bör dock icke erhållas för en utdebiteringsstegring, som redan kompenserats genom sänkt statsskatt, varför det torde bli erforderligt att verkställa viss justering uppåt av gränssiffrorna för skattetrycket i 1927 års förordning. Med hänsyn till att chefen för finansdepartementet numera tillkallat särskilda utredningsmän med uppdrag att i samråd med Ortsavdragskommittén göra en översyn av grunderna för skatteutjämningsunderstöden åt synnerligt skattetyngda kommuner, anser kommittén icke erforderligt att här närmare ingå på dessa spörsmål.

Remissyttrandena. De av kommittén föreslagna grunderna för beräkning av statsbidraget åt kommunerna hava i allmänhet lämnats utan erinran eller icke föranlett något uttalande i remissyttrandena.

Några remissinstanser hava emellertid i olika hänseenden kritiserat de föreslagna beräkningsgrunderna.

Kommitténs förslag att det genomsnittliga behovet av skattemedel i en kommun skall beräknas med utgångspunkt från vad som uttaxerats under en sjuårsperiod har väckt betänkligheter hos vissa remissinstanser.

Sälunda framhåller *kammarrätten*, att detta kan leda till att kommunen

på grund av den försämring, som penningvärdet undergått under sjuårsperioden, får nöja sig med lägre bidrag än kommittén avsett. Härav skulle också komma att följa en icke avsedd skatteövervärtring.

Enahanda synpunkter anläggas av *länsstyrelsen i Kristianstads län, Svenska stadsförbundet och drätselkamrarna i Nacka och Solna.*

Svenska landskommunernas förbund anser, att en kompensation beräknad på medeltalet av sjuårsperioden 1944—1950 skulle leda till i och för sig orimliga resultat. Det torde vara allmänt känt att den kommunala verksamheten stagnerat i de många mindre landskommuner, som berördes av kommunindelingsreformen. I ytterlighetsfallen hade detta lett till en nedpressning av utdebiteringen till lägsta möjliga nivå, i icke så få fall med ett samtidigt konsumerande av likvida tillgångar. Där man i sammanslagningskommunerna icke hångett sig åt en utgiftspolitik, som tangerat det otillåtna, hade man likväl under de år reformen varit aktuell iakttagit en betydande återhållsamhet. Detta kunde ha skett i det vällovliga syftet att icke föregripa storkommunens verksamhet. Under den period, som skulle läggas till grund för beräkningen av kompensationen till kommunerna, hade sålunda anläggningsanslagen och fondbildningen varit obetydliga i sammanslagningskommunerna.

Förbundet anför vidare:

Under år 1945 uppgingo t. ex. landskommunernas och städernas avsättningar till fonder enligt fondbildningslagen till över 100 miljoner kronor. Under de därpå följande åren torde med hänsyn till det flerstädes successivt stigande skatteunderlaget fonderingen ha varit mycket betydande. Ju närmare kommunsammanslagningen kommit desto obetydligare torde sammanslagningskommunernas andel i fonderingarna ha blivit. Under samma tid torde i de av sammanslagningen icke berörda kommunerna en större andel av de utdebiterade medlen än normalt ha anslagits till kapitalutgifter (anläggningsanslag), till förtidsamortering å gäld o. d. Sammanlagt torde det för varje år röra sig om belopp, som överstiga de direkta fonderingarna och som därför måste räknas i hundratal miljoner kronor. I de kommuner, som icke beröras av kommunsammanslagningen torde man under denna period genomgående ha hållit utdebiteringen betydligt i överkant, och härigenom har åstadkommit en standardhöjning, som icke har någon motsvarighet i småkommunerna. Sistnämnda kommuner ha t. ex. endast i undantagsfall upplagt skatteregleringsfonder. Man kan tänka sig vilka katastrofala följder detta med nuvarande uppördssystem kan få vid ett försämrat konjunkturläge.

Ett av de viktiga syftena med kommunsammanslagningen har varit att åstadkomma en standardhöjning i fråga om olika anordningar. Genom att verksamheten på sätt ovan framhållits mångenstädes ytterligare hopkrympts under de gångna åren, har i småkommunerna ackumulerats en mängd behov, som vänta på att bli tillgodosedda så snart de nya kommunerna komma i funktion. Om nu kompensationen till de nybildade kommunerna skulle baseras på det redovisade utdebiteringsbehovet i småkommunerna, skulle därigenom uppstå en stor orättvisa, som i många fall skulle drabba kommuner, som ha mycket lågt skattekrontal per invånare. Det skulle enligt styrelsens mening vara ett allvarligt missgrepp att lägga en sådan black om foten på de nya kommunerna.

Men också av kommunsammanslagningen icke berörda kommuner torde i många fall få vidkännas en betydligt högre reell skattehöjning än en krona per skattekrona, om hittillsvarande standard skall kunna upprätthållas. I flertalet kommuner har skatteunderlaget och därmed även det utdebiterade beloppet i raskt tempo stigit sedan 1944. Det för primärkommunerna utdebiterade beloppet av allmän kommunalskatt utgjorde sålunda 1944 ca 827 miljoner kronor. Fram till 1948 hade detta belopp ökats med ca 50 procent och uppgick för detta år till ca 1 264 miljoner kronor. Ökningen torde därefter ha fortsatt. Om man nu till grundval för beräkningen av kompensationsbidraget lägger medeltalet av de utdebiterade beloppen för åren 1944—1950 (1945—1949), uppstår givetvis härigenom en snedvridning till kommunernas nackdel, som gör att det blir illusoriskt att tala om att den kommunala skattehöjningen skulle stanna vid en krona. Utredningen är på denna viktiga punkt ofullständig.

Socialstyrelsen anser, att den föreslagna metoden skulle kunna verka uppenbart obilligt beträffande de kommuner, som under denna period undergått större förändringar i fråga om sin folkmängd eller ändrats till sin omfattning. Vissa kommuner t. ex. i Stockholms närhet hade under denna period nästan fördubblat sitt invånarantal. Då därjämte utdebiteringsbehovet per invånare i regel torde hava stegrats, vore det tydligt, att ett statsbidrag uträknat på sätt kommittén föreslagit, icke kunde få den effekt på utdebiteringsprocenten, som därmed avsetts.

Länsstyrelserna i Gotlands, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län tillstyrka i fråga om sättet för beräkning av statsbidraget den av ledamoten i kommittén, herr Velander, förordade metoden, d. v. s. att det bortfallna skatteunderlaget skulle i vanlig ordning delta i den kommunala repartiserings- och utdebiteringsprocenten varje år fastställas med beaktande därav, varefter staten hade att varje år bidraga med det belopp, som med hänsyn till beslutad utdebitering motsvarade kommunalskatten å det bortfallna skatteunderlaget.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller sålunda, att majoritetsförslaget hade den nackdelen att det, om skattetrycket sjönke, bidroge till ytterligare nedsättning av skattetrycket och tvärtom så, att om skattetrycket stege, det vill säga skatte-kronornas antal minskade, skärpningen av skattebördan i dess helhet fölle på skattedragarna. Ett fixt belopp verkade alltså förmånligast för kommunen, när läget eljest vore förmånligt, men ofördelaktigast när läget vore skärpt. Dessa olägenheter undvekes med herr Velanders förslag.

Slutligen erinrar *drätselkammaren i Solna* om den inverkan en förhöjd kommunal utdebitering och ett minskat skatteunderlag kunde hava på kommunernas underställningsfria lånerätt.

Kommitténs förslag, att statsbidrag endast skall utgå till primärkommunen, kritiseras av några remissinstanser.

Förslaget avstyrkes av *länsstyrelsen i Norrbottens län* med hänsyn till risken, att den av ortsavdragsreformen föranledda nedgången i skatteunderlaget för landstingen och därav följande höjning av utdebiteringsprocenten

icke komme att motsvaras av en mot höjningen av landstingsskatten svarande nedsättning av skatten till primärkommunerna.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser också, att kompensation bör tillkomma landstingen. Länsstyrelsen framhåller:

Ur de skattskyldigas synpunkt kan det måhända anses vara likgiltigt, huruvida skattelättnaden beräknas på kommunalskatten ensamt eller på såväl denna som på landstingsskatten. Men ur landstingens synpunkt kommer en utebliven kompensation av skattebortfallet att i viss mån verka återhållande, eftersom anslagskrav givetvis prövas med starkare restriktivitet inför utsikterna till en höjning av landstingsskatten, än om utgiftsramen passar in i det tidigare tillämpade skatteläget. Landstingens inkomstbehov är stätt i ständig stegring och kommer vid genomförandet av den fria sjukhusvården sannolikt att ytterligare stegras. Det kan då icke vara psykologiskt lämpligt att till en viss grad kompensera primärkommunerna för minskat skatteunderlag och låta landstingen bära hela tungan.

Svenska landstingsförbundet framhåller, att kommitténs förslag i denna del innebure, att landstingen finge en undantagsställning. Vad den föreslagna reformen ekonomiskt komme att innebära för landstingen, kunde ej med säkerhet bedömas med ledning av det föreliggande betänkandet. Kommittén uttalade visserligen, att det kunde antagas, att intet landsting skulle behöva höja sin utdebitering i anledning av denna reform med mer än i medeltal 50 öre. Huruvida härmed avsåges, att medeltalet av landstingsskatten ej skulle behöva höjas med mer än 50 öre, eller om intet landsting skulle behöva höja sin utdebitering med mer än 50 öre, vore oklart. Då antalet skattekronor enligt 1949 års taxering uppgick till ca 113 milj., skulle, med utgångspunkt från en genomsnittlig skattehöjning av 50 öre, landstingens skatteförlust uppgå till mellan 50 och 60 miljoner kronor per år. Denna siffra vore emellertid, som redan antytts, osäker, då kommitténs undersökningar av tidsskäl ej kunnat omfatta något helt landstingsområde. Det vore därför sannolikt, att enskilda landstingsområden kunde komma att uppvisa betydligt större skatteförluster än kommittén räknade med. Företagna uppskattningar gäve också vid handen, att så komme att bli förhållandet. I Norrbottens län t. ex. skulle sålunda enligt en av landstinget företagen utredning kommitténs förslag komma att förorsaka en höjning av landstingsskatten med omkring 1 krona 50 öre till ca 5 kronor 50 öre per skattekrona. När reformen nu under rådande högkonjunktur beräknades medföra sådana konsekvenser för detta starkt konjunktur känsliga landsting, som hade den högsta landstingsskatten i riket, måste verkningarna bli ytterst kännbara för landstinget, om skatteunderlaget skulle sjunka exempelvis till 1946 års nivå, som endast vore föga mer än hälften av den nuvarande. Landstingens ekonomiska situation vore för närvarande god. Den starka ökningen av skatteunderlaget hade emellertid under de senaste åren blivit allt mindre markerad och tenderade att stagnera. Samtidigt komme landstingens verksamhet att utökas och kräva allt större kapitalinsatser. Denna expansion sammanhängde med att gamla arbetsuppgifter utvidgades och att nya tillkommit. Genom beslut av statsmakterna hade landstingen under senare år fått pålaga

sig den ena nya uppgiften efter den andra, och förslag föreläge om en ytterligare utökning av landstingsverksamheten, t. ex. på sinnesslövärdens och sinnessjukvårdens område. Det vore naturligt, att de ekonomiska anspråken på landstingen under sådana förhållanden komme att väsentligt stiga. Enbart inom den slutna kroppssjukvården beräknades enligt föreliggande planer en utbyggnad med ca 40 %. Anläggningskostnaderna för denna utbyggnad kunde skattas till ca 400 miljoner kronor och de årliga driftkostnaderna komme härigenom, om man utginge från 1948 års kostnader, att ökas med ca 80 miljoner kronor. Även landstingens sinnessjukvård och sinnesslövärd tarvade betydande utbyggnader liksom också stora delar av den öppna vården, såsom distriktsvården och folktandvården. Detsamma gällde även andra verksamhetsgrenar, såsom barnhemsvård och skolväsen. Landstingsförbundet ville framhålla, att det icke vore möjligt att av betänkandet bilda sig en säker uppfattning om de ekonomiska konsekvenserna för landstingen av kommittéförslaget. Det erbjöde därför vissa vanskligheter att nu fixera ett skäligt kompensationsbelopp. Landstingsförbundet inskränkte sig därför till att — med understrykande av behovet av ett kraftigt statligt stöd till landstingen i föreliggande läge — hemställa, att dessa måtte beredas största möjliga kompensation för den inkomstförlust, som ett realiserande av kommitténs förslag skulle medföra. I enlighet härmed anhölle förbundsstyrelsen att, om proposition grundad på ortsavdragskommitténs betänkande förelades årets riksdag, denna proposition måtte kompletteras med principförslag, att landstingen, i huvudsaklig överensstämmelse med vad nu förordats, skulle erhålla kompensation för den inkomstförlust, de höjda ortsavdragen komme att medföra. Definitivt förslag till utformning av denna kompensation borde därefter föreläggas 1951 års riksdag.

Slutligen framföras några anmärkningar av teknisk art.

Sålunda ifrågasätter *riksräkenskapsverket* huruvida icke förfarandet vid uträkningen av statsbidraget skulle kunna göras enklare än kommittén föreslagit. Riksräkenskapsverket framhåller:

Inkomstskatteförskottet kan obehindrat beräknas till produkten av det föreliggande skatteunderlaget och den utdebitering, som skulle hava beslutats vid oförändrade ortsavdrag. Utdebiteringen åter bör med gott resultat kunna bestämmas till nyssnämnda antagna utdebitering, höjd med 1 krona och eventuellt approximativt korrigerad med hänsyn till förändringar i utdebiteringsbehovet från basårens genomsnitt till det aktuella året. I de fåtaliga kommuner, där utdebiteringen möjligen icke skulle behöva höjas så mycket som 1 krona, kunna särskilda överslagskalkyler göras. Statsbidraget slutligen behöves under nu angivna förutsättningar icke bestämmas förrän i efterhand, d. v. s. då utfallet av 1953 års taxering, den första med de nya ortsavdragen, är klart. Med utgångspunkt från skillnaden mellan taxerade och beskattningsbara inkomster å ena sidan enligt 1953 års taxering och å andra sidan enligt t. ex. 1952 års taxering lär det då vara möjligt att räkna fram statsbidraget efter de av kommittén föreslagna grunderna.

1949 års uppördssakkunniga anföra:

Med hänsyn till de lokala skattemyndigheternas arbetsbörda är det att beklaga att en omräkning efter de nya ortsavdragen måste verkställas inom

varje kommun av 1951 och 1952 års taxeringar. Någon tidpunkt, före vilken detta arbete skall vara utfört, har kommittén icke angivit. Med hänsyn till övriga på de lokala skattemyndigheterna ankommande arbetsuppgifter kan denna tidpunkt icke sättas tidigare än den 1 september.

Kommittén föreslår att omräkningen efter de nya ortsavdragen skall verkställas i 1951 och 1952 års inkomstlängder, för vilket ändamål längderna skola förses med särskilda kolumner. Det sistnämnda torde vara ogörligt beträffande 1951 års taxering. Blanketterna till inkomstlängden för nämnda år skola vara färdigtryckta i vår. Emellertid torde det böra övervägas närmare, om arbetet härmed behöver ske i själva inkomstlängden. Det förefaller som om de erforderliga beräkningarna skulle kunna ske på ett enklare sätt än kommittén tänkt sig.

Enligt kommunallagarna äger kommun (kommunal samfällighet) av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av visst års taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Närmare bestämmelser finnas icke meddelade, om utdebiteringen skall grundas å skatteunderlaget enligt taxeringsnämndernas beslut eller om hänsyn jämväl skall tagas till beslut av prövningsnämnden och i så fall intill vilken tidpunkt under taxeringsåret så bör ske. Praxis synes härvid vara något vacklande. Beträffande utdebiteringen för åren 1952 och 1953 bör emellertid fastslås att denna skall bestämmas på grundval av det reducerade skatteunderlag, som med tillämpning av de nya ortsavdragen uträknats med ledning av taxeringsnämndernas beslut vid 1951 och 1952 års taxeringar. Även vid uträknandet av statsbidragen böra taxeringsnämndernas beslut ligga till grund i fråga om såväl det verkliga som det reducerade skatteunderlaget vid 1951 års taxering. Omräkning av de beskattningsbara inkomsterna enligt de nya ortsavdragen på grundval av prövningsnämndernas ändringsbeslut torde icke böra komma i fråga.

Av betänkandet framgår ej klart hur kommittén avsett, att det genomsnittliga behovet av skattemedel under 7-årsperioden 1944—1950 skall framräknas. Det bör ihågkommas att sättet för fastställandet av den kommunala budgeten omlags under denna period i samband med det nya uppbördssystemet. Emellertid torde man därvid böra utgå från bruttoutgifterna, minskade med inkomsterna med undantag för allmän kommunalskatt. Vid beräkandet av utdebiteringen för skattekrona före och efter omräkningen enligt de nya ortsavdragen måste uppenbarligen också medtagas antalet skattekronor för fastighet.

Kommittén har icke angivit den myndighet, å vilken det bör ankomma att bestämma statsbidragen. Uppbördssakkunniga utgå dock ifrån att denna arbetsuppgift bör ankomma å länsstyrelserna.

Överståthållarämbetet påpekar att viss oklarhet ännu syntes råda, huruvida lokal skattemyndighet i stad med egen uppbördsförvaltning kunde åläggas att införa de föreslagna ortsavdragen och de däremot svarande beskattningsbara inkomsterna i 1951 och 1952 års längder. Vidare ville överståthållarämbetet för Stockholms vidkommande framhålla, att staden enligt bestämmelse i Kungl. Maj:ts kungörelse den 20 februari 1948, nr 150, med provisoriska bestämmelser om biträde av kommunala tjänstemän vid taxeringsarbetet i Stockholms stad ägde rätt att — i stället för att lämna biträdes hjälp på sätt i 108 § taxeringsförordningen sägs — lämna statsverket bidrag till kostnaderna för fullgörande av motsvarande arbetsuppgifter. Vid 1948 och 1949 års taxeringar hade allt längdföringsarbete utförts i stadens

egen regi och någon anledning att ifrågasätta någon ändring till kommande år i detta hänseende föreläge icke. Tvärtom måste det anses önskvärt, att längdföringsarbetet utfördes av samma myndighet, som handhade debiteringen. Av praktiska skäl vore det vidare tämligen uteslutet att låta exempelvis införandet av ortsavdrag och beskattningsbara inkomster i längderna ombesörjas i annan ordning. Överståthållarämbetet ville emellertid i detta sammanhang anmäla att, därest Stockholms stad i anledning av det merarbete, som kommitténs förslag medförde, skulle begagna sig av möjligheten att lämna penningbidrag i stället för personell medverkan, ämbetets skatteavdelning icke ägde erforderliga personalresurser eller lokalutrymmen för att övertaga dessa arbetsuppgifter.

Liknande synpunkter framföras av länsstyrelserna i *Stockholms, Södermanlands* och *Blekinge län*.

Departementschefen. Kommitténs förslag innebär, att man vid beräkningen av kommunernas utdebiteringsbehov skall utgå från det genomsnittliga behovet av skattemedel i kommunen under en sjuårsperiod, dock med frånräknande av det högsta och det lägsta årsbeloppet. Den sjuårsperiod, till vilken hänsyn sålunda skall tagas, anser kommittén för sin del böra bestämmas till åren 1944—1950.

Gentemot denna metod har bl. a. invänts, att penningvärdet undergått en försämring under åren 1944—1950, varför det genomsnittliga utdebiteringsbehovet för dessa år, i kronor räknat, måste ligga avsevärt under utdebiteringsbehovet för vart och ett av de år, varunder provisoriet skulle komma att gälla. Detta skulle kunna leda till att kommunerna finge nöja sig med lägre bidrag än kommittén avsett.

Den påtalade olägenheten skulle i huvudsak elimineras, om jämförelseperioden i stället bestämdes till tre år, vilka i tiden ligga nära det år (år 1951) då beräkning av nedgången i skatteunderlaget på grund av ortsavdragens höjning första gången skall ske. Eftersom utdebiteringsbeslutet under år 1950 av olika skäl icke kan läggas till grund — bl. a. skulle ett beslut om statsbidrag kunna tänkas inverka på utdebiteringsbesluten hösten detta år — synes perioden böra omfatta åren 1947—1949 (budgetåren 1948—1950). Det genomsnittliga utdebiteringsbehovet dessa tre år synes giva ett så pass rättvisande resultat, att det bör kunna läggas till grund för statsbidragets beräkning.

Kommittén har från sina utgångspunkter beräknat statsbidraget i anledning av ortsavdragsreformen till omkring 120 miljoner kronor. Såsom från något håll gjorts gällande torde detta belopp vara för högt beräknat. Med den av mig föreslagna grunden för beräkning av utdebiteringsbehovet torde däremot kostnaderna för reformens genomförande uppgå till ungefär det angivna beloppet. Det kan även tänkas, att den ändrade beräkningsgrunden medför att kostnaderna för statsbidraget komma att något överstiga nyssnämnda belopp. Detta torde emellertid komma att uppvägas genom att statens förluster vid förskottering av skatt till kommunerna komma att minska till följd av den nedgång i de kommunala skatterestantierna, som de

höjda ortsavdragen bära medföra. Då kommittén beräknat kostnaderna till 121 miljoner kronor har kommittén nämligen icke tagit hänsyn till den kompensation staten på denna väg erhåller för sina utgifter för ortsavdragsreformens genomförande.

Beträffande den av herr Velander föreslagna metoden för statsbidragets beräkning, vilken förordats av några remissinstanser, vill jag anmärka, att det av statsfinansiella skäl torde vara uteslutet att välja densamma. Metoden lider för övrigt av den svagheten, att statsbidraget skulle komma att variera från år till år, varför staten icke skulle hava möjlighet att på förhand beräkna sina utgifter i detta hänseende.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen föreslås, att statsbidrag skall utgå i sådan omfattning, att den sammanlagda utdebiteringen till kommun och landsting icke skall behöva höjas med mera än högst en krona. För att så långt som möjligt förenkla bidragsgivningen, har kommittén föreslagit, att statsbidrag endast skall utgå till primärkommun. Detta innebär, att stegringen av landstingsskatten i första hand skall avräknas på nämnda krona.

Förslaget i denna del har mött vissa erinringar. Sålunda har Svenska landstingsförbundet med utgångspunkt från en genomsnittlig skattehöjning av 50 öre beräknat landstingens skatteförlust på grund av den föreslagna höjningen av ortsavdragen till mellan 50 och 60 miljoner kronor per år, varför kompensation enligt förbundets mening borde lämnas. Vidare har framhållits att för Norrbottens läns vidkommande skulle erfordras en höjning av landstingsskatten med en krona 50 öre.

Enligt min mening är det lämpligt att, på sätt kommittén föreslagit, i princip begränsa bidragsrätten till att endast gälla primärkommunerna.

Vad angår uppgiften att en höjning av landstingsskatten utöver en krona skulle i visst fall bliva nödvändig, vill jag anmärka, att enligt de av kommittén företagna utredningarna skulle en skattehöjning med en krona innefatta en relativt god säkerhetsmarginal för skatteminskningen på grund av ortsavdragens höjning. Skulle emellertid för något landstings vidkommande den skattehöjning, som är direkt hänförlig till ortsavdragens höjning, likväl komma att överstiga en krona, bör staten enligt min mening lämna ersättning för den stegring av utdebiteringen, som överstiger en krona.

Slutligen ha framförts vissa erinringar av teknisk art. I denna del avsluter jag mig till den av riksräkenskapsverket uttalade meningen, att det tekniska förfarandet troligen kan göras enklare än det av kommittén föreslagna. Närmare anvisningar för uträkningen av statsbidraget m. m. torde bära, sedan frågan ytterligare prövats, meddelas i administrativ ordning.

I detta sammanhang vill jag nämna, att kommittén icke berört frågan om den inbördes ordningen mellan de föreslagna statsbidragen och de allmänna skatteutjämningsbidragen. Här uppkommer emellertid frågan om skatteutjämningsbidragen skola inräknas i det utdebiteringsbehov, som skall ligga till grund för statsbidragens beräkning, eller om detta utdebiteringsbehov skall bestämmas endast efter den faktiska utdebiteringen å de skatt-

skyldiga. De olika beräkningsmetoderna leda till avsevärt olika slutresultat. För att nå ett resultat, som överensstämmer med statsbidragets syfte, synes enligt min mening statsbidraget böra beräknas med utgångspunkt från bruttoutdebiteringen.

F. Jämkning i den statliga inkomstskatteskalen för fysiska personer.

Kommittén. Kommittén har med hänsyn till vad som anförts i direktiven för 1949 års skatteutredning ansett sig böra utgå ifrån, att sådana jämkningar skola vidtagas i de statliga inkomstskatteskalorna för fysiska personer, att de skattskyldiga icke erhålla någon ökning av sin sammanlagda skatt.

Remissyttrandena. Ifrågavarande spørsmål har föranlett uttalanden endast i ett fåtal remissyttrandena.

1949 års skatteutredning framhåller att utredningen på kommitténs begäran verkställt vissa uträkningar för ändring av *statsskatteskalen*. Dessa uträkningar hade haft till syfte att vid alternativen 5 och 7 (fallande avdrag) med så liten marginal som möjligt eliminera alla ökningarna av total skatt, som skulle uppkomma vid en höjning av den kommunala utdebiteringen från 10 till 11 kronor. Utredningen ville framhålla, att de ändrade statsskatteskalor, som här omnämndes, avpassats uteslutande till de framräknade skatteökningarna och utan hänsyn till hur skalorna tedde sig, om de sågades isolerade. De ändrade skalorna hade sålunda icke tjänat annat syfte än att beräkna den kostnad för staten, som skulle uppkomma genom att skatteökningarna enligt alternativen 5 och 7 (fallande avdrag) vid en utdebiteringsstegring från 10 till 11 kronor kompensades på ifrågavarande sätt. Den statsskatteskala, som konstruerats för det nu framlagda förslaget — alternativ 5 — och som beräknats medföra en nettominskning i statlig inkomstskatt av 7,5 milj. kronor, krävde sålunda för sin användning ytterligare jämkningar och vore tänkt att rymmas inom det förslag till jämkad statsskatteskala, som skatteutredningen syftade till att slutligen framlägga.

Några remissinstanser anföra vissa betänkligheter och erinringar angående den ifrågasatta jämkningen i inkomstskatteskalen.

Kammarrätten finner det vara av vikt, att en omarbetning av statsskatteskalorna komme till stånd i syfte att bereda kompensation åt enskilda skattskyldiga, som för den händelse kommitténs förslag genomfördes skulle få sin kommunalskatt höjd. Emellertid hade kammarrätten svårt att föreställa sig, hur på denna väg full kompensation skulle kunna beredas alla enskilda skattskyldiga. Kammarrätten syftade därvid särskilt på enskilda skattskyldiga, bosatta å orter, tillhörande högre ortsgrupper än den mellersta ortsgruppen, och på sådana fastighetsägare, som icke vore i stånd att till fullo utnyttja sina ortsavdrag.

Liknande synpunkter framhållas av *länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs och Kopparbergs län*. Sistnämnda länsstyrelse anser en dylik revision av inkomstskatteskalorna vara mycket svår att genomföra och icke möjlig beträffande barnfamiljerna.

Länsstyrelsen i Östergötlands län uttalar, att den ifrågasatta revisionen av inkomstskatteskalen vore en förutsättning av väsentlig art och måste bli en verklighet innan de kommunala ortsavdragen höjdes.

Socialstyrelsen kan däremot icke finna det rimligt att verkställa en just för detta ändamål avpassad justering av skalorna för att åstadkomma en minskning av statsskatten av så ringa omfattning som en eller annan procent av inkomsten. Frågan syntes i stället böra beaktas i samband med den allmänna översyn av den statliga beskattningen och dess verkningar, som uppdragits åt 1949 års skatteutredning.

Departementschefen. Såsom 1949 års skatteutredning förutsatt, bör denna fråga lösas i samband med den allmänna översyn av inkomstskatteskalen, som utredningen erhållit i uppdrag att utföra.

6. Vissa särskilda frågor.

A. Hemmavarande barns hänförande till arbetspersonalen.

Gällande bestämmelser. Enligt gällande bestämmelser (punkt 6 anv. till 22 § kommunalskattelagen och punkt 11 anv. till 29 § samma lag) skall hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, anses tillhöra arbetspersonalen. Därest barnet ej fyllt 18 år, gäller detta dock allenast under förutsättning att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen. Hemmavarande barn under 16 år anses i intet fall tillhöra arbetspersonalen (jfr 20 § kommunalskattelagen och dithörande anv. punkt 2). Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras självt för den inkomst, det kan hava haft i avlöning eller naturaförmåner eller eljest, varemot föräldrarna få göra avdrag såsom för annan arbetshjälp. För barn, som icke anses tillhöra arbetspersonalen, får intet dylikt avdrag göras, även om barnet deltagit i arbetet, varav följer, att lön och underhåll åt barnet ej heller skall upptagas såsom inkomst för barnet.

Sin nuvarande lydelse erhöles ifrågavarande bestämmelser i samband med att åldersgränsen för barnavdrags åtnjutande genom beslut av 1938 års riksdag höjdes från 16 år till 18 år. Dessförinnan hade gällt, att hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och deltagit i föräldrarnas förvärvsverksamhet, ansågs tillhöra arbetspersonalen.

Kommittén. Då barnbidragen, vilka föreslås skola ersätta barnavdragen vid beskattningen, icke utgå till barn över 16 år, torde några bärande skäl

för att behandla hemmavarande barn som fyllt 16 år och som sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse olika, beroende på om de uppnått 18 års ålder eller ej, icke längre föreligga. Möjligen skulle man kunna göra den invändningen mot slopandet av 18-årsgränsen, att den omständigheten, att familjer med barn i åldern 16—18 år gått förlustig rätten till barnavdrag utan att erhålla ersättning i form av barnbidrag icke bör föranleda att föräldrar, som sysselsätta sina barn i eget jordbruk eller rörelse, skola erhålla en förmån, som icke kan givas åt andra familjer med barn i denna ålder. Det synes emellertid föga rationellt att i skattelagarna bibehålla en gränsdragning för rätten att hänföra hemmavarande barn till arbetspersonalen, som egentligen icke kan sakligt motiveras. Kommittén anser sig fördenskull böra föreslå, att den nuvarande 18-årsgränsen borttages.

Remissyttrandena. Av de remissinstanser, vilka uttalat sig beträffande den ifrågasatta sänkningen av åldersgränsen, lämnas förslaget utan erinran av *kammarrätten, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Göteborgs och Bohus samt Örebro län.*

Länsstyrelsen i Västmanlands län och *taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* ställa sig tveksamma till förslaget med hänsyn till de större möjligheter, som därigenom skulle öppnas för jordbrukare och rörelseidkare att fördela inkomsten på familjemedlemmarna.

Av samma skäl avstyrka länsstyrelserna i *Kalmar, Östergötlands och Norrbottens län* att någon ändring i ifrågavarande bestämmelser vidtages.

Sälunda framhåller *länsstyrelsen i Kalmar län*, att länsstyrelsen visserligen kunde förstå de skäl, som legat till grund för de sakkunnigas förslag i denna del, men ansåge sig med stöd av vunnit erfarenhet böra framhålla, att bestämmelsernas slopande i ett betydande antal fall komme att föranleda till en av förhållandena eljest icke betingad uppdelning av fastigheters, respektive rörelsers intäkter på familjemedlemmarna i syfte att helt undgå eller i varje fall till ett minimum nedbringa skatteuttag från familjemedlemmarna. Länsstyrelsen ansåge sig därför icke kunna ansluta sig till förslaget i denna del. Om det skulle förhålla sig så att man, därest rätten till familjeavdrag för barn skulle upphöra, till äventyrs ansåge, att den hittills gällande övre åldersgränsen, 18 år, skulle sakna anknytning till eljest gällande lagstiftning, torde man i förevarande avseende mycket väl kunna bestämma sagda övre gräns till myndighetsåldern, 21 år.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför:

I de ortsgupper, som finnas inom Östergötlands län, nämligen ortsgrupperna II och III, skall ortsavdraget för ogift person uppgå till respektive 1 230 och 1 290 kronor. Följden blir, att jordbrukare eller rörelseidkare kan tillgodogöra sig ett avdrag, som uppgår till ortsavdraget för barnet, utan att desamma åsättes taxering. Detta kan visserligen inträffa även enligt nu gällande bestämmelser, men då ortsavdragen äro relativt låga, har förhållandet icke så stor betydelse. Då enligt de sakkunnigas förslag ortsavdragen väsentligen höjts, förtjänar det påpeka förhållandet större uppmärksamhet. Länsstyrelsen ifrågasätter därför huruvida icke med avseende å det särskilda förhållande, som råder mellan föräldrar såsom arbetsgivare och barn såsom arbetstagare, en omarbetning av förslaget i denna del vore befogad.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller, att de nuvarande bestämmelserna varit taxeringsmyndigheterna till stor nytta, då det gällt att avgränsa den verkliga arbetspersonalen i jordbruk och skogsbruk. Om dessa bestämmelser upphävdes, torde betydande svårigheter i fråga om berörda avgränsning uppstå för taxeringsmyndigheterna. Man torde sålunda böra räkna med, att de skattskyldiga för ernående av skattelättnad komme att utnyttja möjligheten att till arbetspersonal hänföra även barn mellan 16 och 18 år, varvid samtidigt barnets inkomst så bestämdes, att barnet icke komme att beskattas. Länsstyrelsen hade särskilt då det gällt skogsarbete förmärkt en sådan tendens till uppdelning av arbetsinkomst.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför:

Beträffande barn mellan 16 och 18 år uppstår vid den praktiska tillämpningen alltid svårighet att avgöra, om barnet verkligen utfört sådant arbete, att löneavdrag är motiverat, eller huruvida i själva verket fråga är om försörjningsbidrag. Därest ett barn i åldern 16—18 år under året icke haft inkomst (inklusive naturaförmåner) till belopp av minst 600 kronor, torde arbetsinsatsen knappast ha varit sådan, att barnet kan hänföras till arbetspersonal i egentlig mening. Avdrag borde då ej heller medgivas. Å andra sidan måste erkännas, att vid höjda ortsavdrag denna fråga icke får i beskattningshänseende samma betydelse som förut, då barnen vid så låg inkomst som 600 kronor ändock bli skattefria. För erhållande av erforderlig beskattningseffekt måste i så fall 600-kronorsgränsen höjas.

Departementschefen. De skäl, som kommittén anført, tala i och för sig för en ändring av ifrågavarande bestämmelser på sätt kommittén föreslagit. Å andra sidan tala praktiska skäl för att nuvarande bestämmelser skola bibehållas oförändrade. Vid bifall till kommitténs förslag skulle nämligen jordbrukare och rörelseidkare med barn mellan 16 och 18 år beredas ökade möjligheter att överföra viss del av inkomsten å barnet med påföljd att inkomsten bleve skattefri. Överföres ett belopp, motsvarande fullt ortsavdrag enligt de föreslagna reglerna, torde taxeringsnämnderna visserligen hava möjlighet att inskrida i de fall, då barnet i själva verket icke fullgjort arbete som motiverar en så pass hög lön. Men om fadern överför allenast ett belopp å t. ex. 500 kronor, torde det vara omöjligt för taxeringsnämnden att vederlägga faderns påstående att barnet biträtt i jordbruket eller rörelsen åtminstone så pass att den lämnade ersättningen vore skälig. För att icke utöka möjligheterna till obehörig fördelning av inkomsten å familjemedlemmar vill jag därför, i överensstämmelse med den mening som uttalats av bl. a. taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, förorda att gällande bestämmelser i denna del bibehållas oförändrade.

B. Folkpensionärernas beskattning.

Inledning. Vid tillkomsten av lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1948, avsågs att så avväga pensionsförmånernas storlek att även de ekonomiskt sämst ställda folkpensionärerna tillförsäkrades en godtagbar levnadsstandard. Det stod där-

vid klart, att detta syfte icke skulle uppnås, därest pensionsförmånerna bleve föremål för en mera kännbar beskattning. Av verkställda undersökningar framgick att — på grund av vid inkomsttaxeringen gällande ortsavdrag och den beskattningsnämnderna tillagda rätten att medge extra avdrag för nedsatt skatteförmåga — någon beskattning eller nämnvärd sådan av pensionsförmånerna för berörda grupp av folkpensionärer icke ifrågakomme vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt skulle däremot föranledas en viss, icke obetydlig beskattning.

Enligt 50 § 2 mom. femte stycket kommunalskattelagen och anvisningar därtill skall skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av änke-(änklings-)bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingsbidrag med barn, anses hava sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till extra avdrag. Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension eller änke- eller änklingsbidrag, men pensionen eller bidraget likväl utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, bör den skattskyldige regelmässigt medgivas ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag för nedsatt skatteförmåga. Därest folkpensionen eller änke- eller änklingsbidraget icke uppgår till minst hälften av den sammanlagda inkomsten bör avdrag medgivas allenast då särskilda skäl därtill föranledde.

Med hänsyn till de högre ortsavdragen har behov av dylika särbestämmelser icke ansetts erforderliga för statsbeskattningens vidkommande.

Rörande de olika pensionsförmånernas storlek må här erinras om följande.

Allmän ålderspension utgör för år räknat för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller till vars hustru utgår hustrutillägg, 800 kronor samt för annan pensionsberättigad 1 000 kronor. Dessa förmåner utgå oberoende av inkomst och förmögenhet.

Invalidpension utgöres av grundpension å 200 kronor om året oberoende av inkomst och förmögenhet och av tilläggspension å högst 600 kronor om året till gift pensionsberättigad och 800 kronor om året till ogift pensionsberättigad. Tilläggspensionen är i sin helhet inkomstprövad. Den höjes med en tredjedel för gift person, vars make icke är pensionsberättigad och ej erhåller hustrutillägg.

Sjukbidrag överensstämmer till storlek m. m. med invalidpensionen.

Änkepension, i sin helhet inkomstprövad, utgör högst 600 kronor om året.

Till nu angivna huvudformer av folkpension kunna komma vissa tillägg, vilka jämväl äro att anse såsom folkpension. Sådana tillägg äro bostadstillägg, särskilda bostadstillägg, hustrutillägg och blindtillägg.

Riket har med hänsyn till bostads- och bränslekostnaderna indelats i fem bostadskostnadsgrupper (se SFS 1947: 222).

De *bostadstillägg*, som högst kunna ifrågakomma, äro följande:

	Bostadskostnadsgrupp				
	I	II	III	IV	V
Gift pensionsberättigad och änkepensionsberättigad	0	100	200	300	400
Annan pensionsberättigad	0	150	300	450	600

Bostadstillägget är i sin helhet inkomstprövat.

Särskilt bostadstillägg utgår i kommun, som så beslutar. Kommunen fastställer själv grunder för detta bidrag.

Hustrutillägg utgöres av tilläggspension och bostadstillägg, uppgående till samma belopp som hustrun skulle hava erhållit i form av sådana förmåner, därest hon varit berättigad till invalidpension. Detta tillägg utgår till pensionsberättigad gift mans hustru, om hon fyllt 60 år och makarna varit gifta minst 5 år. Hustrutillägget är inkomstprövat.

Blindtillägg utgår i förekommande fall med 700 kronor om året. Förmånen är ej inkomstprövad.

Slutligen må påpekas att särskilda *dyrtidstillägg* utgått under 1948 och 1949 med belopp utgörande

30 kronor för änkepensionsberättigad och för den som uppbär hustrutillägg,

40 kronor för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller till vars hustru utgår hustrutillägg, samt

50 kronor för annan pensionsberättigad.

Kommittén. De särskilda bestämmelserna i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen med dithörande anvisningar om skattelindring för folkpensionärer vore närmast betingade därav, att de kommunala Ortsavdragen vore så låga, att även sådana folkpensionärer, vilka helt eller till huvudsaklig del vore beroende av folkpensionen för sin försörjning, bleve underkastade en icke obetydlig beskattning till kommunal inkomstskatt. I proposition nr 224/1948 uttalades också, att därest de kommunala Ortsavdragen bleve föremål för en allmän höjning, kunde lagstiftningen bliva onödig.

De av kommittén föreslagna Ortsavdragen komme icke, om de genomfördes, att göra den särskilda lagstiftningen om skattelindring för folkpensionärerna onödig. Den av kommittén förordade höjningen av avdragen — ehuru i och för sig betydande — vore nämligen icke tillräcklig för att från kommunal beskattning undantaga sådana folkpensionärer, som helt eller till huvudsaklig del vore beroende av folkpensionen för sin försörjning. Såsom exempel kunde nämnas att en ogift ålderspensionär i Stockholm utan annan inkomst än folkpensionen uppbure statliga pensionsförmåner med 1 650 kronor och — vid normala hyreskostnader — särskilt bostadstillägg med 580 kronor eller alltså sammanlagt 2 230 kronor. Det av kommittén föreslagna Ortsavdraget uppginge till 1 400 kronor. För makar, som båda vore ålderspensionärer, uppginge under motsvarande förhållanden de statliga pensionsförmånerna till 2 480 kronor och det särskilda bostadstillägget till 900 kronor eller sammanlagt 3 380 kronor. Det av kommittén föreslagna Ortsavdraget uppginge till 2 000 kronor.

Den differens mellan uppburen pension och Ortsavdrag, som sålunda alltså jämt komme att förefinnas, nödvändiggjorde enligt kommitténs mening ett bibehållande av den lagstiftning rörande folkpensionärernas beskattning, som antogs av 1948 års riksdag. Kommittén ville emellertid framhålla, att en höjning av de kommunala Ortsavdragen till de av kommittén föreslagna be-

loppen komme att i väsentlig mån försvaga de invändningar, som från skilda håll riktades mot denna lagstiftning vid dess tillkomst. Sålunda kunde nämnas att de föreslagna ortsavdragen helt täckte de belopp med vilka den allmänna ålderspensionen utginge. Då statligt bostadstillägg icke utginge i bostadskostnadsgrupp I, inom vilken grupp återfunnes kommuner, som ur skattesynpunkt tillhörde ortsgrupp I—III, innebure detta att ålderspensionärerna inom dessa ortsgrupper genom ortsavdragen fritoges från kommunal beskattning för den statliga pensionen. Antalet fall, där särskilt avdrag öfver ortsavdraget måste medgivas, torde alltså komma att väsentligt minska vid ett genomförande av kommitténs förslag.

Vid diskussionerna inom kommittén rörande de problem, som sammanhänge med folkpensionärernas ställning i beskattningshänseende, hade inom kommittén ifrågasatts, huruvida icke efter en höjning av de kommunala ortsavdragen lagstiftningen rörande skattelindring för folkpensionärerna kunde utformas efter andra linjer, än de som följdes 1948. Såsom förut anmärkts skulle ortsavdragen efter en höjning till de av kommittén föreslagna beloppen komma att täcka den icke inkomstprövade delen av den allmänna folkpensionen. Det extra avdraget komme således framdeles att medgivas för att från beskattning undantaga inkomstprövade pensionsförmåner i den mån sådana av den skattskyldige åtnjotes. Det låge då nära till hands att i stället undantaga dylika förmåner från skatteplikt. Då de inkomstprövade förmånerna minskades vid stigande inkomst, skulle även skattebefrielsen successivt minska. Därigenom skulle man komma ifrån de taxeringstekniska olägenheter, som det nuvarande systemet medförde. Kommittén hade dock icke ansett sig böra framlägga ett direkt förslag i denna fråga med hänsyn därtill att 1946 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning angående socialförmånernas skatterättsliga natur och om åvägbringande av en samordning mellan lagstiftningen å socialvårdens område och skattelagstiftningen. Skulle Kungl. Maj:t likväl finna att de särskilda bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärer på grund av sin svår- tillämplighet borde upphävas, ville kommittén förorda en omprövning av det förslag för vilket här nu redogjorts.

Remissyttrandena. Samtliga remissinstanser, som uttalat sig i denna fråga, hava framhållit de stora praktiska svårigheter de särskilda bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärer innebure.

Några remissinstanser uttala sig för att inkomstprövade folkpensioner skola undantas från skatteplikt, bl. a. av det skälet att man därigenom skulle undgå de besvärligheter de särskilda bestämmelserna om skattelindring vållade. Dylika synpunkter anföras av *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Stockholms och Norrbottens län*.

1949 års *uppbördssakkunniga* hänvisa till att de sakkunniga i sitt första betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet (SOU 1950: 7) undantagit dessa förmåner från preliminär A-skatt, enär folkpensionärer med dylika förmåner regelmässigt borde vid den årliga taxeringen

kunna påräkna så stort avdrag för nedsatt skatteförmåga, att någon slutlig skatt icke borde komma i fråga. Med nuvarande svårtillämpade bestämmelser om skattelindring för folkpensionärer kunde man emellertid icke bortse från att ifrågavarande skattskyldiga i åtskilliga fall komme att påföras beskattningsbar inkomst och på grund därav slutlig skatt. Dylika situationer skulle kunna undvikas, om de pensionsförmåner, varom här vore fråga, undantoges från skatteplikt. Uppbördssakkunniga skulle ur denna synpunkt med tillfredsställelse ha sett, att förslag härom kunnat framläggas utan avvaktan på den av 1946 års riksdag begärda utredningen angående socialförmånernas skatterättsliga natur m. m.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län uttalar sig emot att helt fritaga inkomstprövade folkpensioner från beskattning, eftersom detta skulle leda till att skatten i vissa inkomstlägen ökades vid ökad sidoinkomst, ehuru den totala inkomsten bleve oförändrad. Den enklaste lösningen vore enligt länsstyrelsens mening att i samband med ortsavdragens höjning ändra villkoren för folkpensionärernas beskattning så, att särskild skattelindring skulle få givas åt dessa efter beskattningsnämnds fria bedömande men i allmänhet endast vid ganska låg sidoinkomst.

Några remissinstanser hava — utan att taga ställning till frågan om skattefrihet för inkomstprövade folkpensioner — uttalat sig angående nuvarande särskilda bestämmelser om skattelindring för folkpensionärer och därvid uttryckt önskemål om att dessa bestämmelser snarast borde upphävas eller ändras.

Sälunda uttalar *länsstyrelsen i Västerbottens län*:

Som ett resultat av de fortfarande för låga ortsavdragen har kommittén föreslagit ett bibehållande av bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärerna. Länsstyrelsen kan icke annat än beklaga att kommittén ansett sig böra framlägga förslag om bibehållande av en bestämmelse, som är praktiskt omöjlig. Länsstyrelsen skulle vilja förorda att åtminstone anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen upphävdes. Bestämmelserna i 50 § 2 mom. 3 st. andra punkten skulle få tillräcklig effekt utan berörda anvisningar och skulle ge möjlighet till en smidigare anpassning efter förhållandena i det enskilda fallet, om taxeringsmyndigheterna icke vore bundna av anvisningarna till berörda bestämmelse.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser, att denna undantagslagstiftning snarast borde upphävas och skattelindring till folkpensionärer tillgodoses på annat tillfredsställande sätt.

Länsstyrelsen i Hallands län ifrågasätter, om det icke vore lämpligt att något vidga tillämpningsområdet för extra avdraget. De sedan ett par år tillbaka gällande avdragsbestämmelserna för beredande av skattelindring för folkpensionärer hade vid den praktiska tillämpningen icke varit över lag lyckade. De hade föranlett en tabellmässig beräkning av avdragen, varvid taxeringsnämnderna ansett sig väl mycket bundna av schablonavdrag. Detta hade föranlett, att skattelättnaden icke alltid träffat de mest ömmande fallen tillräckligt effektivt. Sedan kvarstående skatt påförts vederbörande, hade prövningsnämnden i rätt stor utsträckning fått bevilja ytterligare skattelindring i form av förhöjt extra avdrag. Då emellertid icke alla fall, där en

omprövning vore befogad, komme under prövningsnämndens bedömande, bleve resultatet lätt en viss ojämnhet i skattebördan för ifrågavarande skattskyldiga. Det syntes därför lämpligt, om de allmänna förutsättningarna för rätten att medgiva extra skattefria avdrag kunde något utbyggas. Om så skedde, torde de nu gällande generella bestämmelserna om skattefrihet för folkpensionärer vid den kommunala taxeringen kunna utgå.

Länsstyrelserna i Gotlands och Jämtlands län anföra liknande synpunkter.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser däremot icke frågan om upphävande av de ifrågavarande bestämmelserna vara av brådskande natur, eftersom socialförmånernas skatterättsliga natur torde komma att bli föremål för utredning samt anvisningar för bedömande av extra avdrag åt folkpensionärer torde hava lämnats taxeringsnämnderna inom varje län.

Departementschefen. Starka sociala skäl tala för att inkomstprövade folkpensioner undantagas från beskattning. Det torde nämligen ligga i sakens natur, att skatteförmågan hos personer, vilka komma i åtnjutande av inkomstprövade folkpensioner, i allmänhet är ringa eller helt obefintlig.

Om skattefrihet för de inkomstprövade folkpensionerna infördes, torde de särskilda bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärerna kunna upphävas. Därigenom skulle vinnas en viss lättnad i taxeringsarbetet. Vidare skulle en lättnad vinnas för de lokala skattemyndigheterna, därest den stora grupp av skattskyldiga, som folkpensionärerna utgöra, icke vidare behövde hänvända sig till skattemyndigheterna med ansökningar om befrielse från löneavdrag.

Jag är emellertid icke beredd att nu framlägga förslag om skattefrihet för inkomstprövade folkpensioner. Jag anser dock så goda skäl tala för en reform i sådan riktning, att en omprövning av hithörande bestämmelser bör vidtagas utan avvaktan å en allmän översyn av socialförmånernas skatterättsliga natur m. m. Jag utgår från att denna omprövning skall kunna ske inom sådan tid, att ändrade bestämmelser i ämnet skola kunna träda i kraft samtidigt med ortsavdragsreformens ikraftträdande.

C. Inkomstgränsen för deklarationsplikt och skatteplikt.

Gällande bestämmelser. För kommunalbeskattningens del gäller i detta hänseende att fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret och vilkens inom hemortskommunen beräknade taxerade inkomst icke uppgår till 600 kronor, icke skall upptagas till beskattning för sådan inkomst. I övrigt inträder skatteplikt i fråga om kommunal inkomstskatt för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, i hemortskommunen, då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 10 kronor, och i annan kommun, då den beräknade taxerade inkomsten där uppgår till minst 100 kronor. Vid den statliga beskattningen gälla beträffande skattepliktsgränsen bestämmelser, som helt överensstämmer med de för kommunal beskattning i hemortskommunen angivna. Anmärkas må även att taxeringsför-

ordningens regler om deklarationsplikten nära ansluta sig till vad som gäller för skattepliktens inträdande (51 § kommunalskattelagen, 9 § 5 mom. förordningen om statlig inkomstskatt och 26 § 1 mom. taxeringsförordningen).

Kommittén. Kommittén framhåller, att även om vissa erinringar kunde riktas mot utformningen av de nuvarande skattepliktsreglerna hade kommittén likväl icke ansett sig böra för kommunalbeskattningens del föreslå någon ändring härutinnan. Den överensstämmelse, som för närvarande förefunnnes mellan stats- och kommunalbeskattningen på detta område, borde nämligen enligt kommitténs mening såvitt möjligt bibehållas även i fortsättningen och en revision av hithörande bestämmelser sålunda icke begränsas till att avse endast den kommunala beskattningen.

Remissyttrandena. Ett antal remissinstanser har ifrågasatt huruvida icke i samband med en höjning av Ortsavdragen inkomstgränsen för deklarationskyldighet och skattskyldighet borde höjas.

Socialstyrelsen anser, att denna inkomstgräns lämpligen bör kunna bestämmas till 1 200 kronor. Det syntes nämligen, om Ortsavdragen höjdes i enlighet med kommitténs förslag, vara meningslöst att infordra deklARATIONER och verkställa taxering av inkomsttagare med inkomster mellan 600 och 1 200 kronor. Det skulle enligt senaste uppgifter röra sig om cirka 200 000 inkomsttagare.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har inom tre fögderier i länet gjort en undersökning angående antalet fysiska personer med till statlig inkomstskatt taxerad inkomst mellan 600 och 1 190 kronor, varvid framkommit, att av i inkomstlängderna för dessa fögderier upptagna 49 800 skattskyldiga omkring 3 600 eller 7,2 % hade taxerad inkomst mellan angivna gränser. Det syntes därför böra övervägas, huruvida icke minimigränsen för införande i inkomstlängd av »nolltaxeringar», varom här vore fråga, borde höjas till åtminstone 1 200 kronor, varigenom skulle vinnas en önskvärd reduktion av inkomstlängdernas omfattning. Enda följden av en sådan ändring skulle bli att pensionsavgifter för personer, vilkas taxerade inkomst icke uppginge till sådan förhöjd gräns, finge beräknas efter ändrade grunder.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anlägger liknande synpunkter på spörsmålet. Länsstyrelsen anför:

Fastställande av taxerad inkomst för skattskyldiga med lägre taxerad inkomst än den som med minst 10 kr. överstiger Ortsavdraget i respektive Ortsgrupper har icke annan betydelse än för bestämmandet av folkpensionsavgiftens storlek. Då folkpensionsavgift utgår med 1 % av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, dock lägst 6 kr. (för äkta makar lägst 6 kr. för vardera), kan fastställandet av taxering i nu ifrågavarande inkomstskikt icke ha annan reell betydelse för den enskilde än att folkpensionsavgiften kan ökas från 6 kr. till 11 kr. för ogift person. Det måste enligt länsstyrelsens förmenande anses som ett slöseri med såväl den enskildes som beskattningens nämndernas och uppborndsmyndigheternas tid och arbetskraft, att för fastställande av huruvida en avgift skall utgå med 6 — 7 — 8 — 9 — 10 — 11 eller 12 kr. igångsätta ett så omständligt och dyrbart förfarande som deklARATIONER- och taxeringsförfarandet. Länsstyrelsen ifrågasätter därför, att

taxeringsförordningens bestämmelser om skyldighet för fysisk person att avgiva allmän självdeklaration ändras på det sätt, att deklarationsskyldighet inträder först vid en inkomst av 1 200 kr. Då det icke bör överlåtas till den skattskyldige att bedöma huruvida han är deklarationsskyldig eller icke, bör emellertid, i motsats mot vad nu gäller, deklarationsplikten anknyta till den sammanlagda bruttoinkomsten. I fråga om inkomstkällorna jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse samt inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet genom icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom är en mera noggrann prövning av såväl deklarerade intäkter som yrkade avdrag nödvändig, varför beträffande sådana skattskyldiga, som under beskattningsåret haft inkomst av nyssnämnd art, deklarationsplikt — liksom för juridiska personer — synes böra anknytas till förekomsten av sådan förvärvskälla.

För allmänheten måste ett bibehållande av deklarationsskyldighet och taxering i fall, då man redan från början kan utgå ifrån att förfarandet icke kommer att resultera i någon påföring av skatt, te sig som trakasseri. Genom en ändring av reglerna om deklarationsskyldighet, sådan som nu föreslagits, skulle ock vinnas viss lättnad i taxeringsnämndernas arbetsbörda.

Det har icke varit möjligt för länsstyrelsen att verkställa en mera omfattande beräkning av huru stort bortfall av folkpensionsavgifter skulle bli en följd av underlåten taxering i dessa fall.

En »provtaxering» med ledning av 1948 års inkomstlängder i detta avseende av de två landskommuner i länet, beträffande vilka kommittén verkställt provtaxering, nämligen Skultuna och Romfartuna, har givit vid handen, att bortfallet skulle stanna vid resp. 98 kr. och 119 kr., med ett medeltal för båda kommunerna tillsammans av 3 kr. 10 öre per person, som berördes av den ifrågasatta reformen. Då hela summan påförd folkpensionsavgift — efter avkortningar — i dessa kommuner var resp. 36 663 kr. och 15 114 kr., stannar bortfallet vid 0,27 %, resp. 0,79 % eller i medeltal 0,42 %. Folkmängden i dessa kommuner var den 1 januari 1948 2 182 personer i Skultuna och 1 058 personer i Romfartuna, och summa sammanräknad nettoinkomst och summa taxerat belopp uppgick till 4 577 060 kr. resp. 4 247 050 kr. i Skultuna och 1 753 800 kr. resp. 1 685 400 kr. i Romfartuna, fördelat på 1 046 skattskyldiga personer i Skultuna och 486 personer i Romfartuna med sammanräknad nettoinkomst av över 600 kr., varvid samtaxerade äkta makar räknats som en skattskyldig.

Skulle det visa sig, att bortfallet blir av större betydelse, torde möjlighet icke saknas att ordna fastställandet och uppbörden av folkpensionen på ett smidigare sätt än det nu gällande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län påpekar i detta sammanhang, att en stor del av pensionsavgifterna i storleksgruppen 6—10 kronor icke betalas eller kunna indrivras.

Även *1949 års uppördssakkunniga* samt *länsstyrelserna i Kristianstads, Hallands och Kopparbergs län* framhålla att en höjning av inkomstgränsen för deklarationsplikt och skatteplikt bör tagas under omprövning.

Departementschefen. En höjning av ortsavdragen aktualiserar frågan om en höjning av inkomstgränserna för deklarationsplikt och skatteplikt. Jag är emellertid icke beredd att utan ytterligare undersökningar föreslå några ändringar i hithörande bestämmelser. Jag har vid detta ståndpunktstagande beaktat bl. a. att en höjning av deklarationspliktsgränsen torde förutsätta

en ändring av bestämmelserna för beräkning av avgifterna till den allmänna folkpensioneringen i fråga om de inkomstlägen, som skulle komma att ligga under inkomstgränsen för deklarationsplikt.

Sedan frågan blivit ytterligare beredd, torde jag få ånyo anmäla densamma. Jag förutsätter att proposition i ämnet skall kunna framläggas till nästa års riksdag.

Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer, härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),

2) förordning angående ändrad lydelse av 3 § och 8 § 3 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt,

3) förordning om ändrad lydelse av 78 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), samt

4) lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag,

dels ock godkänna i det föregående angivna grunder för utbetalande av statsbidrag till kommuner och, i förekommande fall till landsting.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Ortsavdragskommitténs förslag.

F ö r s l a g

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 20 §, 48 § 2 och 3 mom., 49 §, 50 § 2 mom., 69 § och 70 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 20 § 2., 22 § 6., 48 §, 49 § 1., 51 § och 62 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

20 §.

Vid beräkningen — — — och bibehållande.

Avdrag må *icke* ske för:

den skattskyldiges — — — eller uppfostran;
värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av
den skattskyldige själv, andre maken eller hemmavarande barn under 16 år;
ränta å — — — till kapitalförlust.

(Se vidare anvisningarna.)

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt Ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 680 kronor, i Ortsgrupp II 1 760 kronor, i Ortsgrupp III 1 840 kronor, i Ortsgrupp IV 1 920 kronor och i Ortsgrupp V 2 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed i denna paragraf jämställs änking, änka eller fränskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra och tredje styckena sagts äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i Ortsgrupp I 1 180 kronor, i Ortsgrupp II 1 230 kronor, i Ortsgrupp III 1 290 kronor, i Ortsgrupp IV 1 340 kronor och i Ortsgrupp V 1 400 kronor.

3 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under *en del* av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommu-

¹ Senaste lydelse av 20 §, 48 § 2 mom. och 69 § se 1938:368, av 70 § 1 mom. se 1945: 897, av 50 § 2 mom. se 1948:308, av anvisningarna till 48 § 2. se 1930:190, av anvisningarna till 22 § 6. och anvisningarna till 48 § 4. se 1938:368 samt av anvisningarna till 20 § 2. och anvisningarna till 48 § 1. se 1945:897.

nalt ortsavdrag, utgörande för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, en tolvtedel av det enligt bestämmelserna i 2 mom. medgivna avdraget. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas nedåt till jämna tiotal kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

49 §.

Därest delägarna i boet efter avliden person, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, levit i oskift bo och varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av dödsboets inkomst, må dödsboet efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande kunna för senare beskattningsår än det, då dödsfallet inträffade, tillerkännas kommunalt ortsavdrag med högst samma belopp, som den avlidne skulle hava åtnjutit i avdrag, därest han fortfarande levit.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres i hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga vara väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige äger tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag, med ytterligare ett belopp av högst 2 000 kronor. Skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, skall — därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda — anses hava sådan nedsatt skatteförmåga, varom ovan förmåles.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

69 §.

Å svensk — — — kommunalt ändamål.

Vad ovan sagts gäller i tillämpliga delar jämväl sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

(Se vidare anvisningarna.)

70 §.

1 mom. Person, som — — — stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Anvisningar

till 20 §.

2. Frågan om — — — taxeringsåret (se 65 §).

till 22 §.

6. Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras själv för den inkomst det kan hava haft i avlöning och naturaförmåner eller eljest, varemot föräldrarna få göra avdrag såsom för annan arbetshjälp. För barn, som icke

anses tillhöra arbetspersonalen, får intet dylikt avdrag göras, även om barnet deltagit i arbetet, varav följer, att lön och underhåll åt barnet ej heller skall upptagas såsom inkomst för barnet.

till 48 §.

1. Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats. Jämlikt 65 § bedömes frågan, om en person varit gift eller om en gift person levtt tillsammans med sin make, efter det förhållande som rått under större delen av beskattningsåret, och bedömes frågan, huruvida rätt till allmänt barnbidrag förelegat, efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Rätt till allmänt barnbidrag anses föreligga från och med den dag barnet fötts eller rätten eljest inträtt till och med den dag barnet fyllt 16 år eller rätten eljest upphört. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Avgörande för frågan, huruvida skattskyldig haft husföreståndarinna, är det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret.

2. Till ledning — — — följande *exempel*:

En man har varit bosatt i kommun, tillhörande ortsgrupp III, under tiden den 1 januari—den 5 mars. Efter avflyttning från riket sistnämnda dag ingår han den 1 april äktenskap, vilket består under återstoden av året. Vid taxering nästföljande år utgör honom tillkommande ortsavdrag $\frac{3}{12} \times 1\ 840 = 460$ kronor, vadan avdrag får åtnjutas med sistnämnda belopp.

till 49 §.

1. Oskift dödsbo efter person, som vid silt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levtt. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Avdrag, varom — — — ägt rum.

till 51 §.

Vid tillämpning av bestämmelsen i paragrafens första stycke tages ej hänsyn till huru lång tid den skattskyldige varit här i riket bosatt. En skattskyldig, som varit här i riket bosatt allenast en kortare tid och därunder ej åtnjutit någon inkomst i hemortskommunen men under återstoden av året i samma kommun haft en beräknad taxerad inkomst, som icke uppgår till 600 kronor, upptages icke till beskattning för någon inkomst i kommunen i fråga. Har han däremot exempelvis i hemortskommunen, under den tid han varit i riket bosatt, åtnjutit 500 kronors inkomst och under återstoden av året, då han bott utomlands, tillgodonjutit i kommunen skattepliktig inkomst till belopp av 1 000 kronor, utgör den skattskyldiges hela beräknade taxerade inkomst i nämnda kommun 1 500 kronor och föreligger alltså skatteplikt för honom, därest icke honom tillkommande ortsavdrag skulle uppgå till sistnämnda belopp.

till 62 §.

Till ledning — — — följande *exempel*:

En ensamstående person, bosatt å ort tillhörande ortsgrupp II, har år 1953 för beskattning därstädes uppgivit en inkomst av 2 000 kronor. Hans

beskattningsbara inkomst blir då med tillämpning av bestämmelserna i 48 och 50 §§ 770 kronor. År 1954 upptäckes, att deklarationen varit felaktig, i det att den skattskyldige rätteligen bort uppgiva en inkomst av 2 800 kronor. Den beskattningsbara inkomsten hade alltså med tillämpning av nyssnämnda lagrum år 1953 rätteligen bort vara 1 570 kronor, och till eftertaxering år 1954 skall upptagas ett belopp av $1\,570 - 770 = 800$ kronor. Detta belopp upptages — utan sammanblandning med den beskattningsbara inkomst, som kan i vanlig ordning fastställas — i 1954 års taxeringslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 3 §, 8 § 3 mom., 17 § samt 18 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

Bestämmelserna i — — — statlig inkomstskatt.

I den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller i denna förordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser äga tillämpning vid taxeringen till statlig inkomstskatt, skola likaledes anvisningarna till kommunalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse.

8 §.

3 mom. Vad i 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

17 §.

Å svensk — — — bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §.

1 mom. Person, som — — — stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

F ö r s l a g
till
förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 17 § och 18 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

Å svensk — — — bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §.

Person, som — — — stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

F ö r s l a g
till
förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 26 § 1 mom. och 78 § taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

26 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga — — — taxeras därför.

Vid tillämpning av vad i första stycket under 2) b) är stadgat skall i fråga om svensk medborgare, som under beskattningsåret tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, så ock i fråga om sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom, så anses, som om de varit

¹ Senaste lydelse av 26 § 1 mom. och 78 § se 1947: 578.

bosatta här i riket. Person, som under beskattningsåret tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, så ock sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare, anses däremot vid tillämpningen av vad i första stycket under 2) b) är stadgat icke hava varit här i riket bosatta.

Avlider skattskyldig — — — den avlidne.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande — — — vederbörande taxeringsnämnds-
ordförande;

g) att även i andra fall än under e) och f) här ovan sägs, därest under taxeringsarbetet framkommit förhållanden, som kunna antagas hava betydelse för taxering i annat distrikt, lämna vederbörande taxeringsnämnds-
ordförande underrättelse därom;

h) att kalla taxeringsnämndens ledamöter till sammanträde och om ut-
satt tid och ställe härför på lämpligt sätt och i god tid underrätta länssty-
relsen och de skattskyldiga inom taxeringsdistriktet;

i) att leda taxeringsnämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet;

j) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och, i den utsträckning
Kungl. Maj:t föreskriver, dess längder; samt

k) att, därest under taxeringsarbetet fråga uppkommer att åsätta skatt-
skyldig taxering med avvikelse från avlämnad självdeklaration, där så kan
ske bereda honom tillfälle att yttra sig i frågan, dock vare detta ej nödigt
i fråga om felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller
då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är för utrednings-
vinnande behövt.

Det åligger — — — nämnden kunna lämnas.

På begäran — — — ordföranden kunna lämnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953; dock att äldre be-
stämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga
om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.